

Referansebruksberegninger 2024

Beregninger basert på driftsgranskingene

Regnskapstall for 2022

Framregnede tall for 2023 og 2024

30 referansebruk

AVGITT JUNI 2024

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO er sekretariat for Budsjettnemnda for jordbruket

Årlig utkommer:

«Totalkalkylen for jordbruket» (Jordbrukets totalregnskap og budsjett)

«Referansebruksberegninger»

«Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken»

«Volum- og prisindeksar for jordbruket» som ligger på:
<https://www.nibio.no/tjenester/volum-og-prisindeksar>

BUDSJETTNEMNDEN FOR JORDBRUKET

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024

Beregninger basert på driftsgranskingene

REGNSKAPSTALL FOR 2022

FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024

AVGITT
JUNI 2024

Innholdsfortegnelse

HOVEDRESULTATER	7
1 INNLEDNING	11
1.1 Generelt.....	11
1.1.1 Bakgrunn og formål	11
1.1.2 Endringer tidligere år.....	12
1.1.3 Årets endringer.....	14
1.2 Historisk om utviklingen av referansebruk	14
1.3 Referansebrukene og totalalkylen for jordbruket	15
1.4 Årets referansebruksberegninger	16
2 PRINSIPPER FOR REFERANSEBRUKSBEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.....	19
2.1 Bygd på driftsgranskingene	19
2.2 Tilskuddsberegning.....	19
2.3 Registrert arbeid og kapital	19
2.4 Nærmere om avskrivningsprinsippets betydning	20
2.5 Nærmere om investeringstidspunktets betydning	21
2.6 Gjeldsandeler	22
2.7 Leid arbeid/arbeidsgiveravgift	23
3 FRA DRIFTSGRANSKINGSBRUK TIL REFERANSEBRUK.....	25
3.1 Generelt.....	25
3.2 Arbeidsforbruk	30
3.3 Normalisering av avlingsnivået for korn og poteter	30
3.4 Avlingsnivået for øvrige vekster	31
3.5 Verdiendring på buskap og varelager	32
4 VOLUMFRAMREGNING PÅ REFERANSEBRUKENE	33
4.1 Beregningsmetode og forutsetninger	33
4.2 Skift i volumutviklingen	35
4.3 Resultat av volumframregningen på referansebrukene.....	35
5 PRISER PÅ ENKELTE POSTER PÅ REFERANSEBRUKENE.....	39
5.1 Korn	39
5.2 Poteter.....	39
5.3 Melkeprisen.....	39
5.4 Kjøtt	40
5.5 Ull.....	40
5.6 Annet	40
6 TILSKUDD	41
6.1 Pristilskudd	41
6.1.1 Grunntilskudd	41
6.1.2 Distriktstilskudd melk/Pristilskudd melk.....	42
6.1.3 Distriktstilskudd kjøtt og egg.....	42
6.1.4 Kvalitetstilskudd storfekjøtt	43
6.1.5 Tilskudd for lammeslakt og kjeslakt	44

6.2	Driftstilskudd per foretak	45
6.3	Tilskudd til husdyr	45
6.4	Tilskudd til avløsning	48
6.5	Tilskudd til avløsning ved sykdom m.m.	48
6.6	Areal- og kulturlandskapstilskudd	49
6.7	Tilskudd til dyr på beite	52
6.8	Bunnfradrag	53
7	FRAMREGNINGSGRUNNLAG	55
7.1	Oversikt	55
7.2	Årgangsindekser	58
7.3	Leid arbeid	59
7.4	Tilskudd	59
8	BEREGNINGSGRUNDLAG	61
8.1	Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	61
8.2	Årsresultat per familieårsverk og vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	85
8.3	Utslag på referansebrukene av årets jordbruksoppgjør	88
8.4	Økologisk melkeproduksjon	91
8.5	Sammenligning av resultatene i referansebrukssystemet med resultatene fra totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter	93

Hovedresultater

Tabell 1 nedenfor viser det beregnede vederlaget til arbeid og egenkapital per årsverk, inklusive beregnet inntektsverdi av jordbruksfradraget, for de enkelte referansebrukene.

Årets referansebruksberegninger viser, som tidligere år, resultatene for beregnet vederlag til alt arbeid, både brukerfamilien og leid hjelp. Kostnadsposten «leid arbeid» er spesifisert under kostnader, men legges til igjen før utregning av resultatmålet «vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk». Ved vurdering av vederlaget er altså leid arbeid og arbeidsgiveravgift ikke behandlet etter samme prinsipp som i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter, Utredning 1B/2024, der det skilles mellom leid arbeid og familiens arbeid ved beregning av et årsresultat for familieårsverket. Kostnaden til leid hjelp er der trukket fra i vederlaget og antall årsverk er beregnet med bare brukerfamiliens arbeidstimer.

I kapittel 8.2 er det tatt inn en sammenligning mellom hovedresultatene i tabell 1, men eksklusive volumframregninger, og tilsvarende resultater beregnet etter prinsippene for årsresultatet i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter, Utredning 1B/2024. Resultatene ellers i årets referansebruksberegninger gjelder for alt arbeid, både brukerfamilien og leid arbeid, slik som tidligere år.

Tabell 2 nedenfor viser det beregnede helårsutslaget av jordbruksoppgjøret 2024 på vederlaget for de enkelte referansebrukene. Under Stortingets behandling av Meld. St. 11 (2023–2024) i Innst. 258 S (2023–2024) ble det vedtatt at timetallet per årsverk skal trappes ned i like deler fra gjeldende 1845 timer til 1750 timer fram til 2027. Avtalepartene har etter Stortingets behandling blitt enige om at antall timer per årsverk reduseres til 1810 timer for 2025. For å fjerne effekten på utslagene av et endret timetall per årsverk, er det i tabell 2 regnet kvantumsfast på arbeidsforbruket ved å regne med 1810 timer per årsverk både i 2024 og 2025. Den siste kolonnen i tabellen viser de tilsvarende utslagene beregnet per familieårsverk, der kostnadsveksten til leid arbeid er trukket fra og utslaget er delt på brukerfamiliens arbeidstimer i jordbruket.

Tabell 1 Vederlag til arbeid og egenkapital, inklusive beregnet inntektsverdi av jordbruksfradraget (før skatt). Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2022. Kr per årsverk med 1845 timer per årsverk alle år

	Årsverk	2022	2023	2024 ¹
1 Melk, 32 årskyr. Landet	2,120	492 700	460 200	618 600
2 Korn, 521 dekar korn. Landet	0,491	728 100	552 600	695 800
3 Sau, 166 vinterfôra sauer. Landet	1,286	310 000	412 900	499 600
4 Melkeproduksjon geit, 155 årsgeiter. Landet	1,761	457 500	460 600	598 500
5 Svin og korn, 50 avlssvin + 379 dekar korn. Landet	1,638	796 300	928 800	927 400
6 Egg og planteprodukter, 6295 høner + 298 daa korn. Landet	1,448	655 300	679 300	838 000
7 Poteter og korn, 129 dekar poteter + 254 daa korn. Landet	1,457	750 400	753 500	868 400
8 Ammeku, 30 ammekyr. Landet	1,253	389 400	458 100	507 000
9 Frukt og bær, 47 dekar frukt og bær. Landet	1,749	445 100	559 000	624 800
10 Grønnsaker, 150 dekar grønnsaker + 268 daa korn. Landet	3,210	509 200	480 600	557 000
11 Fjorfekjøtt og planteprodukter, 130 100 fjorfeslakt. Landet	1,006	936 700	1 102 200	1 267 700
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	1,891	574 300	576 700	762 900
13 Melk, 16 årskyr. Landet	1,746	431 000	453 700	570 300
14 Melk, 53 årskyr. Landet	2,553	579 200	503 100	689 000
15 Melk, 70 årskyr. Landet	2,934	650 500	570 000	776 300
16 Melk, 42 årskyr. Arealsoner 1 og 3	2,035	663 000	603 700	784 900
17 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 5A	2,035	470 700	442 000	594 900
18 Melk, 34 årskyr. Arealsoner 2	1,849	513 600	464 600	621 900
19 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 5B	2,103	451 400	428 900	581 500
20 Melk, 44 årskyr. Arealsoner 4	2,374	478 500	402 200	565 200
21 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 6 og 7	2,280	503 300	484 400	667 000
22 Korn, 329 dekar korn. Østlandet	0,322	864 100	709 900	860 300
23 Korn, 825 dekar korn. Østlandet	0,730	884 700	711 800	881 000
24 Sau, 158 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	1,276	286 600	389 100	470 200
25 Sau, 171 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	1,400	314 800	410 300	507 400
26 Sau, 86 vinterfôra sauer. Landet	1,054	115 500	197 000	248 100
27 Sau, 288 vinterfôra sauer. Landet	1,737	419 800	503 500	620 100
28 Ammeku, 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	1,323	406 500	471 900	517 500
29 Ammeku, 33 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	1,132	358 700	401 600	435 500
30 Ammeku, 44 ammekyr. Landet	1,462	381 600	439 800	496 800

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn i resultatene for året 2024

Tabell 2 Beregnet helårsutslag på referansebrukene av jordbruksoppgjøret 2024, inklusive beregnet inntektsverdi av jordbruksfradraget (før skatt). Kr per årsverk med 1810 timer per årsverk alle år

	Årsverk (à 1810 timer) ¹	2024 før oppgjør ²	Fullt utslag av oppgjør ³	Antall familie- årsverk ⁴	Fullt utslag per familie- årsverk ⁵
1 Melk, 32 årskyr. Landet	2,161	606 900	93 400	1,712	113 000
2 Korn, 521 dekar korn. Landet	0,500	682 600	77 800	0,453	83 900
3 Sau, 166 vinterfôra sauer. Landet	1,310	490 100	78 600	1,134	88 000
4 Melkeproduksjon geit, 155 årsgeiter. Landet	1,795	587 100	79 600	1,255	107 000
5 Svin og korn, 50 avlssvin + 379 dekar korn. Landet	1,670	909 800	– 20 600	1,254	– 33 400
6 Egg og planteprodukter, 6295 høner + 298 daa korn. Landet	1,476	822 100	40 000	1,081	47 900
7 Poteter og korn, 129 dekar poteter + 254 daa korn. Landet	1,485	851 900	49 500	1,048	63 100
8 Ammeku, 30 ammekyr. Landet	1,277	497 400	55 600	1,063	63 200
9 Frukt og bær, 47 dekar frukt og bær. Landet	1,783	612 900	31 500	1,035	43 800
10 Grønnsaker, 150 dekar grønnsaker + 268 daa korn. Landet	3,272	546 400	36 000	1,218	71 000
11 Fjorfekjøtt og planteprodukter, 130 100 fjørfeslakt. Landet	1,025	1 243 700	42 800	0,764	50 800
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	1,928	748 400	98 300	1,356	131 700
13 Melk, 16 årskyr. Landet	1,780	559 500	66 100	1,448	77 300
14 Melk, 53 årskyr. Landet	2,603	675 900	115 900	1,976	146 500
15 Melk, 70 årskyr. Landet	2,991	761 600	128 300	2,181	168 600
16 Melk, 42 årskyr. Arealsonen 1 og 3	2,075	770 000	100 300	1,392	139 400
17 Melk, 30 årskyr. Arealsonen 5A	2,074	583 600	89 700	1,690	105 900
18 Melk, 34 årskyr. Arealsonen 2	1,885	610 100	96 400	1,510	115 400
19 Melk, 30 årskyr. Arealsonen 5B	2,144	570 500	89 800	1,728	106 900
20 Melk, 44 årskyr. Arealsonen 4	2,420	554 500	96 900	1,982	114 200
21 Melk, 30 årskyr. Arealsonen 6 og 7	2,324	654 300	101 800	1,813	125 600
22 Korn, 329 dekar korn. Østlandet	0,329	844 000	135 000	0,314	140 500
23 Korn, 825 dekar korn. Østlandet	0,744	864 300	99 500	0,636	113 400
24 Sau, 158 vinterfôra sauer. Arealsonen 5A og 5B	1,301	461 300	80 400	1,113	90 900
25 Sau, 171 vinterfôra sauer. Arealsonen 6 og 7	1,427	497 800	72 300	1,270	79 300
26 Sau, 86 vinterfôra sauer. Landet	1,074	243 400	57 300	0,957	62 300
27 Sau, 288 vinterfôra sauer. Landet	1,770	608 300	94 200	1,491	108 500
28 Ammeku, 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	1,349	507 700	48 800	1,141	54 300
29 Ammeku, 33 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	1,154	427 200	54 000	0,925	63 100
30 Ammeku, 44 ammekyr. Landet	1,490	487 400	63 400	1,213	74 000

- 1) Antall årsverk beregnet med alle arbeidstimer i jordbruket (brukerfamilien pluss leid arbeid) og med 1810 timer per årsverk
- 2) Vederlag til alt arbeid og egenkapital, inklusive beregnet inntektsverdi av jordbruksfradraget (før skatt) og inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2022, men før utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn i resultatene for året 2024. Kroner per årsverk med 1810 timer per årsverk og antall årsverk beregnet med alle arbeidstimer i jordbruket (brukerfamilien pluss leid arbeid)
- 3) Fullt utslag for kalenderåret 2025 (helårvirkning av oppgjøret) med oppgjørets forutsetninger for pris- og kostnadsvekst i 2025 (jf. tabell 7.1). Kroner per årsverk for alt arbeid og med 1810 timer per årsverk
- 4) Antall familieårsverk er antall årsverk beregnet med bare den aktive brukerfamiliens arbeidstimer i jordbruket, det vil si uten timer leid arbeid. Antall familieårsverk er beregnet med 1810 timer per årsverk
- 5) Fullt utslag for kalenderåret 2025 (helårvirkning av oppgjøret) med oppgjørets forutsetninger for pris- og kostnadsvekst i 2025 (jf. tabell 7.1), når kostnadsveksten for leid arbeid er trukket fra og utslaget er delt på bare brukerfamiliens arbeidstimer. Kroner per familieårsverk med 1810 timer per årsverk

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

1 Innledning

1.1 Generelt

1.1.1 Bakgrunn og formål

Referansebruksberegningene er beregninger på bruksnivå for ulike produksjoner, bruksstørrelser og områder. Hensikten med beregningene er blant annet å vise inntektsutviklingen og å beregne virkninger av endringer som følge av jordbruksoppgjørene. Referansebruksberegningene er en del av grunnlagsmaterialet til jordbruksforhandlingene.

Antall referansebruk og utvalgskriterier har blitt endret opp gjennom årene blant annet etter ønsker fra forhandlingspartene om å ha et mest mulig relevant og formålstjenlig støttemateriale. Referansebruksinndelingen er i tillegg også preget av hva som er mulig ut fra datagrunnlaget for beregningene, den årlige statusrapporten «Driftsgranskingar i jord- og skogbruk», jf. også kapitlene 3 og 4. Driftsgranskingene er et forvaltningsoppdrag som NIBIO er faglig ansvarlig for. Driftsgranskingsrapporten blir utarbeidet med utgangspunkt i skatteregnskapene til et representativt og tilfeldig utvalg av gårdbrukere fra hele landet. Budsjettnemnda og forhandlingspartene kan komme med innspill og ønsker om både utvalg og vektlegging av driftsformer i Driftsgranskingene.

Fra og med 2001 bygger beregningene på driftsgranskingene med registrerte tall. Materialet er først gruppert etter produksjoner. Deretter er det oppdelt etter distrikt og struktur. Referansebrukene er ikke direkte sammenlignbare med referansebruksberegninger gjort tidligere enn 2001. Sammenligning mellom referansebruksberegninger med ulikt utgivelsesår må også frarådes, først og fremst fordi det er utskifting av deltakerbruk bak referansebruk og dernest fordi det enkelte år er endret på utvalgskriteriene og nummerering for noen referansebruk.

Om bakgrunnen for omleggingen fra 2001 siterer vi fra St.meld. nr. 19 (1999–2000) «Om norsk landbruk og matproduksjon» der det står følgende:

«Referansebrukssystemet erstattet etter St.prp. nr. 8 (1992–1993) det tidligere modellbrukssystemet. Referansebrukene gir grunnlag for å vurdere effektene av virkemiddelbruken innenfor jordbruket for ulike bruksgrupper, distrikter og produksjoner. Til tross for de forenklingene dette medførte, benyttes det i dag betydelige ressurser på å omarbeide deler av og supplere driftsgranskingsmaterialet. Det er også betydelig usikkerhet knyttet til normeringen av arbeid og kapital som skjer ved utarbeidelsen av referansebrukene i dag. For å forenkle systemet ytterligere og i større grad å analysere forskjeller i inntektene innenfor og mellom produksjoner og regioner, foreslås det at man nytter grupper av bruk i driftsgranskingsmaterialet mest mulig

direkte uten normering av arbeid og kapital. En viktig forbedring med en slik omlegging vil være at man sikrer et større datatilfang bak tallmaterialet.»

Det er etter dette nyttet grupper av jordbruksbedrifter i driftsgranskingsmaterialet mest mulig direkte, uten normering av arbeid eller kapital.

Det er grunn til å understreke at referansebrukene ikke representerer hele jordbruket. Mange jordbruksbedrifter kan ha en produksjon som er dekket av referansebruksberegningene, men de vil likevel ikke kjenne seg igjen i referansebruksberegningene fordi en selv for eksempel har et annet produksjonsomfang, et annet investeringsomfang eller et annet investeringsår enn det gjennomsnittet et referansebruk viser.

Detaljerte beregninger for de enkelte referansebruk er ikke gjengitt i denne publikasjonen. En har valgt å presentere bare noen få sentrale resultatmål. For spesielt interesserte er mer detaljerte beregningsresultater å finne på NIBIO sine internettsider. Tallene for 2024 viser budsjetterte tall før jordbruksforhandlingene, dersom annet ikke er sagt. I tabell 2 foran med «Hovedresultater» og i tabellene 8.17-8.18 i kapittel 8.3 er vist fullt utslag (helårsvirkning) av jordbruksoppgjøret i 2024.

1.1.2 Endringer tidligere år

Budsjettnemnda gjorde i 2011 nærmere vurderinger av situasjonen for store melkeproduksjonsbruk som har investert i nyere tid. Referansebrukene 12, 13 og 14 ble gitt nye utvalgskriterier. Dette førte til at både referansebruk 13 og 14 fikk økt årskutall i forhold til tidligere års beregninger. Samdrifter ble tatt inn som et nytt referansebruk 28 «Samdrift melkeproduksjon».

Til beregningene i 2014 hadde Budsjettnemnda en gjennomgang av referansebrukene med korn med hensyn til representativitet og størrelse. Nemnda vurderte både ulike alternative utvalgskriterier for og eventuelle endringer i antallet av referansebrukene med korn. Datagrunnlaget (driftsgranskingsmaterialet) gir imidlertid begrensninger for hva som er mulig. Nemnda vedtok å beholde referansebrukene 2 og 22 uendret, og å endre utvalgskriteriene for referansebruk 23 til å omfatte de 20 største kornbrukene på Østlandet.

I hovedkapittel 8 ble det i 2014 tatt inn et underkapittel med en liten vurdering av tre referansebruk med kombinerte produksjoner, for å belyse hvilken betydning hver produksjonsgren har.

I 2017 ble referansebruk 28 «Samdrift melkeproduksjon» tatt ut. Årsaken var at det fra og med regnskapsåret 2015 (som var basisår i referansebruksberegningene i 2017) ikke lenger er særvirkemidler for samdrift i melkeproduksjon og at partene derfor heller ikke har behov for dette referansebruket under jordbruksforhandlingene. Foretak organisert som samdrift med melkeproduksjon og klassifisert som melkebruk i driftsgranskingsmaterialet, er ikke en del av de ordinære driftsgranskingsbrukene.

Disse melkesamdriftene gikk tidligere derfor ikke inn i noen av de andre referansebrukene med melk og storfeslakt. Fra og med regnskapsåret 2015 (referansebruksberegningene i 2017) inngår melkesamdriftene nå i det datamaterialet som referansebruksberegningene bruker på lik linje med de ordinære driftsgranskingsbrukene med melk. Dette innebærer at de fleste referansebrukene med melk og storfeslakt fra og med beregningene i 2017 i ulik grad har fått økt antall årskyr og produksjonsomfang sammenlignet med foregående år.

På grunn av den store usikkerheten omkring koronapandemien våren 2020, vedtok Budsjettnemnda i 2020 å ikke legge fram referansebruksberegninger som en del av grunnlagsmaterialet til de forenklede jordbruksforhandlingene i 2020. Det ble derfor heller ikke utarbeidet noen Referansebrukspublikasjon 2020.

Budsjettnemnda tok i 2021 inn et nytt referansebruk med grønnsaker. Referansebruket ble plassert inn som nytt nr. 10 «Grønnsaker» med område «Landet». De etterfølgende referansebrukene beholdt samme rekkefølge, men med forskjøvet nummerering, sammenlignet med beregningene i 2019.

Tidligere underkapittel 8.3 «Analyse av kombinerte produksjoner», som var nytt i 2014, ble tatt ut av beregningsmaterialet i 2022.

Fra og med beregningene i 2022 endret Budsjettnemnda utvalgskriteriene til mange av referansebrukene. For referansebrukene med korn ble utvalget avgrenset til de $\frac{2}{3}$ største kornbrukene i driftsgranskingsmaterialet. For referansebrukene med sau ble det satt en minstegrense på 70 vinterfôra sauer for deltakerbrukene som skal inngå i referansebruksberegningene. Disse to utvalgsavgrensingene innebar at kornarealet på referansebruk nr. 2 økte og at referansebruk nr. 3 fikk flere vinterfôra sauer sammenlignet med tidligere års beregninger. For referansebrukene nr. 16-21 med melk ble utvalgskriteriet endret fra landsdeler til arealsoner. Tilsvarende endring ble gjort for referansebrukene nr. 24-25 med sau. For referansebruk nr. 22 med korn ble utvalgskriteriet endret fra kornbrukene med et kornareal mindre enn 400 dekar til et utvalg med de 25 minste kornbrukene. For referansebruk nr. 23 med korn ble utvalgskriteriet endret fra de 20 største til de 25 største kornbrukene.

Budsjettnemnda tok fra og med beregningene i 2022 inn fire nye referansebruk. Disse var referansebruk nr. 26 «Sau» med de 25 minste sauebrukene for område «Landet», referansebruk nr. 28 «Ammeku» for «grasområdene», referansebruk nr. 29 «Ammeku» for «kornområdene» og referansebruk nr. 30 «Ammeku» med de 25 største ammekubrukene for område «Landet».

Budsjettnemnda tok fra og med beregningene i 2022 ut det tidligere referansebruk nr. 25 med korn og korn/svin i område «Trøndelag».

1.1.3 Årets endringer

I årets beregninger er referansebruksinndelingen, utvalgskriteriene og rekkefølgen på referansebrukene uendret sammenlignet med beregningene i 2022 og 2023. Årets referansebruk er beskrevet i kapittel 1.4.

Årets referansebruksberegninger viser, som tidligere år, resultatene for beregnet vederlag til alt arbeid, både brukerfamilien og leid hjelp. Her er altså ikke utgiftene til leid arbeid trukket fra og vederlaget divideres på alt arbeid som er utført, også leid arbeid. 1. november 2023 fikk Budsjettnemnda et oppdrag fra avtalepartene om å utarbeide en modifisert totalkalkyle for det aktive jordbruket. I dette oppdraget skulle en blant annet kostnadsføre innleid arbeidskraft og redusere arbeidsforbruket tilsvarende. Budsjettnemnda har fulgt opp dette gjennom Utredning 1B/2024, en totalkalkyle for de aktive jordbruksbedriftene. Her i referansebrukspublikasjonen har en i kapittel 8.2 i tabellene 8.15 og 8.16 også beregnet årsresultatet per familieårsverk for den aktive brukerfamilien. Dette er sammenlignbart med resultatberegningen i Utredning 1B/2024.

Årets beregninger er basert på regnskapsmateriale fra 2022. På samme måte som i fjorårets beregninger, er framregningen i melkeproduksjonen en utfordring også i årets beregninger. Forholdstallet for kumelk i kvoteordningen var 0,99 for 2022 og 2023 (forholdstallet var 0,95 fra 1. januar til 22. juni 2023). Forholdstallet ble satt opp til 1,02 fra 1. januar 2024 og ble 29. februar satt ytterligere opp til 1,04 for 2024. Kvotefyllingen var på 92,4 prosent i 2022, på 88,4 prosent i 2023 og var i Norsk melkeråvare sin landsprognose av mars 2024 forventet å bli på 87,4 prosent i 2024. Budsjettnemnda har også i år vurdert produksjonen kumelk til å være så spesielt påvirket av denne volumutviklingen at referansebrukene med melk i årets beregninger er behandlet forskjellig fra de øvrige referansebrukene. Basisåret (regnskapsåret) 2022 er beholdt uendret, mens det er gjort justeringer i begge de to framregningsårene 2023 og 2024. Justeringene er omtalt i kapittel 4.2.

1.2 Historisk om utviklingen av referansebruk

Som følge av Stortingets vedtak den 1. desember 1975 «Om inntektsopptrappingen i landbruket», ble det et utvidet behov for å kunne sammenligne inntektsnivået i landbruket med inntektsnivået i industrien. Fra før av hadde en totalkalkylen for jordbruket, som viser det totale inntekts- og kostnadsnivået i næringen. Men behovet ble nå utvidet til å gjelde de forskjellige produksjoner, bruksstørrelser og distrikter. Problemene omkring registreringen av inntektsnivået i landbruket ble tatt opp i St.meld. nr. 14 (1976–77) «Om landbrukspolitikken» og i St.meld. nr. 80 (1978–79) «Om inntekt og levekår i landbruket».

En av de viktigste oppgavene Budsjettnemnda ble pålagt i de nevnte Stortingsdokumentene, var å utforme et sett av modellbruk og beregne årsverksinntekten på

disse i samsvar med de retningslinjer som ble gitt i dokumentene. Videre å beregne et sammenveid gjennomsnitt av årsverksinntekten i modellbrukssystemet på grunnlag av en sammenveingsmodell med beregnede vektall for den enkelte modell.

Formålet med modellbrukene var å ha et måleinstrument som viste inntektene i jordbruket i forskjellige produksjoner, bruksstørrelser og distrikter, og som kunne brukes til å sammenligne gjennomsnittlig inntektsnivå med gitte normer for effektivitet i jordbruk og industri.

Navnebyttet til referansebruksberegningene fra 1993 markerer et skille i bruken av materialet. Det var en tilpassing av de tidligere modellbruksberegningene etter de retningslinjer som St.prp. nr. 8 (1992–1993) satte. Sammenveid modellbruksinntekt blir ikke lenger nyttet til sammenligning av inntektsnivå og -utvikling i jordbruket med andre grupper, og ble derfor tatt ut av referansebruksberegningene. Likeledes ble kalkylemodellene, som var med i modellbrukssystemet først og fremst for beregning av sammenveid inntekt, tatt ut.

Grunnlaget for referansebrukene i perioden 1993–2000 var som for de tidligere modellene, et utvalg av bruk fra regnskapsundersøkelsene ved NILF (nå NIBIO). Bakgrunns materialet for hvert referansebruk var 15–25 utvalgte driftsgranskingsbruk i driftsgranskingsmaterialet sammenfattet i basismodeller. Budsjettnemnda justerte basismodellene etter prinsipper som var trukket opp for utarbeidelse av referansebrukene, og regnet fram materialet til det år forhandlingene fant sted.

Referansebrukene fra 1993 til 2000 nyttet i større grad enn modellbrukene, registrerte tall direkte uten normering eller annen justering. Men det ble fremdeles gjort enkelte justeringer i forhold til basismaterialet og fortsatt ble både arbeidsforbruket og kapitalen normert i beregningene.

Fra 2001 ble det i realiteten gjort et større brudd i referansebruksberegningene enn i 1993 selv om navnet denne gangen ikke ble endret. Referansebrukene ble lagt om i tråd med St.meld. nr. 19 (1999–2000). Det innebærer at man nytter grupper av jordbruksbedrifter i driftsgranskingsmaterialet mest mulig direkte uten normering av arbeid eller kapital. Ingen referansebruk er direkte sammenlignbare med referansebrukene en hadde fram til og med 2000.

1.3 Referansebrukene og totalkalkylen for jordbruket

Både på referansebrukene og i totalkalkylen for jordbruket er beregningene gjort ved den faktiske markedssituasjonen. Totalkalkylen omfatter hele jordbruket, mens referansebrukene dekker et utvalg av produksjoner, bruksstørrelser og geografiske områder. Inntektsutviklingen målt ved referansebrukene kan ikke uten videre sammenlignes med materialet i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter. Blant annet er referansebrukene volumfaste og fanger dermed ikke opp produsentenes tilpasninger i framregningsperioden, og heller ikke den del av

produktivitetsutviklingen som skyldes endringer i bruks- og besetningsstørrelser og endringer i bruksstrukturen (strukturutviklingen) ellers. Det er gjort egne volumframregninger fra regnskapsåret for å ta hensyn til volumtilpasninger som i praksis vil skje i framregningsperioden (se kapittel 4). I totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter kommer alle effekter av produktivits- og strukturutviklingen til uttrykk. I totalkalkylen inntektsføres også en del statstilskuddsposter som ikke gir inntektsvirkning på referansebrukene. For nærmere omtale av årsaker til forskjeller mellom referansebruksberegningene og totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter viser en til kapittel 8.5.

1.4 Årets referansebruksberegninger

Beregningene omfatter 30 referansebruk presentert i de to tabellene 1.1 og 1.2 nedenfor.

Budsjettnemnda har valgt en gruppering i referansebruk med hovedinndeling etter produksjoner (tabell 1.1) og en videre inndeling etter geografi, struktur og driftsmåte av de fire driftsformene som har flest deltakerbruk i driftsgranskingene (tabell 1.2).

I årets beregninger er referansebruksinndelingen og rekkefølgen på referansebrukene uendret sammenlignet med fjorårets beregninger.

Tabell 1.1 Oversikt over referansebrukene. Produksjoner

Ref.bruk nr.	Produksjon og omfang	Region	Antall bruk i 2022
1	Melk. 32 årskyr	Landet	283
2	Korn. 521 dekar korn	Landet	73
3	Sau. 166 vinterfôra sauer	Landet	109
4	Melkeproduksjon geit. 155 årsgeiter	Landet	17
5	Svin og korn. 50 avlssvin + 379 dekar korn	Landet	30
6	Egg og planteprodukter. 6295 høner + 298 dekar korn	Landet	18
7	Poteter og korn. 129 dekar poteter + 254 dekar korn	Landet	19
8	Ammeku. 30 ammekyr	Landet	69
9	Frukt og bær. 47 dekar frukt og bær	Landet	27
10	Grønnsaker. 150 dekar grønnsaker + 268 dekar korn	Landet	14
11	Fjørfekjøtt og planteprodukter. 130 100 fjørfeslakt	Landet	18

Tabell 1.2 Oversikt over referansebrukene. Region/arealsoner, struktur og driftsmåte

Ref.bruk			Antall bruk
nr.	Produksjon og omfang	Region/Arealsoner	i 2022
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	16
13	Melk. 16 årskyr	Landet	94
14	Melk. 53 årskyr	Landet	94
15	Melk. 70 årskyr	Landet	25
16	Melk. 42 årskyr	Arealsoner 1 og 3	24
17	Melk. 30 årskyr	Arealsoner 5A	76
18	Melk. 34 årskyr	Arealsoner 2	18
19	Melk. 30 årskyr	Arealsoner 5B	84
20	Melk. 44 årskyr	Arealsoner 4	21
21	Melk. 30 årskyr	Arealsoner 6 og 7	60
22	Korn. 329 dekar korn	Østlandet	25
23	Korn. 825 dekar korn	Østlandet	25
24	Sau. 158 vinterfôra sauer	Arealsoner 5A og 5B	75
25	Sau. 171 vinterfôra sauer	Arealsoner 6 og 7	18
26	Sau. 86 vinterfôra sauer	Landet	25
27	Sau. 288 vinterfôra sauer	Landet	25
28	Ammeku. 28 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	40
29	Ammeku. 33 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	28
30	Ammeku. 44 ammekyr	Landet	25

Årets beregninger er basert på regnskapsmateriale fra 2022. Basisåret i beregningene er 2022, og disse tallene er som hovedregel regnet fram til 2023 etter registrert prisutvikling i totalkalkylens registrerte regnskaper for tilsvarende poster. Framregningen til 2024 er tilsvarende basert på budsjetterte priser i totalkalkylens registrerte regnskaper. Alle mengder er holdt konstante i framregningsperioden og uttrykker dermed utviklingen for produsenter med uendret produksjonsomfang i framregningsperioden.

For å få et mest mulig stabilt materiale, har det vært et mål at referansebrukene bygger på mange faktiske bruk. For å få flere viktige produksjoner representert, har en akseptert at enkelte referansebruk tas med selv om de bygger på relativt få driftsgranskingsbruk.

Referansebruksinndelingen er naturligvis preget av hva som er mulig ut fra grunnlagsmaterialet. Ved inndelingen er det lagt mest vekt på produksjoner (tabell 1.1). Geografi er prioritert framfor struktur ved den videre inndelingen av produksjoner i referansebruk (tabell 1.2).

Ut over de produksjonene som er nevnt i tabellene ovenfor, kan referansebrukene ha tilleggsproduksjoner med et relativt mindre omfang. Slike tilleggsproduksjoner kan iblant være en del av forklaringen på utslaget som framkommer på resultatmålet.

For framregningen er hvert referansebruk plassert til bestemte soner og regnet fram med satsendringene som gjelder den valgte geografiske soneplasseringen, jf. kapitlene 2.2 og 7.4. Tabellene under viser referansebrukenes soneplassering i årets beregninger.

Tabell 1.3. Oversikt over referansebrukenes soneplassering. Produksjoner

Ref.bruk nr.	Produksjon og omfang	Region	Areal sone	Kjøtt sone	Melk sone
1	Melk. 32 årskyr	Landet	5/5A	2	D
2	Korn. 521 dekar korn	Landet	1		
3	Sau. 166 vinterfôra sauer	Landet	5/5A	2	
4	Melkeproduksjon geit. 155 årsgeiter	Landet	6	4	G
5	Svin og korn. 50 avlssvin + 379 dekar korn	Landet	1		
6	Egg og planteprodukter. 6295 høner + 298 dekar korn	Landet	1		
7	Poteter og korn. 129 dekar poteter + 254 dekar korn	Landet	1		
8	Ammeku. 30 ammekyr	Landet	5/5A	2	
9	Frukt og bær. 47 dekar frukt og bær	Landet	5/5B	2	
10	Grønnsaker. 150 dekar grønnsaker + 268 dekar korn	Landet	1	1	
11	Fjørfekjøtt og planteprodukter. 130 100 fjørfeslakt	Landet	1		

Tabell 1.4. Oversikt over referansebrukenes soneplassering. Region/arealsoner, struktur og driftsmåte

Ref.bruk nr.	Produksjon og omfang	Region/Arealsoner	Areal sone	Kjøtt sone	Melk sone
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	5/5A	2	D
13	Melk. 16 årskyr	Landet	5/5A	2	D
14	Melk. 53 årskyr	Landet	5/5A	2	D
15	Melk. 70 årskyr	Landet	5/5A	2	D
16	Melk. 42 årskyr	Arealsoner 1 og 3	1	1	B
17	Melk. 30 årskyr	Arealsoner 5A	5/5A	2	C
18	Melk. 34 årskyr	Arealsoner 2	2	1	A
19	Melk. 30 årskyr	Arealsoner 5B	5/5B	2	D
20	Melk. 44 årskyr	Arealsoner 4	4	2	C
21	Melk. 30 årskyr	Arealsoner 6 og 7	6	4	G
22	Korn. 329 dekar korn	Østlandet	3		
23	Korn. 825 dekar korn	Østlandet	1		
24	Sau. 158 vinterfôra sauer	Arealsoner 5A og 5B	5/5B	2	
25	Sau. 171 vinterfôra sauer	Arealsoner 6 og 7	6	4	
26	Sau. 86 vinterfôra sauer	Landet	5/5A	2	
27	Sau. 288 vinterfôra sauer	Landet	5/5A	3	
28	Ammeku. 28 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	5/5A	2	
29	Ammeku. 33 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	3	2	
30	Ammeku. 44 ammekyr	Landet	5/5A	2	

Et vedlegg med detaljerte beregninger for de enkelte referansebruk er ikke lagt ved i denne publikasjonen, men er å finne på NIBIOs nettsider.

2 Prinsipper for referansebruksberegninger basert på driftsgranskingene

2.1 Bygd på driftsgranskingene

Hovedformålet med driftsgranskingene er å presentere årlige resultater og den mer langsiktige utviklingen for økonomien på gardsbruk der inntekten fra jordbruket har et vesentlig omfang. Undersøkelsen er gjort med grunnlag i skatteregnskap og tilleggsopplysninger om areal, avlinger og arbeidsinnsats. Skatteregnskapene er innhentet fra drøyt 900 jordbruksbedrifter som er spredt rundt i hele landet. Skatteregnskapene blir omarbeidet til driftsregnskap. Det er data fra driftsregnskapene som går inn i driftsgranskingene. Driftsgranskingene omfatter i hovedsak familiebruk med en arbeidsinnsats i jordbruket på ett årsverk eller mer.

Budsjettnemnda har lagt vekt på å benytte driftsgranskingsresultatene direkte så langt som mulig, men har likevel funnet det hensiktsmessig å normalisere kornavlinger og potetavlinger når arealet har et visst omfang (se kapittel 3.3).

2.2 Tilskuddsberegning

Når en regner gjennomsnittlige tilskudd for grupper av jordbruksbedrifter i driftsgranskingene, vil ingen av driftsgranskingsbrukene som inngår, faktisk ha hatt disse gjennomsnittstilskuddene.

For framregningen er hvert referansebruk plassert i bestemte soner, og regnet fram med satsendringene som gjelder den valgte geografiske soneplasseringen. Framregningen av tilskuddene i selve referansebruksberegningene baseres så på den samme absolutte endringen.

Framregningen av tilskuddene reflekterer de regnskapsresultatene en vil forvente å få i de to framregningsårene.

2.3 Registrert arbeid og kapital

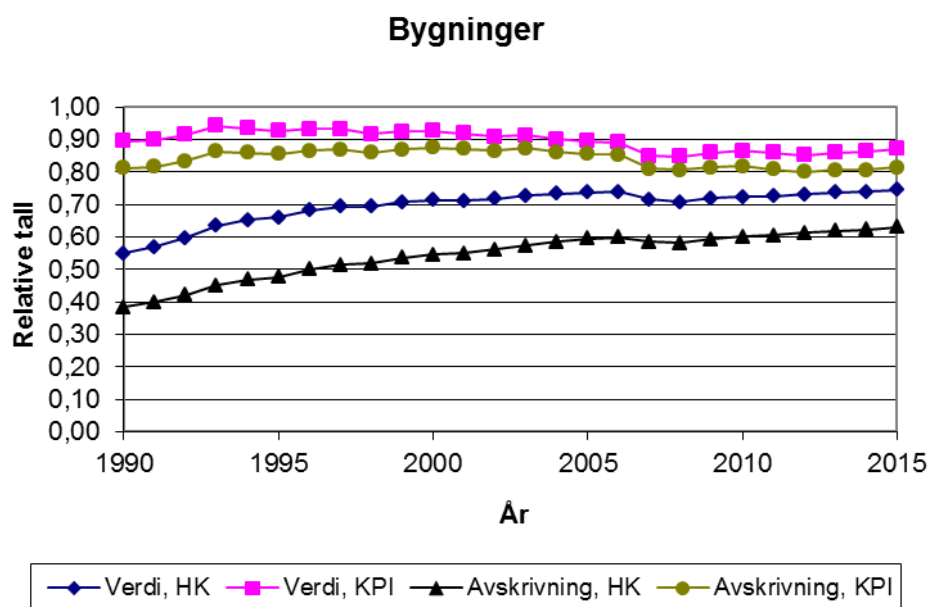
Driftsgranskingene viser registrerte størrelser for arbeid og kapital.

I driftsgranskingene er kapitalen verdsatt og avskrivningene kalkulert ut fra prinsippet om historisk kostnad. Dette samsvarer med hovedprinsippet i norsk regnskapslovgivning og praksis, og brukes også i skatteregnskap og finansregnskap.

Kostnaden på anskaffelsestidspunktet aktiveres i driftsregnskapet med registrerte nominelle kroner og utgjør avskrivningsgrunnlaget. Det betyr at balansen ikke justeres for endringene som ellers skjer i pengeverdiene over tid. Spesielt i perioder med høy inflasjon, og spesielt for eiendeler med lang levetid, vil en med historisk kost få relativt lave verdifastsettelse i balansen. I driftsgranskingene brukes det lineær avskrivning over den enkelte eiendels forventede levetid. Det regnes med en forventet levetid på 15 år for maskiner og biler, 20 år for grøfter og faste vanningsanlegg og 30 år for driftsbygninger.

2.4 Nærmere om avskrivningsprinsippets betydning

I figur 2.1 er illustrert betydningen av tre vanlige verdsettingsprinsipper.

Figur 2.1 Avskrivninger og bokført verdi for bygninger etter historisk kost (HK) og KPI-justering sammenlignet med gjenanskaffelsesverdi

Det er forutsatt jevne investeringer. Gjenanskaffelsesverdi, som er nasjonal-regnskapets prinsipp, er satt til 1,00. Et alternativt prinsipp er å prisnivåjustere kapitalen med prisutviklingen (konsumprisindeksen, KPI). For bygninger gir det verdier og avskrivninger på omtrent 90 prosent av det en ville fått med gjenanskaffelses-prinsippet. I skatteregnskap, driftsgranskingene og på referansebrukene verdsettes eiendeler til historisk kostnad. For bygninger, som har lang levetid, betyr historisk kost at regnskapsverdiene bare blir 60–75 prosent av gjenanskaffelsesverdien, mens avskrivningene kan bli halvparten av de to andre

prinsippene. Utslagene blir forsterket om investeringene ikke er jevne, men gjennomgående er av eldre dato.

Valg av avskrivningsprinsipp har også betydning for hvordan kapitalen godtgjøres. På referansebrukene (som i skatteregnskapet) regner en med nominelle rentekostnader. Nominell lånerente benyttes nå også i totalkalkylen.

2.5 Nærmere om investeringstidspunktets betydning

Når investeringene ikke er jevne, det er prisstigning og avskrivningene beregnes etter historisk investeringskostnad, har investeringstidspunktet stor betydning for tolkningen av regnskapsmessig resultat. Når det brukes lineære avskrivninger, som i driftsgranskingene og referansebrukene, kostnadsføres det samme beløpet hvert år i avskrivningsperioden. For bygninger avskrives investeringene med like beløp årlig i 30 år. På grunn av prisstigning vil referansebruk med stor forskjell i gjennomsnittlig investeringstidspunkt, kunne gi relativt store forskjeller i regnskapsførte avskrivninger for den samme bygningen. Denne forskjellen vil være større dersom avskrivninger føres etter saldoprinsippet.

Dette kan illustreres med et eksempel. En jordbruksbedrift bygger en driftsbygning med inventar til 5 mill. kr i år 2000. En annen bedrift bygger eksakt samme bygning ti år senere. Ifølge prisindeksen vil byggekostnaden ha økt med 47,7 prosent. Regnskapsført avskrivning (kostnad) i 2010 vil være nesten 80 000 kr høyere for foretaket med den nyeste, men identiske, driftsbygningen hvis det føres lineær avskrivning. Dersom avskrivningen gjøres etter saldoprinsippet, og veid gjennomsnittlig avskrivningssats for bygning og inventar er 6 prosent, blir forskjellen om lag 145 000 kr.

Tabell 2.1 Illustrasjon av forskjell i regnskapsført avskrivning i år 2010 for to identiske bygninger, bygd i henholdsvis år 2000 og år 2010. Kr per foretak

	Bygd i år 2000	Bygd i år 2010	Differanse
Lineær avskrivning i år 2010	166 700	246 200	-79 500
Saldoavskrivning i år 2010	161 600	307 200	-145 600

Problemstillingen som er illustrert ovenfor, er generell for alle referansebrukene. Det betyr imidlertid mest i produksjoner der mange investeringer er gjort for forholdsvis lang tid tilbake. På referansebrukene kan dette illustreres for melkeproduksjon der materialet er stort nok til å inndelegne foretakene etter størrelse. I tabell 2.2 er derfor noen melkeproduksjonsbruk med ulik størrelse sammenlignet.

Inndeling etter størrelse vil med stor sannsynlighet samtidig innebære en systematisk sortering av investeringstidspunkt. Referansebruk nr. 13 med 16 årskyr har trolig eldre driftsbygning enn referansebruk nr. 15 med 70 årskyr. For å sammenligne reelle forskjeller i enhetskostnader burde investeringstidspunktet vært likt. Det foreligger ikke data som viser gjennomsnittlig investeringstidspunkt for de ulike

referansebrukene. Investeringsstidspunktet har stor betydning for å vurdere kostnaden per årsku ved ulikt driftsomfang. Ulike innslag av leasing, som gir stor skjevfordeling av regnskapsført kostnad ved kapitalutstyret over dets levetid, kan også bidra til variasjon.

Samtidig er det sannsynlig at bruk med hovedinvesteringen langt tilbake i tid, vil ha noe mindre rasjonelle driftsopplegg, slik at investeringsstidspunktet også har betydning for registrert arbeidsforbruk. Tabell 2.2 viser vesentlig større fall i antall arbeidstimer per årsku enn i regnskapsførte kostnader. Investeringsstidspunktets betydning for resultatmålet «vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk» er derfor mindre enn om regnskapsførte avskrivninger per årsku og timer per årsku vurderes hver for seg.

Tabell 2.2 Regnskapsførte kostnader, arbeidsforbruk og driftsresultat for noen referansebruk med melk med forskjellig driftsomfang. Regnskapsåret 2022

	Referansebruksnummer			
	13	1	14	15
Antall årskyr	16	32	53	70
Sum avskrivninger, kr	162 482	372 717	623 206	757 947
Sum kostnader, kr	1 254 736	2 500 236	4 049 631	5 392 118
Sum arbeidstimer	3221	3912	4711	5414
Avskrivninger, kr per årsku	10 092	11 504	11 781	10 828
Sum kostnader, kr per årsku	77 934	77 168	76 553	77 030
Kostnader inkl. familiens arbeid og rentekrav på innsatt kapital, kr per årsku	116 492	103 907	98 260	95 918
Sum arbeidstimer per årsku	200	121	89	77
Vederlag til arbeid og egenkapital, kr	684 388	974 125	1 407 678	1 837 829
Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk, kr	392 020	459 422	551 298	626 301

Flere undersøkelser viser fallende kostnader per bås plass med økende driftsomfang. Avskrivninger per årsku i tabell 2.2 illustrerer forskjeller i investeringsstidspunkt mellom referansebrukene.

Kostnader inkludert verdsetting av familiens arbeid til 210 kr per time og verdsetting av innsatt kapital i jordbruket til 4 prosent rente, er også vist per årsku. Referansebruket med 16 årskyr har da en total kostnad per årsku som er om lag 21 prosent høyere enn referansebruket med 70 årskyr.

2.6 Gjeldsandeler

Jordbrukets andel av gjeldsrenter og kår er beregnet ut fra brukets totale kostnader til gjeldsrenter og kår, etter samme forhold som jordbrukets andel av brukets totale eiendeler. I totale eiendeler inngår eiendeler knyttet til andre næringer enn jordbruk og private eiendeler, som bolig, biler, bankinnskudd, aksjer og andre verdipapirer. En har da regnet eiendeler som gjennomsnittet av inngående balanse og utgående balanse i

regnskapsåret. Det er driftsgranskingenes registrerte tall basert på historisk kost som er lagt til grunn både for eiendeler i jordbruket og for eiendeler totalt.

2.7 Leid arbeid/arbeidsgiveravgift

I referansebruksberegningene er sosiale avgifter (arbeidsgiveravgift) en del av posten «leid arbeid». Denne posten er spesifisert under kostnader, men legges til igjen før utregning av resultatmålet «vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk». Ved vurdering av vederlaget er altså leid arbeid og arbeidsgiveravgift ikke behandlet etter samme prinsipp som i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter, der det skilles mellom leid arbeid og familiens arbeid ved beregning av inntektsnivået.

I tabellene 8.15 og 8.16 i kapittel 8.2 er det gjort en beregning etter samme prinsipper som i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter. Kostnaden til leid arbeid er da trukket fra i vederlagene og antall årsverk er beregnet med bare brukerfamiliens arbeidstimer. Tabellene viser dermed vederlag per årsverk for den aktive brukerfamilien og ikke for alt arbeid på bruket. Resultatene ellers i årets referansebruksberegninger gjelder for alt arbeid, både brukerfamilien og leid arbeid, slik som tidligere år.

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

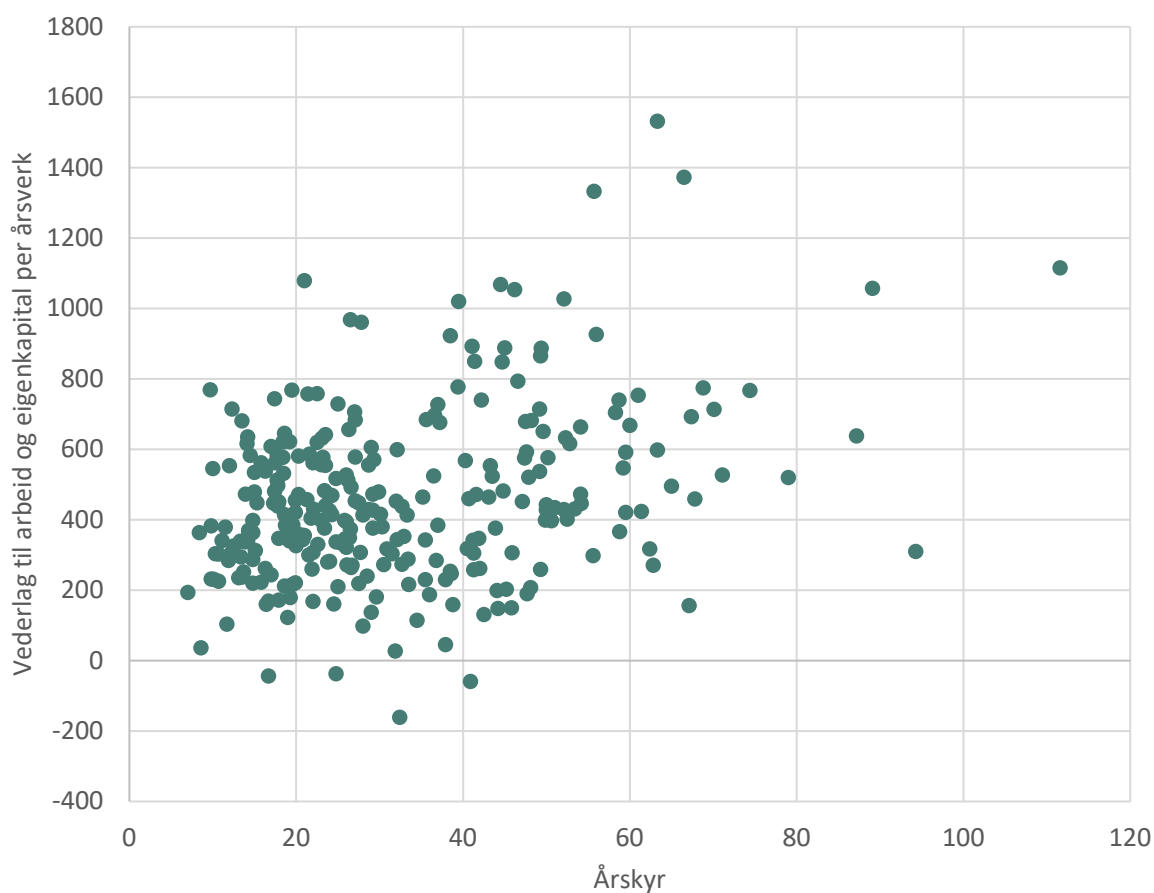
3 Fra driftsgranskingsbruk til referansebruk

3.1 Generelt

Alle referansebrukene framkommer i utgangspunktet som uveide gjennomsnitt av de driftsgranskingsbrukene som er tatt med i det aktuelle referansebruket. Dette innebærer at det vil være variasjoner i oppnådd resultatmål innenfor de enkelte referansebrukene. Figurene nedenfor illustrerer denne variasjonen for de tre produksjonene melk, korn og sau i driftsgranskingene for regnskapsåret 2022, som er det regnskapsmaterialet årets referansebruksberegninger er basert på. Figurene illustrerer dermed variasjonen i oppnådd resultatmål for driftsgranskingsbrukene som i årets beregninger inngår i henholdsvis referansebruk nr. 1, nr. 2 og nr. 3.

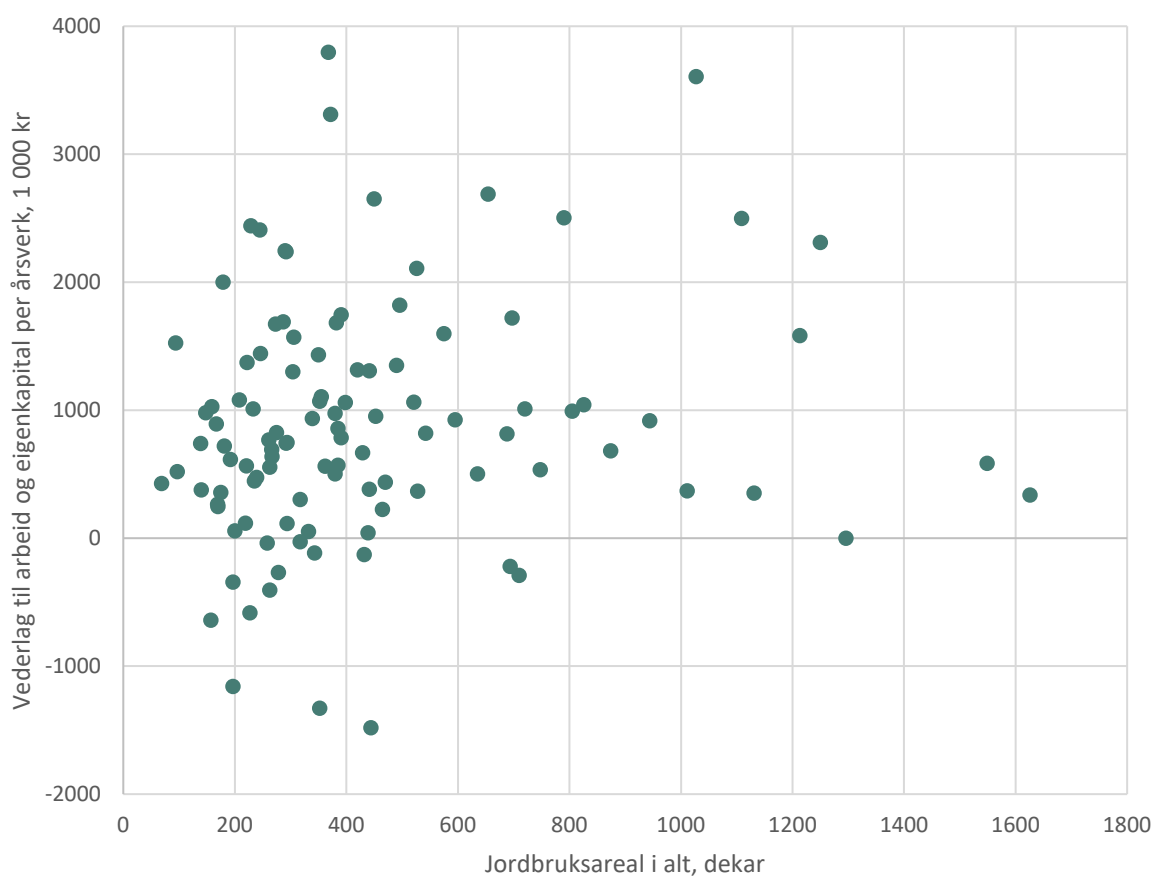
Figurene nedenfor er utarbeidet av NIBIO til presentasjoner av «Driftsgranskingar i jord- og skogbruk – Rekneskapsresultat 2022», publisert av NIBIO i 2024.

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

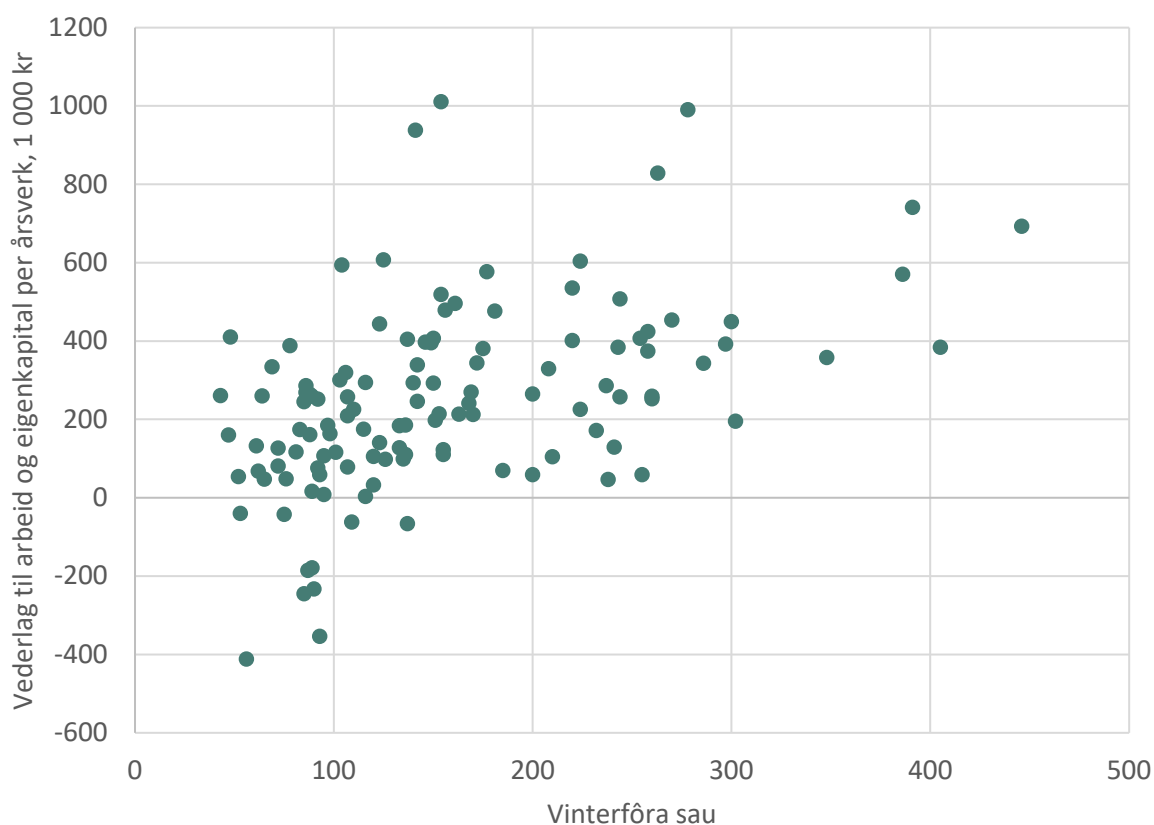

Figur 3.1 Vederlag til arbeid og egenkapital og antall årskyr for 283 driftsgranskingsbruk med driftsformen «produksjon av kumelk og storfeslakt» i «Driftsgranskingar i jord- og skogbruk – Rekneskapsresultat 2022», NIBIO 2024

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

Figur 3.2 Vederlag til arbeid og egenkapital og antall dekar jordbruksareal for 110 driftsgranskingsbruk med driftsformen «korndyrking» i «Driftsgranskinger i jord- og skogbruk – Rekneskapsresultat 2022», NIBIO 2024

Figur 3.3 Vederlag til arbeid og egenkapital og antall vinterfôra sauer for 120 driftsgranskingsbruk med driftsformen «sauehold» i «Driftsgranskingar i jord- og skogbruk – Rekneskapsresultat 2022», NIBIO 2024

For å illustrere spredning i resultatet for alle referansebrukene er det i tabellene 3.1 og 3.2 vist vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for de driftsgranskingsbrukene som har lavere vederlag per årsverk enn medianen og de som har høyere vederlag per årsverk enn medianen for hvert referansebruk. Disse vederlagene er regnet før avlingsnormalisering. Ved odde antall driftsgranskingsbruk bak referansebruket, er driftsgranskingsbruket med midterste resultat (medianen) utelatt ved beregningen av vederlaget per årsverk for gruppen av driftsgranskingsbruk med resultat under og over medianen.

Gjennomsnittlig antall årsverk vil være forskjellig i de tre gruppene av driftsgranskingsbruk som utgjør laveste halvdel, høyeste halvdel og hele gruppen («Gjennomsnitt»). Vederlaget til arbeid og egenkapital per årsverk for «Gjennomsnitt» (hele gruppen av driftsgranskingsbruk) vil derfor ikke være gjennomsnittet av vederlaget per årsverk for referansebrukets to tilhørende grupper «Laveste halvdel» og «Høyeste halvdel» i de to tabellene.

Tabell 3.1 Vederlag til arbeid og egenkapital for gruppen av driftsgranskingsbruk bak referansebrukene og for gruppen av bruk med resultat under og over medianverdi. Regnskapsåret 2022 før normalisering av avlinger. Kr per årsverk

	Laveste halvdel	Gjennom-snitt	Høyeste halvdel
1 Melk, 32 årskyr. Landet	280 848	460 459	645 490
2 Korn, 521 dekar korn. Landet	261 960	889 591	1 708 507
3 Sau, 166 vinterfôra sauer. Landet	100 492	271 161	430 588
4 Melkeproduksjon geit, 155 årsgeiter. Landet	294 504	418 826	577 179
5 Svin og korn, 50 avlssvin + 379 dekar korn. Landet	507 309	799 827	1 060 121
6 Egg og planteprodukter, 6295 høner + 298 dekar korn. Landet	330 151	688 010	990 582
7 Poteter og korn, 129 dekar poteter + 254 dekar korn. Landet	402 582	790 165	1 172 027
8 Ammeku, 30 ammekyr. Landet	107 490	341 906	632 336
9 Frukt og bær, 47 dekar frukt og bær. Landet	268 981	410 439	562 886
10 Grønnsaker, 150 dekar grønnsaker + 268 dekar korn. Landet	384 038	504 784	743 669
11 Fjorfekjøtt og planteprodukter, 130 100 fjørfeslakt. Landet	236 854	968 218	1 622 851

Tabell 3.2 Vederlag til arbeid og egenkapital for gruppen av driftsgranskingsbruk bak referansebrukene og for gruppen av bruk med resultat under og over medianverdi. Regnskapsåret 2022 før normalisering av avlinger. Kr per årsverk

	Laveste halvdel	Gjennom-snitt	Høyeste halvdel
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	364 401	537 148	695 388
13 Melk, 16 årskyr. Landet	266 204	391 978	535 755
14 Melk, 53 årskyr. Landet	337 278	555 704	787 130
15 Melk, 70 årskyr. Landet	406 831	628 688	848 804
16 Melk, 42 årskyr. Arealzone 1 og 3	413 604	647 328	897 288
17 Melk, 30 årskyr. Arealzone 5A	249 790	436 670	626 431
18 Melk, 34 årskyr. Arealzone 2	327 235	476 937	666 004
19 Melk, 30 årskyr. Arealzone 5B	277 681	417 529	549 030
20 Melk, 44 årskyr. Arealzone 4	267 286	453 773	642 370
21 Melk, 30 årskyr. Arealzone 6 og 7	277 137	472 809	686 569
22 Korn, 329 dekar korn. Østlandet	537 735	1 087 606	1 832 908
23 Korn, 825 dekar korn. Østlandet	566 355	1 125 109	1 988 825
24 Sau, 158 vinterfôra sauer. Arealzone 5A og 5B	94 636	249 672	389 881
25 Sau, 171 vinterfôra sauer. Arealzone 6 og 7	88 578	276 367	479 689
26 Sau, 86 vinterfôra sauer. Landet	- 79 276	84 162	221 779
27 Sau, 288 vinterfôra sauer. Landet	233 766	379 899	539 238
28 Ammeku, 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	159 667	361 382	584 274
29 Ammeku, 33 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	39 669	323 065	727 153
30 Ammeku, 44 ammekyr. Landet	114 526	349 348	591 002

Referansebruksberegningene begrenser seg til jordbruksdelen av driftsgranskningene, det vil si at andre næringer og privatøkonomi ikke er behandlet.

Driftsgranskingene har, med unntak for arbeidstimer, ikke mengdeopplysninger på kostnadssiden. Oppsplittingen er på noen områder også mindre spesifisert enn på 1990-tallet, bl.a. ved at kraftfôr er samlet på én post.

3.2 Arbeidsforbruk

Antall årsverk på hvert referansebruk er beregnet ut fra uveide gjennomsnittlige registrerte arbeidsforbruk på de driftsgranskingsbrukene som inngår. Det regnes 1845 timer i et årsverk.

Under Stortingets behandling av Meld. St. 11 (2023–2024) i Innst. 258 S (2023–2024) ble det vedtatt at timetallet per årsverk skal trappes ned i like deler fra gjeldende 1845 timer til 1750 timer fram til 2027. Avtalepartene har etter Stortingets behandling blitt enige om at antall timer per årsverk reduseres til 1810 timer for 2025. I denne publikasjonen er derfor reduksjonen av timetallet tatt hensyn til når det er regnet på utslag av årets jordbruksoppgjør. Når ikke annet er nevnt, er resultatene i årets referansebruksberegninger med 1845 timer per årsverk.

3.3 Normalisering av avlingsnivået for korn og poteter

Avlingsnivået for korn og poteter slår mer direkte ut på inntekten enn det avlingsnivået for fôrvekstene vanligvis gjør. Korn og poteter vil også normalt være utsatt for større avlingsvariasjon fra år til år enn grovfôrvekstene. Kornavlingene på referansebrukene er normalisert ved å regne et rent aritmetisk gjennomsnitt over de 10 siste årene. Også potetavlingen på referansebrukene 6 og 7 er normalisert ved å regne et rent aritmetisk gjennomsnitt over de 10 siste årene.

Potetavlingen på referansebruk 10 «Grønnsaker» er normalisert med forholdstallet beregnet for referansebruk 7 «Poteter og korn» fordi referansebruk 10, som var nytt i 2021, ikke har mange nok år med egne registrerte potetavlinger.

Tabell 3.3 Beregnet normalårsavling for poteter på referansebruk 6, 7 og 10 i 2022. Kg per daa

Referansebruk nr.	Område	2022
6	Landet	2 314
7	Landet	2 512
10	Landet	2 528 ¹

1) Beregnet med forholdstallet fra referansebruk nr. 7 på grunn av for få år med egne registrerte potetavlinger

I tabell 3.4 er de beregnede normalårsavlingene for korn for 2022 stilt opp. Avlingene er ikke normalisert når arealet for det enkelte kornslag er mindre enn 5 dekar, og avlingene er bare normalisert for kornslagene bygg, havre og hvete. Enkelte

referansebruk som har litt mer enn 5 dekar ett eller få år i 10-årsperioden 2012–2017 og 2019–2022, er ikke normalisert.

Kornavlingene på referansebruk 12 «Økologisk melk» er ikke normalisert. Dette referansebruket har delvis hatt svært lave beregnede avlingstall flere år i 10-årsperioden og i enkelte år mangler det salgsavling for kornarealer. Årsaken kan i begge tilfeller være at kornavling fra disse arealene er brukt til eget fôr. Det kan bli feil å normalisere opp eller ned solgt kornavling samtidig som referansebruket kan ha brukt en del av avlingen for å redusere kostnadene til innkjøpt fôr.

Kornavlingene på referansebruk 10 «Grønnsaker» (som var nytt i 2021) er normalisert med forholdstallene beregnet for referansebruk 2 «Korn» fordi referansebruket ikke har mange nok år med egne registrerte kornavlinger.

Kornavlingene på referansebruk 29 «Ammeku» for «kornområdene» og referansebruk 30 «Ammeku» for «landet» (som begge var nye i 2022) er normalisert med forholdstallene beregnet for referansebruk 2 «Korn» fordi de to referansebrukene ikke har mange nok år med egne registrerte kornavlinger.

Tabell 3.4 Beregnet normalårsavling per daa for korn i 2022 på de enkelte referansebrukene.
Kg korn med 15 prosent vann

Referansebruk	Bygg	Havre	Hvete
	2022	2022	2022
1	358		
2	444	445	498
5	405	416	490
6	433	397	498
7	515	455	530
8	412	325 ¹	
10	479 ²	495 ²	517 ²
11	483	404	510
14	355		328 ¹
15	481	474	
16	391	403	386
20	397		
22	456	445	462
23	479	457	519
29	282 ²	367 ²	
30	280 ²	308 ²	293 ²

1) Gjennomsnitt av 9 år

2) Beregnet med forholdstallet fra referansebruk nr. 2 på grunn av for få år med egne registrerte kornavlinger

3.4 Avlingsnivået for øvrige vekster

For øvrige vekster benyttes de registrerte avlingstallene i driftsgranskingene direkte.

Oljevekster, frukt og grønnsaker er vekster med stor avlingsvariasjon mellom år. Det er ikke registrert avling eller pris i driftsgranskingene, og det er dermed ikke noe grunnlag for å normalisere disse avlingene på referansebrukene.

For referansebruk 9 «Frukt og bær», der frukt utgjør en vesentlig del av produksjonsinntekten, betyr regnskapsårets avlingsnivå mye.

Det var et middels godt avlingsår for alle fruktslag i 2022. Etter et rekordår i 2021 var det venta en nedgang i avling. Arealet av plommer har gått ned siden 2019 og fortsatte nedgangen i 2022. Avlingene for plommer lå på 94 prosent av middelet for de siste ti årene. Epleavlingene var lavere enn i 2021, men lå likevel 10 prosent over middelet for siste tiåret. Arealet av epler er stigende og var det høyeste siden 2004. Pæreavlingene lå 55 prosent over middelet for siste tiåret. Arealet av pærer har vært stabilt de siste årene. Totalvolumet av pærer er økende på grunn av større avlinger per dekar enn tidligere. Det ble produsert rundt 490 tonn pærer i 2022, mens middelet for siste tiåret har vært knapt 300 tonn. Avlingene av moreller var bra i 2022. Avlingsnivået lå 34 prosent høyere enn middelet for siste tiåret.

Framregningen av frukt og grønnsaker skjer på grunnlag av verdiposten for henholdsvis «Sum frukt» og «Sum hovedkulturene. Grønnsaker» i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter.

3.5 Verdiendring på buskap og varelager

Mengdeendringer på buskap og varelager føres i prinsippet som inntekt, men på grunn av at en holder alle mengder på referansebrukene konstant i framregningsperioden, får en ikke inn mengdeendringer i status. Eventuelle mengdeendringer i basisåret tas derfor ut som salg også i framregningsperioden med samme kvantum som i basisåret.

Det regnes ikke rente på varelager.

4 Volumframregning på referansebrukene

4.1 Beregningsmetode og forutsetninger

Resultater for referansebrukene er oppgitt for siste regnskapsår i driftsgranskingene og to framregningsår. Nesten alle resultater er basert på regnskap fra 2022 med prisjusteringer for 2023 og 2024. Bruk i driftsgranskingene har imidlertid også volumutvikling, og for dette er det gjort separate beregninger som tidligere. Mens øvrige resultater er gitt med fast volum og endring i priser, har volumutviklingen faste priser fra 2022 og endring i volum. Siste regnskapsår er sentralt i beregningene, og det kalles her for «basisår».

I 2017 ble det gjort en gjennomgang av metoden for volumframregning. Prinsippene for beregningen av prisfast volumutvikling er likevel uendret. Endringene gjelder i første rekke inflatering til basisår av verdier regnet i løpende priser hentet fra driftsgranskingene.

For verdier regnet til markedspriser er det benyttet 25 ulike prisindekser for denne inflateringen, og fra alle regnskaper er det plukket ut 25 beløp som inflateres med hver sin indeks. Denne inflateringen kan dermed gjennomføres uavhengig av driftsform. Prisindeksene som er brukt i denne inflateringen, er i år reviderte i forhold til tidligere. Det benyttes nå Fishers formel mot tidligere Laspeyres. Når det gjelder inntekter fra kornproduksjon forutsettes det som tidligere, at avlingene per dekar vokser i takt med NIBIOs beregninger for normalårsavlinger. Fra og med i år er det de siste normalårsavlingene som benyttes til dette. For i år vil det si normalårsavlingene for perioden fram til 2024. Tidligere ville en benyttet normalårsavlinger beregnet for perioden fram til 2022, men da blir ikke all tilgjengelig informasjon utnyttet.

Når det gjelder tilskudd forutsettes det at «faste priser» gjelder tilskuddssatser for basisåret. For pristilskudd forutsettes at relativ volumendring fra regnskapsår til basisår er den samme som for markedsinntektene. Dette gjør det mulig å inflatere pristilskudd ut fra summer av tilskudd og summer av markedsinntekter uten å kjenne satsene.

For direkte tilskudd er heller ikke satsene kjent, men tilskuddssummen er kjent og antall enheter som kvalifiserer for tilskudd er tilnærmet kjent (aktivitetsnivå). Med dette grunnlaget estimeres en modell hvor tilskuddssummene i basisåret forklares av antall enheter og et konstantledd som varierer mellom soner og regioner. Denne modellen gir tilnærmede satser per enhet i basisåret. I sin tur er det da mulig å regne ut tilskudd for regnskapsår regnet i basisårets satser, i det minste på en tilnærmet måte. Det er tatt hensyn til at driftsgranskingene fører direkte tilskudd som inntekt i

utbetalingsåret. Grunnlaget for utbetaling finnes derfor i data fra foregående år. Også tidligere ble det gjort beregninger over volumutvikling av direkte tilskudd, men vesentlig mer summarisk.

Det siste bidraget for å kunne finne volumutviklingen for vederlag til arbeid og egenkapital, kommer fra kapitalkostnader, det vil si avskrivninger og renter på lånt kapital. Disse postene ble før 2017 ikke tatt med i volumframregningen, men det er rimelig å vente at kapitalmengden vil kunne øke når brukene øker i størrelse uten tilsvarende økning av arbeidsforbruket. Avskrivningene er regnet fram til basisåret ved hjelp av prisindekser, og gjeldsrenter er regnet fram ved hjelp av nominelle rentesatser. Med denne enkle tilnærmede beregningen kan en i det minste finne konsekvenser av økt mengde realkapital og gjeld.

Beregningene av alle delposter av vederlaget til arbeid og egenkapital regnet i basisårets priser, gir i sin tur grunnlag for å beregne volumutviklingen. Dette er gjort for de driftsformer der en har tilstrekkelig mange observasjoner til å gi pålitelige tall, og også for alle andre driftsformer sett under ett. I 2022 ble kravet om at alle bruk som ligger bak beregningen skal ha hatt samme driftsform i siste åtte år, fjernet. Nå er det tilstrekkelig at brukene har hatt samme driftsform som i basisåret, i til sammen tre foregående år. Eventuelle observasjonsår med andre driftsformer benyttes ikke. Konstantledd som er spesifikke for hvert bruk, sørger for at dette ikke går utover stabiliteten av resultatene. Med dette grepet er det ikke nødvendig å begrense periode-lengden til åtte år. En kan bruke tolv år som for normalårsavlingene. Til sammen gir dette et bedre beregningsgrunnlag og litt sikrere resultater fordi både antall observasjoner per år og antall år er økt.

Tabellen nedenfor viser antall observasjoner i perioden som utgjør grunnlaget for beregningene, for de seks driftsformene en har gjort beregningene for. Antall bruk varierer nå mellom år, som nevnt i avsnittet over.

Tabell 4.1 Antall observasjoner i perioden

Driftsform	Referansebruk	Antall observasjoner
Melk og storfeslakt	1	4982
Korn	2	1738
Sau	3	1595
Korn/svin	5	530
Ammeku	8	1207
Øvrige produksjoner og kombinasjoner	4, 6, 7, 9, 10, 11	4121

Volumframregningene fra regnskapsåret 2022 er i utgangspunktet gjort for referansebruk 1 (melk), 2 (korn), 3 (sau), 5 (korn/svin), 8 (ammeku) og for øvrige produksjoner og kombinasjoner. Beregningsresultatene for disse referansebrukene er så brukt forholdsvis, etter vederlag per årsverk, for de andre referansebrukene med tilsvarende produksjon. Referansebrukene 12–21 regnes forholdsvis ut fra

volumframregningene for melk (nr. 1). Referansebrukene 22 og 23 regnes ut fra volumframregningene for korn (nr. 2). Referansebrukene 24–27 regnes ut fra volumframregningene for sau (nr. 3). Referansebrukene 28–30 regnes ut fra volumframregningene for ammeku (nr. 8).

4.2 Skift i volumutviklingen

Det kan være et problem at den beskrevne metoden forholdsvis sent fanger opp endringer i volumutviklingen. Å regne trend for en registrert volumutvikling på brukene i perioden 2011–2022 kan gi et dårlig bilde av volumutviklingen i perioden 2022–2024, dersom en får et skifte i produksjonsteknikk eller produksjonstilpasning som gir et brudd i en trend en har hatt noen år.

På samme måte som i fjorårets beregninger, er trendframregningen i melkeproduksjonen en utfordring også i årets beregninger. Forholdstallet for kumelk i kvoteordningen var 0,99 for 2022 og 2023 (forholdstallet var 0,95 fra 1. januar til 22. juni 2023). Forholdstallet ble satt opp til 1,02 fra 1. januar 2024 og ble 29. februar satt ytterligere opp til 1,04 for 2024. Kvotefyllingen var på 92,4 prosent i 2022, på 88,4 prosent i 2023 og var i Norsk melkeråvare sin landsprognose av mars 2024 forventet å bli på 87,4 prosent i 2024. Budsjettnemnda har også i år vurdert produksjonen kumelk til å være så spesielt påvirket av denne volumutviklingen at referansebrukene med melk i årets beregninger er behandlet forskjellig fra de øvrige referansebrukene. Basisåret (regnskapsåret) 2022 er beholdt uendret, mens det er gjort justeringer i begge de to framregningsårene 2023 og 2024. Justeringsfaktorene er beregnet på grunnlag av endringen av forholdstallet og endringen i kvotefyllingen fra basisåret 2022 til 2023 og 2024. Fra 2022 til 2023 er det i beregningene brukt en justeringsfaktor på 0,957. Fra 2022 til 2024 er den tilsvarende justeringsfaktoren 0,994. Fra 2023 til 2024 blir justeringsfaktoren da 1,039. Justeringsfaktorene er lagt inn for mengden omsatt melk på inntektsposten «Storfe, melk» og i framregningen av pristilskuddspostene «Distriktstilskudd melk, ku» og det nye «Grunntilskudd melk, ku» innført for økologisk melk fra og med 2024. På kostnadssiden er det lagt inn tilsvarende justeringer av de to variable kostnadspostene «Kraftfôr» og «Annet innkjøpt fôr» i de to framregningsårene 2023 og 2024. Årets framregningssatser går fram av tabell 7.1 i kapittel 7.1.

Det er ikke tatt hensyn til andre spesielle skift i årets beregninger.

4.3 Resultat av volumframregningen på referansebrukene

I tabellen nedenfor er resultater for volumframregningene for referansebruk 1, 2, 3, 5, 8 og samlet for øvrige (4, 6, 7, 9, 10 og 11) vist. Utslaget per årsverk per år er vist i kolonnen lengst til høyre.

Tabell 4.2 Volumendringer, i 2022-priser og 1845 timer per årsverk

Referanse- bruk	Trend (årlig endring, 2022-priser)								Per årsverk
	Plante- prod., kr/bruk	Husdyr- prod., kr/bruk	Direkte tilskudd, kr/bruk	Kostnader ekskl. kapital, kr/bruk	Avskriv- ninger, kr/bruk	Gjelds- renter, kr/bruk	Arbeids- forbruk, timer/bruk	Inntekter minus kostnader, kr/bruk	Med effekt av endret arb.forbruk, kr/årsverk
1 Melk og storfeslakt	2 800	56 300	19 300	39 500	14 800	4 700	13	19 400	7 600
2 Korn	15 300	100	3 600	800	1 800	- 200	5	16 600	30 200
3 Sau	1 100	5 900	8 400	- 3 500	3 100	- 1 200	- 17	17 000	15 300
5 Korn/svin	16 500	72 100	5 200	19 100	2 500	- 2 200	1	74 400	45 100
8 Ammeku	3 400	25 500	17 300	13 300	8 800	1 100	13	23 000	16 300
Øvrige	6 100	72 400	13 800	36 600	13 900	2 400	- 3	39 400	40 600

I de to tabellene nedenfor er vist utslag av volumframregningene på vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for de enkelte referansebruk. Tallene er regnet om i henholdsvis 2023-priser og 2024-priser.

Tabell 4.3 Utslag av volumframregninger fra regnskapsåret 2022 på vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for de enkelte referansebruk. Kr per årsverk

			2023	2024
1	Melk. 32 årskyr	Landet	5 800	17 100
2	Korn. 521 dekar korn	Landet	31 000	66 700
3	Sau. 166 vinterfôra sauer	Landet	18 200	37 000
4	Melkeproduksjon geit. 155 årsgeiter	Landet	21 600	45 600
5	Svin og korn. 50 avlssvin + 379 dekar korn	Landet	50 100	99 100
6	Egg og planteprodukter. 6295 høner + 298 dekar korn	Landet	29 200	62 500
7	Poteter og korn. 129 dekar poteter + 254 dekar korn	Landet	28 300	54 300
8	Ammeku. 30 ammekyr	Landet	18 100	38 500
9	Frukt og bær. 47 dekar frukt og bær	Landet	25 200	47 000
10	Grønnsaker. 150 dekar grønnsaker + 268 dekar korn	Landet	12 900	25 200
11	Fjørfekjøtt og planteprodukter. 130 100 fjørfeslakt	Landet	42 700	87 000

Tabell 4.4 Utslag av volumframregninger fra regnskapsåret 2022 på vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for de enkelte referansebruk. Kr per årsverk

			2023	2024
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	6 700	20 000
13	Melk. 16 årskyr	Landet	4 900	14 600
14	Melk. 53 årskyr	Landet	6 900	20 500
15	Melk. 70 årskyr	Landet	7 800	23 300
16	Melk. 42 årskyr	Arealson 1 og 3	7 900	23 400
17	Melk. 30 årskyr	Arealson 5A	5 500	16 300
18	Melk. 34 årskyr	Arealson 2	6 000	17 800
19	Melk. 30 årskyr	Arealson 5B	5 200	15 600
20	Melk. 44 årskyr	Arealson 4	5 600	16 700
21	Melk. 30 årskyr	Arealson 6 og 7	5 900	17 600
22	Korn. 329 dekar korn	Østlandet	35 500	76 500
23	Korn. 825 dekar korn	Østlandet	39 500	85 100
24	Sau. 158 vinterfôra sauer	Arealson 5A og 5B	16 800	34 100
25	Sau. 171 vinterfôra sauer	Arealson 6 og 7	18 600	37 700
26	Sau. 86 vinterfôra sauer	Landet	5 700	11 500
27	Sau. 288 vinterfôra sauer	Landet	25 600	51 800
28	Ammeku. 28 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	19 000	40 400
29	Ammeku. 33 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	16 500	35 100
30	Ammeku. 44 ammekyr	Landet	18 100	38 400

Beregningsresultatet for referansebruk 2 er brukt forholdsvis, etter vederlag per årsverk, for referansebruk 22 og 23. Årsaken til sterkere volumframregning per årsverk for referansebruk 23 sammenlignet med 22 er at vederlaget for disse to, uten inntektsverdi av jordbruksfradraget, er henholdsvis 814 600 kr per årsverk og 732 100 kr per årsverk.

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

5 Priser på enkelte poster på referansebrukene

5.1 Korn

Registrert oppnådd pris på det enkelte referansebruk ligger til grunn.

Prisene for korn og oljefrø til modning regnes fram med de absolutte prisendringene i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter. I enkelte år blir det gjennomført pristrekk for korn på grunn av overproduksjon. Å regne fram på grunnlag av totalkalkylens registrerte regnskaper vil kunne gi feil inntektsutvikling på referansebrukene når kornavlingene samtidig skal normaliseres.

Korn- og oljefrøprisene i det normaliserte regnskapsåret 2022 er lik den beregnede budsjettprisen for 2023 før avtale. Denne er igjen lik avtalt basispris for kornåret 2022/2023. Eventuelle pristrekk for overproduksjon blir holdt utenfor. På samme måte blir korn- og oljefrøprisene i det normaliserte foreløpige regnskapsåret 2023 lik budsjettprisen for 2024 før avtale. For det normaliserte budsjettåret 2024 blir det i forhandlingsmaterialet brukt like korn- og oljefrøpriser som i det normaliserte foreløpige regnskapsåret 2023. Her i referansebrukspublikasjonen som utgis etter jordbruksoppgjøret, er prisendringer som er bestemt i jordbruksoppgjøret 2024, lagt inn i tabell 2 foran med «Hovedresultater» og i tabellene 8.17-8.18 i kapittel 8.3 som viser fullt utslag (helårsvirkning) av jordbruksoppgjøret.

5.2 Poteter

Det er brukt registrert pris for poteter i regnskapsåret på referansebrukene. Potetprisen er regnet fram med den absolutte prisendringen for «Sum poteter» i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter og med eventuelle målprisendringer fastsatt i årets jordbruksoppgjør.

5.3 Melkeprisen

Melkeprisen i 2022 framkommer som gjennomsnittlige registrerte priser på de driftsgranskingsbrukene som inngår i referansebruket. Prisen er uten pristilskudd, dvs. at grunntilskudd og distriktstilskudd er skilt ut.

Framregningen fra 2022 blir gjort på grunnlag av utviklingen i melkeprisen i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter.

Pristillegget til produsent for økologisk produsert melk ble redusert med 10 øre per liter fra 1. januar 2024. Pristillegget var 85 øre per liter i hele 2022 og 2023.

5.4 Kjøtt

For kjøtt regner en med de samme endringer i prisene i absolutte tall som beregnet i totalkalkylens registrerte regnskaper. I årets referansebruksberegninger er det gjort unntak for referansebruk nr. 12 i framregningsåret 2023 fordi leveringsbetingelsene for økologisk storfe ble endret fra 2022 til 2023. Et økologisk pristillegg (innmeldingstillegg) på 50 øre per kg for økologisk storfe ble fjernet fra 1. januar 2023. Prisene i driftsgranskingene er eksklusive grunntilskudd og distriktstilskudd.

Livdyrprisene regnes fram med samme prosentvise endring som kjøttprisen for vedkommende dyreslag (voksne dyr).

5.5 Ull

En regner med samme endringer i ullprisen på referansebrukene som i totalkalkylens registrerte regnskaper.

5.6 Annet

På samme måte som i totalkalkylen, er det i framregningen brukt KPI fra SSB på 5,5 prosent fra 2022 til 2023 og et anslag for KPI fra SSB på 4,0 prosent fra 2023 til 2024. I relative tall blir dette:

$$2022 = 100,0 \quad 2023 = 105,5 \quad 2024 = 109,8$$

For referansebruk nr. 11 med fjørfekjøtt brukes det mye gass til oppvarming. Dette er i hovedsak ført på kostnadsposten «Andre forbruksartikler» som normalt regnes fram med konsumprisindeksen. I årets beregning er 50 prosent av denne kostnadsposten på referansebruk nr. 11 regnet fram med prisutviklingen for «Gass i veksthus» i totalkalkylen.

6 Tilskudd

Alle utbetalte produksjonstilskudd, pristilskudd og refusjonsbeløp inngår med faktisk registrerte regnskapstall på referansebrukene i basisåret. Utviklingen i vedtatte eller eventuelt utbetalte tilskudds- og refusjonssatser blir brukt for å regne fram de tilsvarende ordningene på referansebrukene til framregningsårene. Nedenfor er det tatt med en kort kommentar og satser for de viktigste av ordningene som inngår i referansebruksberegningene.

Tilskuddssatsene etter jordbruksoppgjøret 2024 er tatt med, selv om de fleste resultattallene som presenteres senere, er før oppgjør.

6.1 Pristilskudd

6.1.1 Grunntilskudd

I beregningene har en lagt til grunn de vedtatte satsendringene for grunntilskudd kjøtt. De vedtatte gjennomsnittlige satsene er vist i tabellen nedenfor. For geitemelk utbetales vedtatte satser vist i tabellen. Ved jordbruksoppgjøret i 2023 ble det innført et pristilskudd for økologisk melk på 40 øre per liter.

Tabell 6.1 Satser for grunntilskudd melk og kjøtt. Øre per liter og øre per kg

	2022	2023	2024	2025
Geitemelk	346,00	346,00	346,00	346,00
Økologisk melk			40,00	50,00
Sauerkjøtt	381,00	381,00	381,00	531,00
Geitekjøtt	515,00	515,00	515,00	665,00

6.1.2 Distriktstilskudd melk/Pristilskudd melk

Distriktstilskudd for ku- og geitemelk varierer med referansebrukenes geografiske plassering. Satsene er som vist i tabell 6.2. Ved årets jordbruksoppgjør ble distriktstilskudd melk gjort om til et generelt pristilskudd for ku- og geitemelk med distriktsdifferensierte satser. Endringen og nye satser gjelder fra 1. juli 2024.

Tabell 6.2 Satser for distriktstilskudd² melk. Øre per liter

Sone	2022	2023	2024 ¹	2024 ²	2025
A ³	0	0	0	32	32
B	12	15	25	60	60
C	37	38	58	93	93
D	57	60	85	120	120
E	64	67	97	132	132
F	73	76	111	146	146
G	101	107	162	214	214
H	122	128	213	270	270
I	180	186	241	303	303
J	189	195	250	312	312

- 1) Satser for distriktstilskudd melk gjeldende fra og med 1. januar til og med 30. juni 2024
- 2) Distriktstilskudd melk endret til et generelt pristilskudd melk, med distriktsdifferensierte satser gjeldende fra og med 1. juli 2024
- 3) Omfatter landet utenom sonene B-J

6.1.3 Distriktstilskudd kjøtt og egg

Satsene er vist i tabell 6.3.

Tabell 6.3 Satser for distriktstilskudd for kjøtt av storfe og geit. Øre per kg

Sone	2022	2023	2024	2025
1	0	0	0	0
2	525	525	525	525
3	805	805	805	805
4	1 180	1 280	1 580	1 605
5	1 240	1 340	1 640	1 690

Tabell 6.4 Satser for distriktstilskudd for kjøtt av sau. Øre per kg

Sone	2022	2023	2024	2025
1	0	0	0	0
2	525	525	525	525
3	805	805	805	805
4	1 390	1 490	1 790	1 815
5	1 440	1 540	1 840	1 890

Tabell 6.5 Satser for distriktstilskudd for kjøtt av gris. Øre per kg

Sone/Fylke	2022	2023	2024	2025
1	0	0	0	0
2	0	0	0	0
3	0	0	0	0
4 ¹	510	560	605	605
4 ²	600	650	695	745
5	600	650	695	745
Agder, Vestland, Møre og Romsdal	110	110	110	110

1) Unntatt alle områder med sone 4 i Troms

2) Sone 4 i Troms

Det blir dessuten gitt distriktstilskudd for egg i Nord-Norge, Trøndelag og på Vestlandet med unntak av Rogaland. Ved jordbruksoppgjøret i 2015 ble satsene for Vestlandet og Nord-Norge beholdt uendret på henholdsvis 45 øre og 120 øre per kg mens distriktstilskudd til egg i Trøndelag ble avviklet. Ved jordbruksoppgjøret i 2016 ble satsen for Vestlandet redusert med 20 øre til 25 øre per kg og satsen for Nord-Norge redusert med 45 øre til 75 øre per kg. Ved jordbruksoppgjørene i 2017-2021 ble begge satsene beholdt uendret. Ved jordbruksoppgjøret i 2022 ble satsen for Vestlandet økt med 13 øre til 38 øre per kg og satsen for Nord-Norge økt med 50 øre til 125 øre per kg. Ved jordbruksoppgjøret i 2023 ble begge satsene økt med 10 øre, til 48 øre per kg for Vestlandet og 135 øre per kg for Nord-Norge. Ved årets jordbruksoppgjør ble begge satsene beholdt uendret. Satsen er lik i alle soner innenfor det enkelte distrikt.

6.1.4 Kvalitetstilskudd storfekjøtt

Ved jordbruksoppgjøret i 2013 ble det etablert et nytt kvalitetstilskudd for alt storfeslakt med kvalitet O og bedre, med unntak av slaktekategorien «Ku». Det nye tilskuddet blir utbetalt til produsent via slakteriene for slakt levert fra og med januar 2014. Ved jordbruksoppgjøret i 2016 ble tilskuddssatsen for kvalitet O redusert med 1,0 kr per kg samtidig som satsen for kvalitet O+ og bedre ble økt med 3,0 kr per kg. Ved jordbruksoppgjøret i 2017 ble tilskuddssatsen for kvalitet O redusert med 50 øre per kg og satsen for kvalitet O+ og bedre ble økt med 50 øre per kg. Samtidig ble det, i tillegg til gjeldende krav om kvalitetsklasse for kjøttfylde, innført et kvalitetskrav om fettgruppe 4– eller lavere for slakt levert fra og med 1. januar 2018. Ved jordbruksoppgjøret i 2018 ble tilskuddssatsene beholdt uendret samtidig som slaktekategorien «Okse» ble fjernet fra tilskuddsgrunnlaget av hensyn til WTO-forpliktelsene for utforming av blå støtte. Ved jordbruksoppgjørene i 2019-2021 ble satsene beholdt uendret. Ved jordbruksoppgjøret i 2022 ble begge tilskuddssatsene økt med 3,0 kr per kg. Ved jordbruksoppgjøret i 2023 ble satsene beholdt uendret. Ved årets jordbruksoppgjør ble kvalitetsklassene O og O+ slått sammen til ny kvalitetsklassegruppe og gitt ny sats i tilskuddsordningen. Samtidig ble kvalitetsklassene R– og bedre opprettet som ny kvalitetsklassegruppe og gitt ny tilskuddssats.

Tabell 6.6 Satser for kvalitetstilskudd storfekjøtt. Kr per kg

	2022	2023	2024	2025
Storfeslakt ¹ , kvalitet O+ og bedre, fettgruppe 4- eller lavere	7,50	10,50	10,50	
Storfeslakt ¹ , kvalitet O, fettgruppe 4- eller lavere	2,50	5,50	5,50	
Storfeslakt ¹ , kvalitet R- og bedre, fettgruppe 4- eller lavere				12,00
Storfeslakt ¹ , kvalitet O og O+, fettgruppe 4- eller lavere				8,20

1) Med unntak av slaktekategoriene «Okse» og «Ku» utenom «Ung ku»

6.1.5 Tilskudd for lammeslakt og kjeslakt

Tilskudd for lammeslakt ble etablert for slakt av kvalitet O eller bedre. Tilskuddet ble tidligere utbetalt som et produksjonstilskudd etter søknad, med grunnlag i antall dyr solgt til slakteri foregående år. Ved jordbruksoppgjøret i 2015 ble tilskudd til lammeslakt endret fra å være et produksjonstilskudd til å bli utbetalt til produsent med slakteoppgjøret via godkjent slakteri. I omleggingsåret 2016 ble lammeslakttilskuddet utbetalt med halv sats som et produksjonstilskudd med grunnlag i antall lam levert til slakt i kalenderåret 2015, og halv sats via slakteri til produsent for lam levert til slakt i kalenderåret 2016. I 2017 ble hele tilskuddssatsen utbetalt til produsent med slakteoppgjøret via godkjent slakteri. Omleggingen av tilskuddsforvaltningen omfattet også tilskuddet til kjeslakt og tillegget for økologiske lammeslakt. Ved jordbruksoppgjøret i 2017 ble kravet om kvalitetsklasse for kjøttfylde hevet til O+ for lammeslakt levert fra og med 1. juli 2017. Ved jordbruksoppgjøret i 2018 ble tilskuddssatsen for lammeslakt redusert med 50 kr per slakt. Ved jordbruksoppgjørene i 2019-2021 ble både tilskuddssatsene for lam- og kjeslakt og tillegget for økologiske lammeslakt beholdt uendret. Ved jordbruksoppgjøret i 2022 ble satsen for kvalitetstilskudd lammeslakt økt med 75 kr per slakt, tillegget for økologiske lammeslakt økt med 10 kr per slakt og satsen for tilskudd til kjeslakt økt med 50 kr per slakt. Ved jordbruksoppgjøret i 2023 ble satsen for kvalitetstilskudd lammeslakt økt med 20 kr per slakt, mens tillegget for økologiske lammeslakt ble beholdt uendret. Samtidig ble vektgrensen for kvalitetstilskudd kjeslakt hevet fra 3,5 kg til 5,0 kg mens satsen ble økt fra 350 kr til 420 kr per slakt. Ved årets jordbruksoppgjør ble satsen for kvalitetstilskudd lammeslakt økt med 10 kr per slakt, tillegget for økologiske lammeslakt beholdt uendret og satsen for tilskudd til kjeslakt økt med 80 kr per slakt.

Tabell 6.7 Satser, tilskudd for lammeslakt og kjeslakt. Kr per slakt

	2022	2023	2024	2025
Lammeslakt, kvalitet O+ og bedre	450	525	545	555
Tillegg økologiske lammeslakt, kvalitet O+ og bedre	40	50	50	50
Kjeslakt med slaktevekt over 3,5 kg	300	350		
Kjeslakt med slaktevekt over 5,0 kg			420	500

6.2 Driftstilskudd per foretak

Driftstilskuddet gis til foretak med ku- eller geitemelkproduksjon og til foretak med spesialisert kjøttfeproduksjon. Foretak med kumelkproduksjon og ammekyr (av minst 50 prosent kjøttferase) i spesialisert kjøttfeproduksjon, skal kunne motta driftstilskudd for begge produksjoner.

Tabell 6.8 Driftstilskudd per foretak. Kr per foretak per år og kr per dyr per år

	2022	2023	2024	2025 ¹
<i>Kumelk, 5 kyr eller flere, kr per foretak</i>				
Arealzone 2	164 550	238 050	286 100	291 100
Arealzone 1, 3 og 4	168 550	242 050	286 100	291 100
Arealzone 5	195 300	268 800	320 300	344 300
Arealzone 6 og 7	203 550	277 050	349 000	373 000
<i>Geitemelk, 27 geiter eller flere, kr per foretak</i>	189 310	262 810	302 130	326 130
<i>Kumelk, færre enn 5 kyr, kr per melkeku</i>				
Arealzone 2	32 910	47 610	57 220	58 220
Arealzone 1, 3 og 4	33 710	48 410	57 220	58 220
Arealzone 5	39 060	53 760	64 060	68 860
Arealzone 6 og 7	40 710	55 410	69 800	74 600
<i>Geitemelk, færre enn 27 geiter, kr per geit</i>	7 011	9 734	11 190	12 079
<i>Spesialisert kjøttfeproduksjon</i>				
40 ammekyr eller flere, kr per foretak, arealzone 1-4	146 560	230 560	237 280	265 280
40 ammekyr eller flere, kr per foretak, arealzone 5-7	193 520	297 520	316 480	348 480
6-39 ammekyr, kr per ammeku ² , arealzone 1-4	3 664	5 764	5 932	6 632
6-39 ammekyr, kr per ammeku ² , arealzone 5-7	4 838	7 438	7 912	8 712

1) Foreløpige satser

2) Regnet fra første ammeku

6.3 Tilskudd til husdyr

Tilskudd til husdyr blir avgrenset til et maksimalt beløp per foretak. For husdyrtilskudd, inklusive tilskudd til små og mellomstore melkebruk, var maksimalbeløpet 530 000 kroner per foretak for utbetalingene i 2020, 2021 og for den ordinære utbetalingen i februar 2022 (for søknadsåret 2021). Maksimalbeløpet per foretak ble midlertidig suspendert for den ekstra engangsutbetalingen av husdyrtilskudd i september 2022 (avtalt ved jordbruksoppgjøret 2022 som en del av kompensasjonspakken for inntektssvikten i 2022). Maksimalbeløpet ble suspendert også for de ordinære søknadsomgangene i 2022 og 2023 med utbetaling i henholdsvis 2023 og 2024. Ved årets jordbruksoppgjør ble maksimalt beløp for tilskudd til husdyr gjeninnført. For søknadsåret 2024 med utbetaling i 2025 er maksimalbeløpet satt til 1 million kroner per foretak. Fra og med 2014 ble tilskudd til lamme- og kjeslakt skilt ut som en egen produksjonstilskuddsordning som ikke lenger skal omfattes av maksimalbeløpsavgrensingen for tilskudd til husdyr.

Tilskudd til husdyr ble til og med i 2017 utbetalt to ganger i året etter søknad 20.01. og 20.08. Ved søknad 20.08. kom utbetalingene først i februar året etter. Tilskudd til husdyr etter jordbruksoppgjøret 2016/2017 ble derfor først utbetalt i 2017 når det gjaldt tilskuddet fra 01.07.16, mens endringene i tilskudd til husdyr med virkning for tellingen per 31.12.16 ble utbetalt andre halvår 2017.

Fra mai 2017 trådte et nytt produksjonstilskuddssystem i kraft. I det nye produksjonstilskuddssystemet er det to søknadsfrister og to telledatoer per år. Søknadsfristene er 15. mars (med telledato 1. mars) og 15. oktober (med telledato 1. oktober), med unntak av i overgangsåret 2017. I overgangsåret 2017 var første søknadsfrist 15. mai, med telledato 1. mai, og andre søknadsfrist 29. oktober, med telledato 1. oktober. I det nye produksjonstilskuddssystemet vil det bare være én utbetaling i året, i februar året etter de to søknadsomgangene. Første utbetaling etter det nye produksjonstilskuddssystemet var i februar 2018.

Ved jordbruksoppgjøret i 2018 ble det innført et eget husdyrtilskudd for små og mellomstore melkebruk. Foretaket må ha seks melkekyr for å være tilskuddsberettiget. Fra og med seks melkekyr ble det i 2019 gitt et tilskudd på 1 400 kr per melkeku (regnet fra første melkeku) opp til og med 23 melkekyr. Maksimalt tilskudd i 2019 ble da 32 200 kr per foretak. Deretter (for melkebruk med flere enn 23 melkekyr) ble beregnet tilskudd i 2019 redusert med 1 150 kr per melkeku slik at tilskuddet ble null for foretak med 51 eller flere melkekyr.

I tabellen under er det oppgitt utbetalte satser for årene 2022–2024 og foreløpige satser for 2025.

Tabell 6.9 Tilskudd til husdyr 2022, 2023, 2024 og 2025¹

Dyreslag	Sats, kr per dyr per år					
	Intervall	2022 ²	2022 ³	2023	2024	2025 ¹
Melkeku	1–14	5 328	1 430	6 103	8 733	8 733
	15–30	3 722	1 430	4 497	7 111	7 111
	31–50	2 260	1 430	3 035	5 634	5 634
	> 50	1 490	1 430	2 265	4 857	4 857
Melkeku, til foretak med 6 – 50 melkekyr	1–23	1 650		2 490	2 490	3 390
	24–50	– 1 355		– 2 045	– 2 045	– 2 784
Storfe	Alle dyr	798	179	1 198	1 387	1 587
Melkegeit	1–125	1 702	450	1 702	1 719	1 719
	> 125	688	450	688	695	695
Ammeku	1–50	4 290	800	5 290	5 596	5 666
	> 50	880	800	1 330	1 596	1 666
Sau ⁴ og ammegeit, født året før eller tidligere	1–75	985	200	1 885	1 955	2 105
	76–150	985	200	1 435	1 475	1 565
	> 150	209	200	209	211	211
Avlsgris Sør-Norge ⁵	1–35	498	75	498	503	613
Avlsgris Jæren	1–35	350	75	350	354	464
Avlsgris Nord-Norge	1–35	776	75	776	784	894
Slaktegris ⁵	1–1 400	14	7	14	14	24
Slaktegris Jæren	1–1 400	10	7	10	10	20
Verpehøner Sør-Norge ⁶	1–1 000	11	7	11	11	14
Verpehøner Nord-Norge ⁶	1–1 000	25	7	25	25	28
Verpehøner, landet ⁶	1 001–7 500	7	7	11	11	14
Slaktekylling	Alle dyr		0,85			

1) Foreløpige satser

2) Satsene for 2022 i denne kolonnen inkluderer resultatet av tilleggsforhandlingene i slutten av oktober 2021, men ikke engangssatsene som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022

3) Engangssatser for den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022

4) Sau uavhengig av driftsform (inklusive også utegangersau)

5) Unntatt Jæren

6) Dyretallet overstiger begrensninger i WTO-avtalen (blå boks). For utbetalingen i 2023 får alle foretak en reduksjon i antall verpehøner med faktor 0,8839 innenfor intervallet 1-7500. For utbetalingen i 2024 får alle foretak en reduksjon i antall verpehøner med faktor 0,8919 innenfor intervallet 1-7500. Reduksjonen gjøres fra det øverste intervallet

De fastsatte satsene for tilskudd til økologisk husdyrproduksjon er vist i tabell 6.10. Satsene blir utbetalt i tillegg til de ordinære satsene for tilskudd til husdyr som er oppgitt i tabell 6.9.

Tabell 6.10 Tilskudd til økologisk husdyrproduksjon 2022, 2023, 2024 og 2025¹. Kr per dyr per år

	2022	2023	2024	2025 ¹
Dyreslag				
Melkeku	3 600	4 100	4 350	4 350
Ammeku	2 500	3 000	3 250	3 250
Andre storfe	730	730	730	730
Sau og melkesau	500	500	500	500
Melkegeit	353	353	353	353
Ammegeit	265	265	265	265
Avlsgris	517	517	517	517
Slaktegris	315	315	315	315

1) Foreløpige satser

6.4 Tilskudd til avløsning

En bruker det registrerte refusjonsbeløpet fra driftsgranskingsbrukene direkte i referansebrukssystemet. Ordningen har vært dyretallsbasert siden 1.1.1996.

Ved jordbruksoppgjøret i 2014 ble maksimalbeløpet hevet til 73 500 kr og satsene per dyr økt med 2,1 prosent. For melkeku og melkegeit/melkesau ble det imidlertid samtidig gjort en justering av satsene slik at strukturdifferensieringen ble fjernet. Dette resulterte i en reduksjon av satsen for de første 8 melkekyrne og de første 40 melkegeitene/melkesauene per foretak. Ved oppgjøret i 2014 ble dessuten utegangersau tatt inn i refusjonsordningen og likestilt med sau i tradisjonell drift.

Ved jordbruksoppgjøret i 2021 ble maksimalbeløpet hevet til 87 800 kr per foretak, ved jordbruksoppgjøret i 2022 til 96 580 kr og ved jordbruksoppgjøret i 2023 til 126 580 kr per foretak.

Ved årets jordbruksoppgjør ble maksimalbeløpet hevet til 134 175 kr og satsene per dyr økt med 6,0 prosent.

6.5 Tilskudd til avløsning ved sykdom m.m.

En bruker det registrerte refusjonsbeløpet fra driftsgranskingsbrukene direkte i referansebrukssystemet. Maksimalt refusjonsbeløp per dag fastsettes for husdyrbrukere ut fra beregnet maksimalt refusjonsbeløp i ordningen med tilskudd til avløsning for ferie og fritid. Ved jordbruksoppgjøret i 2018 ble maksimalt tilskudd per dag per foretak hevet fra 1 555 til 1 670 kr. Ved jordbruksoppgjørene i 2019, 2020 og 2021 ble satsen på 1 670 kr videreført uendret. Ved jordbruksoppgjøret i 2022 ble maksimalsatsen hevet til 2 100 kr og ved jordbruksoppgjøret i 2023 videre til 2 450 kr. Ved årets jordbruksoppgjør ble maksimalt tilskudd per dag per foretak hevet til 2 600 kr.

6.6 Areal- og kulturlandskapstilskudd

Satser for 2022, 2023, 2024 og 2025 er vist i tabellene 6.11–6.15.

Tabell 6.11 Satser for areal- og kulturlandskapstilskudd, alle vekstgrupper, 2022¹.
Kr per dekar

Vekst	Intervall	Sone							
		1	2	3	4	5A	5B	6	7
Kulturlandskapstilskudd:									
Alle vekster	Alt areal	215							
Arealtilskudd:									
Grovfôr	Alt areal ²	0	95	115	285	330	330	376	
Korn	Alt areal	249	322	362	316				
Potet	Alt areal	513						1 265	
Grønnsaker	Alt areal	950						1 950	
Frukt	Alt areal	1 300				2 050			
Bær	Alt areal	1 400				1 850			
Økologisk arealtilskudd:									
Korn til modning	Alt areal	400							
Poteter	Alt areal	800							
Grønnsaker, frukt, bær	Alt areal	1 650							
Grønngjødsling	Alt areal	500							
Annet økologisk areal	Alt areal ²	25							

1) Satsene for 2022 i denne tabellen inkluderer resultatet av tilleggsforhandlingene i slutten av oktober 2021, men ikke satsene for den ekstraordinære engangsutbetalingen som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022

2) Eventuelt areal av innmarksbeite normeres med faktor 0,6

Tabell 6.12 Satser for den ekstraordinære engangsutbetalingen av areal- og kulturlandskaps-tilskudd som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022, utbetalt i september 2022.
Kr per dekar

Vekst	Intervall	Sone							
		1	2	3	4	5A	5B	6	7
Kulturlandskapstilskudd:									
Alle vekster	Alt areal	0							
Arealtilskudd:									
Grovfôr	Alt areal ¹	87	87	87	87	87	87	87	87
Korn	Alt areal	30	30	30	30				
Potet	Alt areal	75						75	
Grønnsaker	Alt areal	75						75	
Frukt	Alt areal	75				75			
Bær	Alt areal	75				75			
Økologisk arealtilskudd:									
Korn til modning	Alt areal	0							
Poteter	Alt areal	0							
Grønnsaker, frukt, bær	Alt areal	0							
Grønngjødsling	Alt areal	0							
Annet økologisk areal	Alt areal ¹	0							

1) Eventuelt areal av innmarksbeite normeres med faktor 0,6

Tabell 6.13 Satser for areal- og kulturlandskapstilskudd, alle vekstgrupper, 2023.
Kr per dekar

Vekst	Intervall	Sone								
		1	2	3	4	5A	5B	6	7	
Kulturlandskapstilskudd:										
Alle vekster	Alt areal	265								
Arealtilskudd:										
Grovfôr	Alt areal ¹	50	145	165	360	405	420	466		
Korn	Alt areal	309	382	422						
Potet	Alt areal	613						1 365		
Grønnsaker	Alt areal	1 150						2 150		
Frukt	Alt areal	1 750				2 500				
Bær	Alt areal	1 850				2 300				
Økologisk arealtilskudd:										
Korn til modning	Alt areal	500								
Poteter	Alt areal	800								
Grønnsaker, frukt, bær	Alt areal	1 650								
Grønngjødsling	Alt areal	500								
Annet økologisk areal	Alt areal ¹	40								

1) Eventuelt areal av innmarksbeite normeres med faktor 0,6

Tabell 6.14 Satser for areal- og kulturlandskapstilskudd, alle vekstgrupper, 2024.
Kr per dekar

Vekst	Intervall	Sone							
		1	2	3	4	5A	5B	6	7
Kulturlandskapstilskudd:									
Alle vekster	Alt areal	285							
Arealtilskudd:									
Grovfôr	Alt areal ¹	50	145	165	360	405	420	466	
Korn	Alt areal	309	382	422					
Potet	Alt areal	688						1 440	
Grønnsaker	1–300	1 450						2 450	
	> 300	1 150						2 150	
Frukt	1–75	1 980				2 730			
	> 75	1 750				2 500			
Bær	1–150	2 080				2 530			
	> 150	1 850				2 300			
Økologisk arealtilskudd:									
Korn til modning	Alt areal	600							
Poteter	Alt areal	800							
Grønnsaker, frukt, bær	Alt areal	1 825							
Grønngjødsling	Alt areal	500							
Annet økologisk areal	Alt areal ¹	45							

1) Eventuelt areal av innmarksbeite normeres med faktor 0,6

Tabell 6.15 Satser for areal- og kulturlandskapstilskudd, alle vekstgrupper, 2025¹.
Kr per dekar

Vekst	Intervall	Sone							
		1	2	3	4	5A	5B	6	7
Kulturlandskapstilskudd:									
Alle vekster	Alt areal	300							
Arealtilskudd:									
Grovfôr	Alt areal ²	50		160	180	390	445	460	506
Korn	1–3000	309	442		502	522			
Korn, tillegg for hvete ³	1–3000	100							
Korn, tillegg for protein- og belgvekster ³	1–3000	200							
Potet	Alt areal	733						1 520	
Grønnsaker	1–300	1 550						2 590	
	> 300	1 200						2 250	
Frukt	1–75	2 100				2 880			
	> 75	1 840				2 620			
Bær	1–150	2 200				2 670			
	> 150	1 940				2 410			
Økologisk arealtilskudd:									
Korn til modning	Alt areal	660							
Poteter	Alt areal	860							
Grønnsaker, frukt, bær	Alt areal	1 925							
Grønngjødsling	Alt areal	500							
Annet økologisk areal	Alt areal ²	50							

1) Foreløpige satser

2) Eventuelt areal av innmarksbeite normeres med faktor 0,6

3) Utbetales som tillegg til det generelle arealtilskuddet for korn

Ved årets jordbruksoppgjør ble det innført et særskilt arealtilskudd for hvete og for protein- og belgvekster. De nye arealtilskuddene legges til det ordinære generelle arealtilskuddet for korn og utbetales som tillegg til dette.

Satsene for økologisk arealtilskudd til korn til modning, poteter, grønnsaker, frukt og bær og til annet økologisk areal i tabellene over, blir utbetalt i tillegg til de ordinære satsene for areal- og kulturlandskapstilskudd som er oppgitt i tabellene.

6.7 Tilskudd til dyr på beite

Tilskudd til dyr på utmarksbeite (utmarksbeitetilskudd) gis til dyr som i løpet av beitesesongen går minst 5 uker på utmarksbeite og som da har hoveddelen av det daglige grovfôrinntaket fra beiting av utmark.

Tilskudd til dyr på beite (beitetilskudd) omfatter alle beitedyr som i løpet av beitesesongen går minst 12 eller 16 uker på beite. Kravet til antall uker er avhengig av

i hvilken arealsone søkeren har driftssenter. Dette beitetilskuddet kan gis for beiting både på utmarksbeite, innmarksbeite, overflatedyrket og fulldyrket jord.

Det er mulig å oppnå begge disse to beitetilskuddene for samme dyr dersom total beitetid tilfredsstiller minimumskravene til antall uker på beite.

Tabell 6.16 Satser for tilskudd til dyr på beite for 2022, 2023, 2024 og 2025¹.
Kr per dyr per år

Dyreslag	Intervall	AK-sone	Minimum antall uker på beite	2022	2023	2024	2025 ¹
Utmarksbeitetilskudd:							
Kyr, storfe og hester	Alle dyr	Alle	5	822	1 092	1 463	1 713
Sauer, lam, geiter og kje	Alle dyr	Alle	5	235	300	416	546
Beitetilskudd:							
Kyr, storfe, hester og hjort	Alle dyr	1–4	16	445	530	821	971
Kyr, storfe, hester og hjort	Alle dyr	5–7	12	445	530	821	971
Sauer, lam, geiter og kje	Alle dyr	1–4	16	50	60	91	121
Sauer, lam, geiter og kje	Alle dyr	5–7	12	50	60	91	121

1) Foreløpige satser

6.8 Bunnfradrag

Det blir beregnet areal- og kulturlandskapstilskudd for alt areal og dyretilskudd fra første dyreenhet. For alle brukere skal imidlertid samlet produksjonstilskudd avgrenses (reduseres) med et bunnfradrag. Dette generelle bunnfradraget er 6 000 kr per foretak per år i alle de tre beregningsårene 2022, 2023 og 2024. Ved årets jordbruksoppgjør ble fradraget videreført uendret.

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

7 Framregningsgrunnlag

7.1 Oversikt

Framregningsgrunnlaget for de aller fleste inntekts- og kostnadspostene er mest mulig tilsvarende poster i totalalkylens registrerte regnskaper. Det er noen få unntak. Melk, korn, oljefrø og poteter regnes fram med totalalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter. Frukt og bær og grønnsaker regnes fram med verdiutviklingen i totalalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter. Avskrivningene regnes fram med årgangsindekser. Hva årgangsindekser er, blir forklart i kapittel 7.2. Leid arbeid blir regnet fram med lønnsutviklingen for jordbruksarbeidere med minimum 4 års praksis og med anslag til budsjettåret fra Statistisk sentralbyrå. Det er laget en sideberegning for framregning av tilskuddene. Vi kommer nærmere inn på framregningsgrunnlaget nedenfor. Tilskuddene vil kunne ha ulik framregning mellom referansebrukene, og derfor er tilskuddspostene ikke tatt med i tabellen nedenfor. I stedet vises til kapittel 6.

I tabell 7.1 er framregningsgrunnlaget vist i tre kolonner. Kolonnene viser utslaget fra 2022 til 2023, fra 2023 til 2024 før oppgjør og den siste kolonnen viser hvordan effekten av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn. Stjerne er brukt der framregningen er basert på totalalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter. En S er angitt der en i referansebruksberegningene har gjort egne sideberegninger. Sideberegningene er nærmere beskrevet i underkapitlene 7.2–7.4.

Tabell 7.1 Framregningssatser fra 2022 til 2023, fra 2023 til 2024 (før oppgjør) og framregningsgrunnlaget for å vise helårsvirkningen av jordbruksoppgjøret 2024

	Endring i totalalkylens registrerte regnskaper fra 2022 til 2023 ¹	Endring i totalalkylen fra 2023 til 2024 ^{1,2}	Framregnings- grunnlaget for å regne helårseffekt av jordbruks- oppgjøret 2024 (i forhold til 2024 ²)
INNETEKTER			
Bygg	– 8 øre/kg *	0 øre/kg *	+ 7 øre/kg
Havre	– 8 øre/kg *	0 øre/kg *	+ 7 øre/kg
Hvete	+ 1 øre/kg *	0 øre/kg *	+ 14 øre/kg ³
Annet korn	97,9 % *	99,7 % *	101,0 %
Erter	99,6 %	100,1 %	100,0 %
Oljefrø	98,6 % *	100,0 % *	102,9 %
Poteter	+ 34 øre/kg *	+ 20 øre/kg *	+ 25 øre/kg
Grovfôr	119,4 %	100,0 %	102,6 %
Grasfrø	100,1 %	104,1 %	102,6 %
Frukt og bær	106,5 % *	105,4 % *	103,0 %
Grønnsaker	104,3 %	102,2 %	103,0 %
Sum planteprodukter			
Storfe, melk	+ 4 øre/liter	+ 22 øre/liter	+ 30 øre/liter
Storfe, økologisk melk	+ 4 øre/liter	+ 12 øre/liter	+ 30 øre/liter
Storfe, livdyr	102,8 %	94,8 %	100,0 %
Kuslakt	+ 172 øre/kg	– 330 øre/kg	100,0 %
Annet storfeslakt	+ 172 øre/kg	– 330 øre/kg	100,0 %
Økologisk storfeslakt	+ 122 øre/kg	– 330 øre/kg	100,0 %
Geit, melk	+ 4 øre/liter	+ 22 øre/liter	+ 30 øre/liter
Geit, livdyr og slakt	106,1 %	95,5 %	100,0 %
Slaktegris	+ 352 øre/kg	– 124 øre/kg	100,0 %
Purker og råner, livdyr/slakt	110,6 %	96,6 %	100,0 %
Smågris	110,6 %	96,6 %	100,0 %
Sau, livdyr og slakt	107,3 %	99,9 %	102,6 %
Sau, ull	+ 152 øre/kg	– 7 øre/kg	+ 300 øre/kg
Fjørfe, egg	+ 197 øre/kg	+ 109 øre/kg	102,6 %
Fjørfekjøtt	113,0 %	100,9 %	102,6 %
Andre inntekter husdyrhold	106,1 %	95,5 %	102,6 %
Sum husdyrprodukter			
Leieinntekter (maskindel)	105,5 %	104,0 %	100,0 %
Andre inntekter	105,5 %	104,0 %	100,0 %
Sum inntekter før tilskudd			
Tilskudd i alt			
INNETEKTER I ALT			

1) * betyr totalalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter, S betyr egen beregning i prosent av året før, % er prosent av året før

2) 2024 før jordbruksoppgjøret 2024

3) Veid prisendring for mathvete og fôrhvete

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

KOSTNADER			
Såkorn	119,5 %	102,2 %	101,1 %
Settepoteter	118,3 %	99,4 %	103,6 %
Såvarer og planter	108,6 %	103,3 %	103,3 %
Handelsgjødsel	140,6 %	70,0 %	100,0 %
Kalk	109,3 %	104,0 %	103,3 %
Plantevernmidler	120,7 %	98,4 %	103,3 %
Konserveringsmidler	111,0 %	102,9 %	103,3 %
Kraftfôr ⁴	107,5 %	98,2 %	103,8 %
Annet innkjøpt fôr ⁴	107,5 %	98,2 %	103,3 %
Diverse til husdyrholdet	105,5 %	104,0 %	103,3 %
Innkjøp av dyr ⁵	106,1 %	95,5 %	100,0 %
Innkjøp av dyr ⁶	106,1 %	95,5 %	102,6 %
Andre forbruksartikler ⁷	105,5 %	104,0 %	103,3 %
Sum variable kostnader			
Leid arbeid	105,0 S	105,2 S	103,9 %
Mask. og redskaper, vedlikehold	111,8 %	103,1 %	103,3 %
Traktorer, vedlikehold	111,8 %	103,1 %	103,3 %
Skurtresker, vedlikehold	111,8 %	103,1 %	103,3 %
Yrkesbil, vedlikehold	105,0 %	100,8 %	103,3 %
Driftsbygninger, vedlikehold	104,4 %	104,7 %	103,3 %
Jord, grøfter, vannanlegg, vedl.h	104,4 S	104,7 S	103,3 %
Drivstoff	88,4 %	110,8 %	103,3 %
Leie av dyr	105,5 %	104,0 %	103,3 %
Leie av kvote	105,5 %	104,0 %	102,6 %
Leie av maskiner	105,5 %	104,0 %	105,3 %
Leie av bygninger	105,5 %	104,0 %	103,3 %
Jordleie	105,5 %	104,0 %	102,6 %
Forsikring	105,5 %	104,5 %	103,3 %
Elektrisk kraft	102,3 %	103,9 %	103,3 %
Adm. og andre faste kostnader	105,5 %	104,0 %	103,3 %
Sum faste kostnader			
Avskrivning., mask. og redskaper	104,9 S	105,1 S	102,1 %
Avskrivninger, traktorer	105,3 S	105,6 S	102,1 %
Avskrivninger, skurtresker	105,6 S	106,1 S	102,1 %
Avskrivninger, yrkesbil	101,8 S	102,1 S	102,1 %
Avskrivninger, driftsbygninger	104,5 S	104,5 S	102,1 %
Avskrivn., jord, veier, vannanlegg	103,9 S	104,0 S	102,1 %
Avskrivninger, kontormaskiner	103,4 S	103,9 S	102,1 %
Sum avskrivninger			
KOSTNADER I ALT			

4) Avvikende framregning til 2023 og 2024 på referansebrukene med melk (referansebrukene nr. 1 og nr. 12-21), jf. kapittel 4.2

5) Benyttet for referansebrukene med hovedproduksjon storfe (melk og ammeku), geit og svin, og for referansebrukene med planteproduksjon med et lite innslag av husdyr som tilleggsproduksjon

6) Benyttet for referansebrukene med hovedproduksjon sau, egg (verpehøner) og fjørfekjøtt

7) Avvikende framregning til 2023 og 2024 på referansebruk nr. 11, jf. kapittel 5.6.

RESULTATREGNING			
Inntekter i alt			
– Kostnader i alt			
= Driftsoverskudd			
+ Leid arbeid	105,0 S	105,2 S	103,9 %
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	164,9 %	119,6 %	90,5 %
– Jordbrukets andel av kår	105,5 %	104,0 %	100,0 %
= Vederlag til arbeid og egenkapital, per årsverk			
= Vederlag til arbeid og egenkapital, per årsverk, inklusive volumfram- regninger fra regnskapsåret 2022			

7.2 Årgangsindekser

Avskrivningene regnes fram med årgangsindeksene for kapitalutstyret. Årgangsindeksene skal uttrykke prisendringen i kapitalsaldoen som avskrives. Det beregnes årgangsindekser for maskiner og redskaper (20 år), for traktorer (20 år), for skurtreskere (20 år), for yrkesbiler (15 år) og for byggekostnadsindeksen som brukes i totalkalkylen for driftsbygninger (50 år). Avskrivninger for «Jord, veier, vannanlegg og grøfter» regnes fram med årgangsindeksen for grøfter, fordi nesten hele avskrivningsbeløpet er knyttet til grøfter (33 år). Avskrivninger kontormaskiner regnes fram med konsumprisindeksen (5 år). Det brukes samme antall avskrivningsår som i totalkalkylen.

For å illustrere begrepet årgangsindeks, har en i tabellen under brukt kontormaskiner og konsumprisindeksen som eksempel.

Tabell 7.2 Eksempel på årgangsindeks, konsumprisindeksen for avskrivning over 5 år

År	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Indeks	407,3	418,5	427,8	433,2	448,3	474,1	500,4	520,4
Årgangsindeks						433,70	448,57	466,02
Relativ årgangsindeks/framregningsfaktor						1,000	1,034	1,075

Årgangsindeksen for 2022 framkommer som summen av indeksen for de fire årene 2018–2021 pluss halvparten av indeksen for det første året (2017) og halvparten av indeksen for det siste året (2022) dividert på 5 år. Tilsvarende regnes indeksen for år 2023 ut på grunnlag av konsumprisindeksen for årene 2018–2023 og for år 2024 på grunnlag av årene 2019–2024.

7.3 Leid arbeid

For arbeidslønningene følger en normalt utviklingen i lønnstariffen for jordbruksarbeidere med minst 4 års praksis fra regnskapsåret til første framregningsår. Dette gir følgende utvikling:

$$2022 = 100,0 \quad 2023 = 105,0 \quad 2024 = 110,5$$

For 2024 er det da brukt et anslag for lønnsutviklingen på 5,2 prosent, som er det samme anslaget som Statistisk sentralbyrå brukte før lønnsoppgjørene 2024.

Kostnader til leid arbeid inngår i «kostnader i alt» i referansebruksberegningene. I resultatberegningen blir førte kostnader til leid arbeid lagt til driftsoverskuddet igjen for å kunne beregne vederlag til alt arbeid og egenkapital.

7.4 Tilskudd

Prinsippet for framregning av tilskudd er at en aksepterer de gjennomsnittlige tilskudd en får fram i regnskapsåret (basisåret). For framregningen er hvert referansebruk plassert til bestemte soner, og regnet fram med satsendringene som gjelder den valgte geografiske soneplasseringen. Det er gjort en sideberegning av tilskudd for de tre årene gitt den valgte sonen. Framregningen av tilskuddene i selve referansebruksberegningene baseres så på den samme absolutte endringen. Framregningen av tilskuddene skal reflektere de regnskapsresultatene en forventer å få i de to framregningsårene.

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

8 Beregningsresultater

Resultater fra referansebruksberegningene 2022–2024 er presentert nedenfor. Resultatene for 2024 er uten utslag av jordbruksoppgjøret 2024 når ikke annet er nevnt.

8.1 Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk

«Vederlag til arbeid og egenkapital» skal dekke godtgjøring til alt arbeid og godtgjøring til egenkapital.

Inntektsfradraget ved skatteliggingen var nytt fra og med 2000. Inntektsfradraget er i utgangspunktet ikke regnet inn i referansebruksberegningene, men går fram av tabellene 8.7–8.10 og er regnet inn i resultatene for referansebrukene i tabellene 8.11-8.18 og i tabellene 1 og 2 foran med «Hovedresultater».

I de tre årene 2022, 2023 og 2024 er det generelle fradraget 93 000 kr og maksimalt fradrag 195 000 kr som oppnås ved en jordbruksinntekt på 361 400 kr. Inntektsverdien per bruk før skatt for bruk med maksimalt jordbruksfradrag blir omtrent 71 100 kr forutsatt 39,7 prosent marginalsatt i de tre årene.

I denne publikasjonen er ingen endringer som følge av jordbruksoppgjøret 2024 innarbeidet i resultatene for 2024. I stedet er helårsutslaget av endringer som følge av årets jordbruksoppgjør, presentert i tabellene 8.17-8.18 i kapittel 8.3 og i tabell 2 foran med «Hovedresultater».

Tabellene 8.1 og 8.2 viser det beregnede vederlaget til arbeid og egenkapital per årsverk for de enkelte referansebrukene.

Tabell 8.1 Vederlag til arbeid og egenkapital. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2022. Verken beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget eller utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn. Kr per årsverk

	2022	2023	2024
1 Melk, 32 årskyr. Landet	459 400	427 200	585 000
2 Korn, 521 dekar korn. Landet	638 100	471 100	605 500
3 Sau, 166 vinterfôra sauer. Landet	271 100	365 200	445 500
4 Melkeproduksjon geit, 155 årsgeiter. Landet	418 900	422 200	558 100
5 Svin og korn, 50 avlssvin + 379 dekar korn. Landet	756 600	885 400	884 500
6 Egg og planteprodukter, 6295 høner + 298 dekar korn. Landet	611 500	633 600	788 900
7 Poteter og korn, 129 dekar poteter + 254 dekar korn. Landet	711 600	714 600	826 000
8 Ammeku, 30 ammekyr. Landet	344 100	405 300	450 600
9 Frukt og bær, 47 dekar frukt og bær. Landet	410 500	518 300	584 200
10 Grønnsaker, 150 dekar grønnsaker + 268 dekar korn. Landet	489 600	462 100	535 800
11 Fjorfekjøtt og planteprodukter, 130 100 fjorfeslakt. Landet	871 700	1 031 500	1 197 000

Tabell 8.2 Vederlag til arbeid og egenkapital. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2022. Verken beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget eller utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn. Kr per årsverk

	2022	2023	2024
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	537 200	539 100	725 200
13 Melk, 16 årskyr. Landet	392 000	412 900	529 600
14 Melk, 53 årskyr. Landet	551 300	475 200	661 200
15 Melk, 70 årskyr. Landet	626 300	545 700	752 000
16 Melk, 42 årskyr. Arealsoner 1 og 3	628 700	570 500	749 900
17 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 5A	436 600	408 000	560 000
18 Melk, 34 årskyr. Arealsoner 2	477 000	428 700	583 400
19 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 5B	417 500	395 100	547 700
20 Melk, 44 årskyr. Arealsoner 4	448 500	372 800	535 200
21 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 6 og 7	472 800	453 300	635 800
22 Korn, 329 dekar korn. Østlandet	732 100	587 100	727 100
23 Korn, 825 dekar korn. Østlandet	814 600	648 500	810 500
24 Sau, 158 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	249 700	343 100	418 200
25 Sau, 171 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	276 300	363 800	456 600
26 Sau, 86 vinterfôra sauer. Landet	84 200	151 200	194 200
27 Sau, 288 vinterfôra sauer. Landet	379 900	462 500	579 200
28 Ammeku, 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	361 300	420 000	463 700
29 Ammeku, 33 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	313 500	350 200	381 400
30 Ammeku, 44 ammekyr. Landet	343 400	395 300	448 400

Tabell 8.3 Resultatregning for hvert referansebruk. Verken beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget eller utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn. Kr

1, Melk. 32 årskyr. Landet, 283 bruk			
	2022	2023	2024
Antall bruk	283	283	283
Inntekter i alt	3 393 783	3 525 866	3 900 808
- Kostnader i alt	2 500 236	2 652 461	2 692 249
= Driftsoverskudd	893 547	873 405	1 208 559
+ Leid arbeid	194 678	204 412	215 119
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	107 785	177 727	212 529
- Jordbrukets andel av kår	6 315	6 665	6 931
= Vederlag til arbeid og egenkapital	974 125	893 425	1 204 218
/ Antall årsverk	2,120	2,120	2,120
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	459 422	421 362	567 940
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	5 800	17 100
= Vederlag inkl. volumframregninger	459 422	427 162	585 040

2, Korn. 521 dekar korn. Landet, 73 bruk			
	2022	2023	2024
Antall bruk	73	73	73
Inntekter i alt	1 347 911	1 401 754	1 432 082
- Kostnader i alt	1 007 293	1 130 426	1 099 036
= Driftsoverskudd	340 618	271 328	333 046
+ Leid arbeid	20 300	21 315	22 432
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	44 122	72 753	86 999
- Jordbrukets andel av kår	3 820	4 032	4 193
= Vederlag til arbeid og egenkapital	312 976	215 858	264 286
/ Antall årsverk	0,491	0,491	0,491
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	638 056	440 064	538 793
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	31 000	66 700
= Vederlag inkl. volumframregninger	638 056	471 064	605 493

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

3, Sau. 166 vinterfôra sauer. Landet, 109 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	109	109	109
Inntekter i alt	1 125 735	1 301 585	1 389 480
- Kostnader i alt	817 835	881 352	884 894
= Driftsoverskudd	307 900	420 233	504 586
+ Leid arbeid	72 501	76 126	80 114
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	28 081	46 303	55 370
- Jordbrukets andel av kår	3 728	3 934	4 092
= Vederlag til arbeid og egenkapital	348 592	446 122	525 238
/ Antall årsverk	1,286	1,286	1,286
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	271 143	347 005	408 543
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	18 200	37 000
= Vederlag inkl. volumframregninger	271 143	365 205	445 543

4, Melkeproduksjon geit. 155 årsgeiter. Landet, 17 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	17	17	17
Inntekter i alt	2 049 735	2 143 405	2 355 805
- Kostnader i alt	1 465 158	1 572 184	1 584 301
= Driftsoverskudd	584 577	571 221	771 504
+ Leid arbeid	199 331	209 298	220 261
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	43 999	72 550	86 757
- Jordbrukets andel av kår	2 315	2 443	2 541
= Vederlag til arbeid og egenkapital	737 594	705 526	902 467
/ Antall årsverk	1,761	1,761	1,761
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	418 855	400 645	512 481
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	21 600	45 600
= Vederlag inkl. volumframregninger	418 855	422 245	558 081

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

5, Svin og korn. 50 avlssvin + 379 dekar korn. Landet, 30 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	30	30	30
Inntekter i alt	5 291 536	5 767 735	5 676 321
- Kostnader i alt	4 129 190	4 425 253	4 395 155
= Driftsoverskudd	1 162 346	1 342 482	1 281 166
+ Leid arbeid	173 462	182 135	191 676
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	92 022	151 735	181 448
- Jordbrukets andel av kår	4 070	4 295	4 467
= Vederlag til arbeid og egenkapital	1 239 716	1 368 587	1 286 927
/ Antall årsverk	1,638	1,638	1,638
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	756 625	835 277	785 438
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	50 100	99 100
= Vederlag inkl. volumframregninger	756 625	885 377	884 538

6, Egg og planteprodukter. 6295 høner + 298 dekar korn. Landet, 18 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	18	18	18
Inntekter i alt	4 171 397	4 459 475	4 636 959
- Kostnader i alt	3 364 994	3 615 913	3 598 163
= Driftsoverskudd	806 403	843 562	1 038 796
+ Leid arbeid	168 917	177 363	186 653
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	85 727	141 355	169 035
- Jordbrukets andel av kår	4 043	4 267	4 437
= Vederlag til arbeid og egenkapital	885 550	875 303	1 051 977
/ Antall årsverk	1,448	1,448	1,448
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	611 467	604 391	726 384
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	29 200	62 500
= Vederlag inkl. volumframregninger	611 467	633 591	788 884

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

7, Poteter og korn. 129 dekar poteter + 254 dekar korn. Landet, 19 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	19	19	19
Inntekter i alt	2 834 809	3 020 367	3 135 002
- Kostnader i alt	1 914 215	2 112 987	2 096 623
= Driftsoverskudd	920 594	907 380	1 038 379
+ Leid arbeid	172 225	180 836	190 309
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	49 138	81 024	96 890
- Jordbrukets andel av kår	6 884	7 265	7 556
= Vederlag til arbeid og egenkapital	1 036 797	999 927	1 124 242
/ Antall årsverk	1,457	1,457	1,457
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	711 641	686 334	771 662
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	28 300	54 300
= Vederlag inkl. volumframregninger	711 641	714 634	825 962

8, Ammeku. 30 ammekyr. Landet, 69 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	69	69	69
Inntekter i alt	1 922 588	2 136 238	2 190 579
- Kostnader i alt	1 501 420	1 615 170	1 618 126
= Driftsoverskudd	421 168	521 068	572 453
+ Leid arbeid	89 759	94 247	99 184
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	77 398	127 622	152 612
- Jordbrukets andel av kår	2 383	2 515	2 615
= Vederlag til arbeid og egenkapital	431 146	485 178	516 410
/ Antall årsverk	1,253	1,253	1,253
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	344 059	387 177	412 101
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	18 100	38 500
= Vederlag inkl. volumframregninger	344 059	405 277	450 601

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

9, Frukt og bær. 47 dekar frukt og bær. Landet, 27 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	27	27	27
Inntekter i alt	1 234 922	1 428 602	1 522 397
- Kostnader i alt	750 058	800 802	825 859
= Driftsoverskudd	484 864	627 800	696 538
+ Leid arbeid	251 347	263 914	277 738
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	16 813	27 723	33 152
- Jordbrukets andel av kår	1 438	1 518	1 578
= Vederlag til arbeid og egenkapital	717 960	862 473	939 546
/ Antall årsverk	1,749	1,749	1,749
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	410 485	493 109	537 175
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	25 200	47 000
= Vederlag inkl. volumframregninger	410 485	518 309	584 175

10, Grønnsaker. 150 daa grønnsaker + 268 dekar korn. Landet, 14 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	14	14	14
Inntekter i alt	4 578 000	4 863 238	5 055 275
- Kostnader i alt	3 620 160	4 002 522	4 003 124
= Driftsoverskudd	957 840	860 716	1 052 151
+ Leid arbeid	727 621	764 002	804 021
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	105 239	173 529	207 509
- Jordbrukets andel av kår	8 827	9 316	9 688
= Vederlag til arbeid og egenkapital	1 571 395	1 441 873	1 638 975
/ Antall årsverk	3,210	3,210	3,210
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	489 568	449 216	510 623
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	12 900	25 200
= Vederlag inkl. volumframregninger	489 568	462 116	535 823

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

11, Fjorfekjøtt og planteprodukter. 130100 fjorfeslakt. Landet, 18 bruk			
	2022	2023	2024
Antall bruk	18	18	18
Inntekter i alt	6 064 680	6 645 820	6 745 065
- Kostnader i alt	5 122 995	5 476 329	5 402 470
= Driftsoverskudd	941 685	1 169 491	1 342 595
+ Leid arbeid	118 343	124 260	130 769
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	178 222	293 871	351 416
- Jordbrukets andel av kår	4 894	5 165	5 371
= Vederlag til arbeid og egenkapital	876 912	994 715	1 116 577
/ Antall årsverk	1,006	1,006	1,006
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	871 715	988 820	1 109 959
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	42 700	87 000
= Vederlag inkl. volumframregninger	871 715	1 031 520	1 196 959

12, Økologisk melk. 29 årskyr. Landet, 16 bruk			
	2022	2023	2024
Antall bruk	16	16	16
Inntekter i alt	2 960 573	3 102 211	3 506 835
- Kostnader i alt	2 109 459	2 219 445	2 284 450
= Driftsoverskudd	851 114	882 766	1 222 385
+ Leid arbeid	251 769	264 357	278 205
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	81 791	134 865	161 274
- Jordbrukets andel av kår	5 157	5 443	5 660
= Vederlag til arbeid og egenkapital	1 015 935	1 006 815	1 333 656
/ Antall årsverk	1,891	1,891	1,891
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	537 231	532 408	705 244
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	6 700	20 000
= Vederlag inkl. volumframregninger	537 231	539 108	725 244

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

13, Melk. 16 årskyr. Landet, 94 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	94	94	94
Inntekter i alt	1 834 973	1 958 716	2 158 231
- Kostnader i alt	1 254 736	1 340 079	1 351 636
= Driftsoverskudd	580 237	618 637	806 595
+ Leid arbeid	133 757	140 445	147 801
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	26 193	43 190	51 647
- Jordbrukets andel av kår	3 413	3 602	3 746
= Vederlag til arbeid og egenkapital	684 388	712 290	899 003
/ Antall årsverk	1,746	1,746	1,746
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	392 020	408 002	514 952
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	4 900	14 600
= Vederlag inkl. volumframregninger	392 020	412 902	529 552

14, Melk. 53 årskyr. Landet, 94 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	94	94	94
Inntekter i alt	5 385 689	5 528 456	6 093 768
- Kostnader i alt	4 049 631	4 285 598	4 360 215
= Driftsoverskudd	1 336 058	1 242 858	1 733 553
+ Leid arbeid	283 829	298 020	313 631
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	204 085	336 516	402 412
- Jordbrukets andel av kår	8 124	8 574	8 917
= Vederlag til arbeid og egenkapital	1 407 678	1 195 788	1 635 855
/ Antall årsverk	2,553	2,553	2,553
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	551 298	468 314	640 661
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	6 900	20 500
= Vederlag inkl. volumframregninger	551 298	475 214	661 161

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
 REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
 Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

15, Melk. 70 årskyr. Landet, 25 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	25	25	25
Inntekter i alt	7 090 942	7 263 397	7 976 458
- Kostnader i alt	5 392 118	5 695 840	5 796 504
= Driftsoverskudd	1 698 824	1 567 557	2 179 954
+ Leid arbeid	376 149	394 956	415 645
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	225 327	371 542	444 297
- Jordbrukets andel av kår	11 817	12 471	12 970
= Vederlag til arbeid og egenkapital	1 837 829	1 578 500	2 138 332
/ Antall årsverk	2,934	2,934	2,934
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	626 301	537 926	728 707
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	7 800	23 300
= Vederlag inkl. volumframregninger	626 301	545 726	752 007

16, Melk. 42 årskyr. Arealzone 1 og 3, 24 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	24	24	24
Inntekter i alt	4 370 048	4 505 202	4 923 509
- Kostnader i alt	3 283 432	3 484 464	3 544 865
= Driftsoverskudd	1 086 616	1 020 738	1 378 644
+ Leid arbeid	326 545	342 872	360 832
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	130 485	215 157	257 289
- Jordbrukets andel av kår	3 197	3 374	3 509
= Vederlag til arbeid og egenkapital	1 279 479	1 145 079	1 478 678
/ Antall årsverk	2,035	2,035	2,035
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	628 665	562 629	726 541
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	7 900	23 400
= Vederlag inkl. volumframregninger	628 665	570 529	749 941

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

17, Melk. 30 årskyr. Arealzone 5A, 76 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	76	76	76
Inntekter i alt	3 154 451	3 281 631	3 625 228
- Kostnader i alt	2 326 124	2 469 729	2 504 655
= Driftsoverskudd	828 327	811 902	1 120 573
+ Leid arbeid	165 818	174 109	183 229
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	93 335	153 900	184 037
- Jordbrukets andel av kår	12 370	13 055	13 577
= Vederlag til arbeid og egenkapital	888 440	819 056	1 106 188
/ Antall årsverk	2,035	2,035	2,035
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	436 647	402 546	543 664
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	5 500	16 300
= Vederlag inkl. volumframregninger	436 647	408 046	559 964

18, Melk. 34 årskyr. Arealzone 2, 18 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	18	18	18
Inntekter i alt	3 280 876	3 395 964	3 715 472
- Kostnader i alt	2 451 890	2 603 111	2 631 642
= Driftsoverskudd	828 986	792 853	1 083 830
+ Leid arbeid	172 047	180 649	190 112
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	111 549	183 933	219 951
- Jordbrukets andel av kår	7 616	8 038	8 359
= Vederlag til arbeid og egenkapital	881 868	781 531	1 045 632
/ Antall årsverk	1,849	1,849	1,849
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	477 000	422 728	565 579
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	6 000	17 800
= Vederlag inkl. volumframregninger	477 000	428 728	583 379

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
 REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
 Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

19, Melk. 30 årskyr. Arealzone 5B, 84 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	84	84	84
Inntekter i alt	3 139 942	3 268 260	3 624 292
- Kostnader i alt	2 352 467	2 492 287	2 531 499
= Driftsoverskudd	787 475	775 973	1 092 793
+ Leid arbeid	179 997	188 997	198 897
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	85 411	140 834	168 412
- Jordbrukets andel av kår	3 984	4 205	4 373
= Vederlag til arbeid og egenkapital	878 077	819 931	1 118 905
/ Antall årsverk	2,103	2,103	2,103
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	417 539	389 890	532 057
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	5 200	15 600
= Vederlag inkl. volumframregninger	417 539	395 090	547 657

20, Melk. 44 årskyr. Arealzone 4, 21 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	21	21	21
Inntekter i alt	4 350 972	4 462 584	4 914 829
- Kostnader i alt	3 296 163	3 501 320	3 550 424
= Driftsoverskudd	1 054 809	961 264	1 364 405
+ Leid arbeid	188 559	197 987	208 358
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	166 718	274 902	328 732
- Jordbrukets andel av kår	11 925	12 585	13 088
= Vederlag til arbeid og egenkapital	1 064 725	871 764	1 230 943
/ Antall årsverk	2,374	2,374	2,374
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	448 497	367 216	518 514
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	5 600	16 700
= Vederlag inkl. volumframregninger	448 497	372 816	535 214

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

21, Melk. 30 årskyr. Arealson 6 og 7, 60 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	60	60	60
Inntekter i alt	3 351 516	3 510 578	3 969 467
- Kostnader i alt	2 350 302	2 493 080	2 531 707
= Driftsoverskudd	1 001 214	1 017 498	1 437 760
+ Leid arbeid	207 972	218 371	229 809
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	130 302	214 855	256 928
- Jordbrukets andel av kår	902	952	990
= Vederlag til arbeid og egenkapital	1 077 982	1 020 062	1 409 651
/ Antall årsverk	2,280	2,280	2,280
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	472 754	447 353	618 209
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	5 900	17 600
= Vederlag inkl. volumframregninger	472 754	453 253	635 809

22, Korn. 329 dekar korn. Østlandet, 25 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	25	25	25
Inntekter i alt	855 388	887 891	906 506
- Kostnader i alt	596 812	671 996	651 083
= Driftsoverskudd	258 576	215 895	255 423
+ Leid arbeid	5 157	5 415	5 698
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	24 015	39 598	47 352
- Jordbrukets andel av kår	3 617	3 817	3 970
= Vederlag til arbeid og egenkapital	236 101	177 895	209 799
/ Antall årsverk	0,322	0,322	0,322
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	732 112	551 624	650 553
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	35 500	76 500
= Vederlag inkl. volumframregninger	732 112	587 124	727 053

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
 REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
 Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

23, Korn. 825 dekar korn. Østlandet, 25 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	25	25	25
Inntekter i alt	2 204 008	2 290 377	2 338 678
- Kostnader i alt	1 589 738	1 787 973	1 733 559
= Driftsoverskudd	614 270	502 404	605 119
+ Leid arbeid	45 206	47 466	49 953
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	62 197	102 557	122 639
- Jordbrukets andel av kår	2 566	2 708	2 816
= Vederlag til arbeid og egenkapital	594 713	444 605	529 617
/ Antall årsverk	0,730	0,730	0,730
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	814 585	608 980	725 422
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	39 500	85 100
= Vederlag inkl. volumframregninger	814 585	648 480	810 522

24, Sau. 158 vinterfôra sauer. Arealzone 5A og 5B, 75 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	75	75	75
Inntekter i alt	1 055 136	1 225 567	1 308 059
- Kostnader i alt	782 980	842 337	846 799
= Driftsoverskudd	272 156	383 230	461 260
+ Leid arbeid	77 626	81 507	85 777
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	26 040	42 937	51 345
- Jordbrukets andel av kår	5 172	5 458	5 677
= Vederlag til arbeid og egenkapital	318 570	416 342	490 015
/ Antall årsverk	1,276	1,276	1,276
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	249 686	326 317	384 060
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	16 800	34 100
= Vederlag inkl. volumframregninger	249 686	343 117	418 160

25, Sau. 171 vinterfôra sauer. Arealone 6 og 7, 18 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	18	18	18
Inntekter i alt	1 271 823	1 461 142	1 567 661
- Kostnader i alt	913 260	989 867	986 948
= Driftsoverskudd	358 563	471 275	580 713
+ Leid arbeid	57 828	60 719	63 900
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	29 520	48 676	58 207
- Jordbrukets andel av kår	0	0	0
= Vederlag til arbeid og egenkapital	386 871	483 318	586 406
/ Antall årsverk	1,400	1,400	1,400
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	276 336	345 227	418 861
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	18 600	37 700
= Vederlag inkl. volumframregninger	276 336	363 827	456 561

26, Sau. 86 vinterfôra sauer. Landet, 25 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	25	25	25
Inntekter i alt	599 975	713 003	760 847
- Kostnader i alt	537 377	577 593	583 426
= Driftsoverskudd	62 598	135 410	177 421
+ Leid arbeid	44 884	47 128	49 597
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	15 894	26 208	31 340
- Jordbrukets andel av kår	2 890	3 050	3 172
= Vederlag til arbeid og egenkapital	88 698	153 280	192 506
/ Antall årsverk	1,054	1,054	1,054
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	84 181	145 474	182 702
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	5 700	11 500
= Vederlag inkl. volumframregninger	84 181	151 174	194 202

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

27, Sau. 288 vinterfôra sauer. Landet, 25 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	25	25	25
Inntekter i alt	1 904 219	2 132 664	2 302 795
- Kostnader i alt	1 304 460	1 406 611	1 409 442
= Driftsoverskudd	599 759	726 053	893 353
+ Leid arbeid	115 788	121 577	127 946
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	50 644	83 507	99 859
- Jordbrukets andel av kår	5 113	5 396	5 612
= Vederlag til arbeid og egenkapital	659 790	758 727	915 828
/ Antall årsverk	1,737	1,737	1,737
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	379 935	436 907	527 373
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	25 600	51 800
= Vederlag inkl. volumframregninger	379 935	462 507	579 173

28, Ammekyr. 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7), 40 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	40	40	40
Inntekter i alt	1 901 965	2 107 006	2 156 381
- Kostnader i alt	1 438 290	1 547 232	1 548 190
= Driftsoverskudd	463 675	559 774	608 191
+ Leid arbeid	89 819	94 310	99 250
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	73 773	121 645	145 465
- Jordbrukets andel av kår	1 771	1 869	1 944
= Vederlag til arbeid og egenkapital	477 950	530 570	560 032
/ Antall årsverk	1,323	1,323	1,323
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	361 253	401 025	423 293
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	19 000	40 400
= Vederlag inkl. volumframregninger	361 253	420 025	463 693

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

29, Ammekyr. 33 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4), 28 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	28	28	28
Inntekter i alt	1 943 950	2 135 897	2 177 252
- Kostnader i alt	1 595 812	1 716 696	1 722 527
= Driftsoverskudd	348 138	419 201	454 725
+ Leid arbeid	90 843	95 385	100 382
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	80 933	133 451	159 583
- Jordbrukets andel av kår	3 263	3 444	3 581
= Vederlag til arbeid og egenkapital	354 785	377 691	391 943
/ Antall årsverk	1,132	1,132	1,132
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	313 495	333 736	346 329
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	16 500	35 100
= Vederlag inkl. volumframregninger	313 495	350 236	381 429

30, Ammekyr. 44 ammekyr. Landet, 25 bruk

	2022	2023	2024
Antall bruk	25	25	25
Inntekter i alt	2 641 478	2 927 080	3 010 319
- Kostnader i alt	2 121 675	2 282 866	2 284 051
= Driftsoverskudd	519 803	644 214	726 268
+ Leid arbeid	108 793	114 233	120 216
- Jordbrukets andel av gjeldsrenter	123 711	203 987	243 932
- Jordbrukets andel av kår	2 974	3 139	3 264
= Vederlag til arbeid og egenkapital	501 911	551 321	599 288
/ Antall årsverk	1,462	1,462	1,462
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	343 354	377 155	409 969
+ Volumframregninger fra regnskapsår	0	18 100	38 400
= Vederlag inkl. volumframregninger	343 354	395 255	448 369

Tabell 8.4 Utvikling i sum tilskudd. Kr per bruk

	Sum tilskudd 2022	Endring til 2023	Endring til 2024 ¹	Endring til 2025 ²	Endring 2023– 2024 ¹
1 Melk, 32 årskyr. Landet	1 079 706	149 794	451 453	638 646	301 659
2 Korn, 521 dekar korn. Landet	336 229	59 933	86 593	119 977	26 660
3 Sau, 166 vinterfôra sauer. Landet	662 044	140 598	226 737	334 823	86 139
4 Melkeproduksjon geit, 155 årsgeiter. Landet	1 201 560	73 207	266 548	415 956	193 341
5 Svin og korn, 50 avlssvin + 379 dekar korn. Landet	392 758	46 599	99 367	144 461	52 768
6 Egg og planteprodukter, 6295 høner + 298 daa korn. Landet	503 360	29 429	65 848	116 060	36 419
7 Poteter og korn, 129 dekar poteter + 254 daa korn. Landet	325 533	58 388	95 044	123 464	36 656
8 Ammeku, 30 ammekyr. Landet	877 450	177 718	272 473	370 660	94 756
9 Frukt og bær, 47 dekar frukt og bær. Landet	568 949	150 203	207 711	254 369	57 508
10 Grønnsaker, 150 dekar grønnsaker + 268 daa korn. Landet	488 878	100 349	184 916	236 309	84 567
11 Fjorfekjøtt og planteprodukter, 130 100 fjørfeslakt. Landet	379 479	– 69 425	– 27 990	– 5 676	41 435
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	1 059 497	167 861	519 198	697 038	351 337
13 Melk, 16 årskyr. Landet	770 757	129 757	295 361	411 562	165 603
14 Melk, 53 årskyr. Landet	1 462 833	171 177	613 605	883 779	442 428
15 Melk, 70 årskyr. Landet	1 716 075	209 409	771 112	1 121 946	561 703
16 Melk, 42 årskyr. Arealson 1 og 3	1 130 626	159 487	486 901	672 686	327 415
17 Melk, 30 årskyr. Arealson 5A	1 043 277	142 169	416 871	591 718	274 702
18 Melk, 34 årskyr. Arealson 2	683 052	134 738	378 733	533 923	243 994
19 Melk, 30 årskyr. Arealson 5B	1 027 587	146 329	431 548	613 581	285 219
20 Melk, 44 årskyr. Arealson 4	1 079 189	135 999	484 342	690 068	348 343
21 Melk, 30 årskyr. Arealson 6 og 7	1 297 618	170 977	565 939	788 128	394 962
22 Korn, 329 dekar korn. Østlandet	216 397	38 505	55 760	94 715	17 255
23 Korn, 825 dekar korn. Østlandet	502 237	95 279	137 984	198 260	42 705
24 Sau, 158 vinterfôra sauer. Arealson 5A og 5B	634 773	137 535	219 138	325 126	81 603
25 Sau, 171 vinterfôra sauer. Arealson 6 og 7	740 974	148 581	249 379	363 099	100 798
26 Sau, 86 vinterfôra sauer. Landet	366 667	93 868	140 768	199 934	46 900
27 Sau, 288 vinterfôra sauer. Landet	1 063 385	166 099	333 560	506 981	167 461
28 Ammeku, 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	919 868	169 424	258 765	350 905	89 340
29 Ammeku, 33 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	827 574	155 547	237 893	326 751	82 346
30 Ammeku, 44 ammekyr. Landet	1 157 914	235 653	375 266	506 119	139 613

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn

2) Med 2025 menes fullt utslag (helårsvirkning) av jordbruksoppgjøret 2024

Tabellen over viser sum tilskudd i kr per referansebruk for regnskapsåret 2022 og endringen i kr per bruk fra 2022 til de to framregningsårene 2023 og 2024. Resultatene for 2024 er før virkningene i 2024 av årets jordbruksoppgjør er innarbeidet. I tabellen er også vist endringen i kr per bruk fra 2022 til 2025, der 2025 er beregnet helårsvirkning av årets jordbruksoppgjør.

I tabell 8.5 nedenfor er de samme resultatene og endringene vist i kr per årsverk. For sammenligningens skyld er det i tabellen brukt 1845 timer per årsverk alle år, også ved beregningen av 2025 (helårsvirkningen av årets jordbruksoppgjør).

Tabell 8.5 Utvikling i sum tilskudd. Kr per årsverk med 1845 timer per årsverk alle år

	Sum tilskudd 2022	Endring til 2023	Endring til 2024 ¹	Endring til 2025 ²	Endring 2023– 2024 ¹
1 Melk, 32 årskyr. Landet	509 217	70 647	212 917	301 202	142 270
2 Korn, 521 dekar korn. Landet	685 461	122 185	176 535	244 593	54 351
3 Sau, 166 vinterfôra sauer. Landet	514 954	109 360	176 362	260 434	67 001
4 Melkeproduksjon geit, 155 årsgeiter. Landet	682 326	41 572	151 364	236 208	109 792
5 Svin og korn, 50 avlssvin + 379 dekar korn. Landet	239 708	28 441	60 646	88 167	32 205
6 Egg og planteprodukter, 6295 høner + 298 daa korn. Landet	347 567	20 320	45 468	80 139	25 147
7 Poteter og korn, 129 dekar poteter + 254 daa korn. Landet	223 441	40 076	65 237	84 744	25 160
8 Ammeku, 30 ammekyr. Landet	700 214	141 820	217 437	295 791	75 616
9 Frukt og bær, 47 dekar frukt og bær. Landet	325 290	85 877	118 756	145 432	32 879
10 Grønnsaker, 150 dekar grønnsaker + 268 daa korn. Landet	152 310	31 264	57 611	73 622	26 347
11 Fjorfekjøtt og planteprodukter, 130 100 fjørfeslakt. Landet	377 230	– 69 014	– 27 824	– 5 643	41 190
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	560 267	88 766	274 554	368 597	185 788
13 Melk, 16 årskyr. Landet	441 492	74 326	169 184	235 744	94 858
14 Melk, 53 årskyr. Landet	572 899	67 039	240 310	346 120	173 271
15 Melk, 70 årskyr. Landet	584 809	71 363	262 782	382 340	191 419
16 Melk, 42 årskyr. Arealson 1 og 3	555 527	78 363	239 237	330 521	160 873
17 Melk, 30 årskyr. Arealson 5A	512 745	69 873	204 882	290 815	135 009
18 Melk, 34 årskyr. Arealson 2	369 461	72 880	204 855	288 797	131 976
19 Melk, 30 årskyr. Arealson 5B	488 634	69 582	205 208	291 767	135 626
20 Melk, 44 årskyr. Arealson 4	454 590	57 287	204 021	290 679	146 733
21 Melk, 30 årskyr. Arealson 6 og 7	569 077	74 983	248 195	345 637	173 213
22 Korn, 329 dekar korn. Østlandet	671 013	119 397	172 902	293 697	53 505
23 Korn, 825 dekar korn. Østlandet	687 919	130 505	188 998	271 559	58 493
24 Sau, 158 vinterfôra sauer. Arealson 5A og 5B	497 517	107 796	171 754	254 825	63 958
25 Sau, 171 vinterfôra sauer. Arealson 6 og 7	529 267	106 130	178 128	259 356	71 998
26 Sau, 86 vinterfôra sauer. Landet	347 994	89 088	133 599	189 753	44 511
27 Sau, 288 vinterfôra sauer. Landet	612 342	95 647	192 078	291 942	96 431
28 Ammeku, 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	695 271	128 057	195 584	265 227	67 527
29 Ammeku, 33 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	731 262	137 444	210 207	288 724	72 763
30 Ammeku, 44 ammekyr. Landet	792 121	161 209	256 717	346 233	95 508

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn

2) Med 2025 menes fullt utslag (helårsvirkning) av jordbruksoppgjøret 2024, her i denne tabellen beregnet per årsverk med 1845 timer per årsverk

Tabell 8.6 nedenfor viser bidraget fra sum tilskudd til helårsvirkningen av årets jordbruksoppgjør i kr per årsverk med 1810 timer per årsverk. I tabellen er det benyttet de samme årsverkstallene som i tabell 2 foran med «Hovedresultater» og i tabellene 8.17-8.18 i kapittel 8.3, som alle viser helårsutslaget av endringer som følge av årets jordbruksoppgjør. I tabell 8.6 er sum tilskudd i 2024 resultatet i kr per årsverk (med 1810 timer per årsverk) før utslag av årets jordbruksoppgjør er regnet inn i resultatet for året 2024. Tabellen viser resultatene for 2024 og endringene til 2025 (helårsvirkningen av årets jordbruksoppgjør) både per årsverk med alle arbeidstimer i jordbruket (brukerfamilien pluss leid arbeid) og per familieårsverk (med bare den aktive brukerfamiliens arbeidstimer i jordbruket).

Tabell 8.6 Utvikling i sum tilskudd. Kr per årsverk med 1810 timer per årsverk alle år

	Årsverk (à 1810 timer) ¹	Sum tilskudd 2024 ²	Endring til 2025 ³	Antall familie- årsverk ⁴	Sum tilskudd 2024 ⁵	Endring til 2025 ⁶
1 Melk, 32 årskyr. Landet	2,161	708 435	86 611	1,712	894 288	109 332
2 Korn, 521 dekar korn. Landet	0,500	845 644	66 767	0,453	933 303	73 688
3 Sau, 166 vinterfôra sauer. Landet	1,310	678 201	82 477	1,134	783 582	95 293
4 Melkeproduksjon geit, 155 årsgeiter. Landet	1,795	817 875	83 235	1,255	1 169 575	119 027
5 Svin og korn, 50 avlssvin + 379 dekar korn. Landet	1,670	294 657	26 999	1,254	392 399	35 955
6 Egg og planteprodukter, 6295 høner + 298 daa korn. Land.	1,476	385 579	34 013	1,081	526 452	46 440
7 Poteter og korn, 129 dekar poteter + 254 daa korn. Land.	1,485	283 201	19 137	1,048	401 289	27 117
8 Ammeku, 30 ammekyr. Landet	1,277	900 243	76 868	1,063	1 081 789	92 369
9 Frukt og bær, 47 dekar frukt og bær. Landet	1,783	435 622	26 170	1,035	750 536	45 089
10 Grønnsaker, 150 dekar grønnsaker + 268 daa korn. Land.	3,272	205 938	15 708	1,218	553 343	42 205
11 Fjorfekjøtt og planteprodukter, 130 100 fjørfeslakt. Land.	1,025	342 778	21 760	0,764	460 344	29 224
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	1,928	818 985	92 259	1,356	1 163 926	131 116
13 Melk, 16 årskyr. Landet	1,780	599 091	65 298	1,448	736 235	80 246
14 Melk, 53 årskyr. Landet	2,603	797 782	103 803	1,976	1 050 699	136 711
15 Melk, 70 årskyr. Landet	2,991	831 512	117 291	2,181	1 140 564	160 884
16 Melk, 42 årskyr. Arealson 1 og 3	2,075	779 687	89 553	1,392	1 161 795	133 441
17 Melk, 30 årskyr. Arealson 5A	2,074	704 014	84 303	1,690	864 247	103 490
18 Melk, 34 årskyr. Arealson 2	1,885	563 421	82 350	1,510	703 194	102 779
19 Melk, 30 årskyr. Arealson 5B	2,144	680 679	84 918	1,728	844 320	105 333
20 Melk, 44 årskyr. Arealson 4	2,420	646 117	85 015	1,982	788 738	103 781
21 Melk, 30 årskyr. Arealson 6 og 7	2,324	801 768	95 594	1,813	1 028 052	122 573
22 Korn, 329 dekar korn. Østlandet	0,329	827 905	118 504	0,314	865 735	123 919
23 Korn, 825 dekar korn. Østlandet	0,744	860 282	80 995	0,636	1 006 777	94 787
24 Sau, 158 vinterfôra sauer. Arealson 5A og 5B	1,301	656 575	81 495	1,113	767 417	95 253
25 Sau, 171 vinterfôra sauer. Arealson 6 og 7	1,427	693 976	79 687	1,270	780 043	89 570
26 Sau, 86 vinterfôra sauer. Landet	1,074	472 458	55 088	0,957	529 981	61 795
27 Sau, 288 vinterfôra sauer. Landet	1,770	789 160	97 969	1,491	936 817	116 300
28 Ammeku, 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	1,349	873 955	68 322	1,141	1 033 087	80 762
29 Ammeku, 33 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	1,154	923 609	77 027	0,925	1 152 028	96 077
30 Ammeku, 44 ammekyr. Landet	1,490	1 028 942	87 817	1,213	1 264 262	107 901

- 1) Antall årsverk beregnet med alle arbeidstimer i jordbruket (brukerfamilien pluss leid arbeid) og med 1810 timer per årsverk
- 2) Sum tilskudd i 2024, kroner per årsverk, før utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn i resultatene for året 2024. Antall årsverk beregnet med alle arbeidstimer i jordbruket (brukerfamilien pluss leid arbeid) og med 1810 timer per årsverk
- 3) Fullt utslag på sum tilskudd for kalenderåret 2025 (helårsvirkning) av jordbruksoppgjøret 2024. Kroner per årsverk med 1810 timer per årsverk og antall årsverk beregnet med alle arbeidstimer i jordbruket
- 4) Antall familieårsverk er antall årsverk beregnet med bare den aktive brukerfamiliens arbeidstimer i jordbruket, det vil si uten timer leid arbeid. Antall familieårsverk er beregnet med 1810 timer per årsverk
- 5) Sum tilskudd i 2024, kroner per familieårsverk, før utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn i resultatene for året 2024. Antall familieårsverk beregnet med bare den aktive brukerfamiliens arbeidstimer i jordbruket, det vil si uten timer leid arbeid, og med 1810 timer per årsverk
- 6) Fullt utslag på sum tilskudd for kalenderåret 2025 (helårsvirkning) av jordbruksoppgjøret 2024 når utslaget er delt på bare brukerfamiliens arbeidstimer. Kroner per familieårsverk med 1810 timer per årsverk

Tabell 8.7 Beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Kr per bruk

			2022	2023	2024 ¹
1	Melk. 32 årskyr	Landet	70 500	70 100	71 100
2	Korn. 521 dekar korn	Landet	44 200	40 000	44 300
3	Sau. 166 vinterfôra sauer	Landet	49 900	61 400	69 500
4	Melkeproduksjon geit. 155 årsgeiter	Landet	68 000	67 600	71 100
5	Svin og korn. 50 avlssvin + 379 dekar korn	Landet	65 000	71 100	70 300
6	Egg og planteprodukter. 6295 høner + 298 dekar korn	Landet	63 500	66 200	71 100
7	Poteter og korn. 129 dekar poteter + 254 dekar korn	Landet	56 500	56 600	61 800
8	Ammeku. 30 ammekyr	Landet	56 900	66 200	70 700
9	Frukt og bær. 47 dekar frukt og bær	Landet	60 500	71 100	71 100
10	Grønnsaker. 150 dekar grønnsaker + 268 dekar korn	Landet	63 000	59 300	67 800
11	Fjorfekjøtt og planteprodukter. 130 100 fjørfeslakt	Landet	65 300	71 100	71 100

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn

Tabell 8.8 Beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Kr per bruk

			2022	2023	2024 ¹
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	70 000	71 100	71 100
13	Melk. 16 årskyr	Landet	68 000	71 100	71 100
14	Melk. 53 årskyr	Landet	71 100	71 100	71 100
15	Melk. 70 årskyr	Landet	71 100	71 100	71 100
16	Melk. 42 årskyr	Arealzone 1 og 3	69 900	67 600	71 100
17	Melk. 30 årskyr	Arealzone 5A	69 300	69 000	71 100
18	Melk. 34 årskyr	Arealzone 2	67 700	66 300	71 100
19	Melk. 30 årskyr	Arealzone 5B	71 100	71 100	71 100
20	Melk. 44 årskyr	Arealzone 4	71 100	69 800	71 100
21	Melk. 30 årskyr	Arealzone 6 og 7	69 600	71 000	71 100
22	Korn. 329 dekar korn	Østlandet	42 600	39 600	43 000
23	Korn. 825 dekar korn	Østlandet	51 200	46 300	51 400
24	Sau. 158 vinterfôra sauer	Arealzone 5A og 5B	47 100	58 700	66 400
25	Sau. 171 vinterfôra sauer	Arealzone 6 og 7	53 900	65 100	71 100
26	Sau. 86 vinterfôra sauer	Landet	33 000	48 300	56 800
27	Sau. 288 vinterfôra sauer	Landet	69 200	71 100	71 100
28	Ammeku. 28 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	59 800	68 700	71 100
29	Ammeku. 33 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	51 100	58 100	61 200
30	Ammeku. 44 ammekyr	Landet	56 000	65 200	70 800

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn

De to tabellene ovenfor viser antatt inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget for det enkelte referansebruk for årene 2022–2024. Resultatene for 2024 er før virkningene i 2024 av årets jordbruksoppgjør er innarbeidet.

Beregningen tar utgangspunkt i registrert jordbruksfradrag i 2022. Fradraget er regnet om til skattbar jordbruksinntekt i 2022. Skattbar jordbruksinntekt er justert til normalisert avlingsnivå i basisåret og så regnet fram forholdsvis etter endringene i driftsoverskuddet det enkelte år og reglene for beregning av jordbruksfradraget det enkelte år. Beregnet jordbruksfradrag er omregnet til verdi før skatt med

skatteprosent 39,7 på alle bruk i 2022, 2023 og 2024 (jf. Totalkalkylepublikasjonen 2024 kapittel 6.2).

I tabellene 8.9 og 8.10 er de samme beregnede utslagene av jordbruksfradraget på vederlag til arbeid og egenkapital vist per årsverk.

Tabell 8.9 Beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Kr per årsverk

			2022	2023	2024 ¹
1	Melk. 32 årskyr	Landet	33 300	33 000	33 600
2	Korn. 521 dekar korn	Landet	90 000	81 500	90 300
3	Sau. 166 vinterfôra sauer	Landet	38 800	47 700	54 000
4	Melkeproduksjon geit. 155 årsgeiter	Landet	38 600	38 400	40 400
5	Svin og korn. 50 avlssvin + 379 dekar korn	Landet	39 700	43 400	42 900
6	Egg og planteprodukter. 6295 høner + 298 dekar korn	Landet	43 900	45 700	49 100
7	Poteter og korn. 129 dekar poteter + 254 dekar korn	Landet	38 800	38 900	42 400
8	Ammeku. 30 ammekyr	Landet	45 400	52 800	56 400
9	Frukt og bær. 47 dekar frukt og bær	Landet	34 600	40 700	40 700
10	Grønnsaker. 150 dekar grønnsaker + 268 dekar korn	Landet	19 600	18 500	21 100
11	Fjørfekjøtt og planteprodukter. 130 100 fjørfeslakt	Landet	65 000	70 700	70 700

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn

Tabell 8.10 Beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Kr per årsverk

			2022	2023	2024 ¹
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	37 000	37 600	37 600
13	Melk. 16 årskyr	Landet	38 900	40 800	40 800
14	Melk. 53 årskyr	Landet	27 900	27 900	27 900
15	Melk. 70 årskyr	Landet	24 200	24 200	24 200
16	Melk. 42 årskyr	Arealzone 1 og 3	34 400	33 200	35 000
17	Melk. 30 årskyr	Arealzone 5A	34 100	33 900	35 000
18	Melk. 34 årskyr	Arealzone 2	36 600	35 800	38 500
19	Melk. 30 årskyr	Arealzone 5B	33 800	33 800	33 800
20	Melk. 44 årskyr	Arealzone 4	30 000	29 400	30 000
21	Melk. 30 årskyr	Arealzone 6 og 7	30 500	31 200	31 200
22	Korn. 329 dekar korn	Østlandet	132 000	122 800	133 300
23	Korn. 825 dekar korn	Østlandet	70 100	63 400	70 400
24	Sau. 158 vinterfôra sauer	Arealzone 5A og 5B	36 900	46 000	52 000
25	Sau. 171 vinterfôra sauer	Arealzone 6 og 7	38 500	46 500	50 800
26	Sau. 86 vinterfôra sauer	Landet	31 300	45 800	53 900
27	Sau. 288 vinterfôra sauer	Landet	39 900	41 000	41 000
28	Ammeku. 28 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	45 200	51 900	53 800
29	Ammeku. 33 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	45 200	51 300	54 100
30	Ammeku. 44 ammekyr	Landet	38 300	44 600	48 400

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn

Tabellene nedenfor viser det beregnede vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk inklusive beregnet utslag av jordbruksfradraget for de enkelte referansebruk.

Tabell 8.11 Vederlag til arbeid og egenkapital, inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2022. Resultatene før jordbruksoppgjøret 2024. Kr per årsverk

	Årsverk	2022	2023	2024
1 Melk, 32 årskyr. Landet	2,120	492 700	460 200	618 600
2 Korn, 521 dekar korn. Landet	0,491	728 100	552 600	695 800
3 Sau, 166 vinterfôra sauer. Landet	1,286	310 000	412 900	499 600
4 Melkeproduksjon geit, 155 årsgeiter. Landet	1,761	457 500	460 600	598 500
5 Svin og korn, 50 avlssvin + 379 dekar korn. Landet	1,638	796 300	928 800	927 400
6 Egg og planteprodukter, 6295 høner + 298 dekar korn. Landet	1,448	655 300	679 300	838 000
7 Poteter og korn, 129 dekar poteter + 254 dekar korn. Landet	1,457	750 400	753 500	868 400
8 Ammeku, 30 ammekyr. Landet	1,253	389 400	458 100	507 000
9 Frukt og bær, 47 dekar frukt og bær. Landet	1,749	445 100	559 000	624 800
10 Grønnsaker, 150 dekar grønnsaker + 268 dekar korn. Landet	3,210	509 200	480 600	557 000
11 Fjorfekjøtt og planteprodukter, 130 100 fjørfeslakt. Landet	1,006	936 700	1 102 200	1 267 700

Tabell 8.12 Vederlag til arbeid og egenkapital, inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2022. Resultatene før jordbruksoppgjøret 2024. Kr per årsverk

	Årsverk	2022	2023	2024
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	1,891	574 300	576 700	762 900
13 Melk, 16 årskyr. Landet	1,746	431 000	453 700	570 300
14 Melk, 53 årskyr. Landet	2,553	579 200	503 100	689 000
15 Melk, 70 årskyr. Landet	2,934	650 500	570 000	776 300
16 Melk, 42 årskyr. Arealsoner 1 og 3	2,035	663 000	603 700	784 900
17 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 5A	2,035	470 700	442 000	594 900
18 Melk, 34 årskyr. Arealsoner 2	1,849	513 600	464 600	621 900
19 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 5B	2,103	451 400	428 900	581 500
20 Melk, 44 årskyr. Arealsoner 4	2,374	478 500	402 200	565 200
21 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 6 og 7	2,280	503 300	484 400	667 000
22 Korn, 329 dekar korn. Østlandet	0,322	864 100	709 900	860 300
23 Korn, 825 dekar korn. Østlandet	0,730	884 700	711 800	881 000
24 Sau, 158 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	1,276	286 600	389 100	470 200
25 Sau, 171 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	1,400	314 800	410 300	507 400
26 Sau, 86 vinterfôra sauer. Landet	1,054	115 500	197 000	248 100
27 Sau, 288 vinterfôra sauer. Landet	1,737	419 800	503 500	620 100
28 Ammeku, 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	1,323	406 500	471 900	517 500
29 Ammeku, 33 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	1,132	358 700	401 600	435 500
30 Ammeku, 44 ammekyr. Landet	1,462	381 600	439 800	496 800

Tabell 8.13 Endring i vederlag til arbeid og egenkapital, inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2022. Resultatene før jordbruksoppgjøret 2024. Kr per årsverk

	Vederlag i 2022	Endring fra 2022 til 2023	Endring fra 2023 til 2024	Endring fra 2022 til 2024
1 Melk, 32 årskyr. Landet	492 700	– 32 500	158 400	125 900
2 Korn, 521 dekar korn. Landet	728 100	– 175 500	143 200	– 32 300
3 Sau, 166 vinterfôra sauer. Landet	310 000	102 900	86 700	189 600
4 Melkeproduksjon geit, 155 årsgeiter. Landet	457 500	3 100	137 900	141 000
5 Svin og korn, 50 avlssvin + 379 dekar korn. Landet	796 300	132 500	– 1 400	131 100
6 Egg og planteprodukter, 6295 høner + 298 dekar korn. Landet	655 300	24 000	158 700	182 700
7 Poteter og korn, 129 dekar poteter + 254 dekar korn. Landet	750 400	3 100	114 900	118 000
8 Ammeku, 30 ammekyr. Landet	389 400	68 700	48 900	117 600
9 Frukt og bær, 47 dekar frukt og bær. Landet	445 100	113 900	65 800	179 700
10 Grønnsaker, 150 dekar grønnsaker + 268 dekar korn. Landet	509 200	– 28 600	76 400	47 800
11 Fjørfekjøtt og planteprodukter, 130 100 fjørfeslakt. Landet	936 700	165 500	165 500	331 000

Tabell 8.14 Endring i vederlag til arbeid og egenkapital, inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2022. Resultatene før jordbruksoppgjøret 2024. Kr per årsverk

	Vederlag i 2022	Endring fra 2022 til 2023	Endring fra 2023 til 2024	Endring fra 2022 til 2024
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	574 300	2 400	186 200	188 600
13 Melk, 16 årskyr. Landet	431 000	22 700	116 600	139 300
14 Melk, 53 årskyr. Landet	579 200	– 76 100	185 900	109 800
15 Melk, 70 årskyr. Landet	650 500	– 80 500	206 300	125 800
16 Melk, 42 årskyr. Arealzone 1 og 3	663 000	– 59 300	181 200	121 900
17 Melk, 30 årskyr. Arealzone 5A	470 700	– 28 700	152 900	124 200
18 Melk, 34 årskyr. Arealzone 2	513 600	– 49 000	157 300	108 300
19 Melk, 30 årskyr. Arealzone 5B	451 400	– 22 500	152 600	130 100
20 Melk, 44 årskyr. Arealzone 4	478 500	– 76 300	163 000	86 700
21 Melk, 30 årskyr. Arealzone 6 og 7	503 300	– 18 900	182 600	163 700
22 Korn, 329 dekar korn. Østlandet	864 100	– 154 200	150 400	– 3 800
23 Korn, 825 dekar korn. Østlandet	884 700	– 172 900	169 200	– 3 700
24 Sau, 158 vinterfôra sauer. Arealzone 5A og 5B	286 600	102 500	81 100	183 600
25 Sau, 171 vinterfôra sauer. Arealzone 6 og 7	314 800	95 500	97 100	192 600
26 Sau, 86 vinterfôra sauer. Landet	115 500	81 500	51 100	132 600
27 Sau, 288 vinterfôra sauer. Landet	419 800	83 700	116 600	200 300
28 Ammeku, 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	406 500	65 400	45 600	111 000
29 Ammeku, 33 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	358 700	42 900	33 900	76 800
30 Ammeku, 44 ammekyr. Landet	381 600	58 200	57 000	115 200

8.2 Årsresultat per familieårsverk og vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk

Årets referansebruksberegninger viser, som tidligere år, resultatene for beregnet vederlag til alt arbeid, både brukerfamilien og leid hjelp. Kostnadsposten «leid arbeid» er spesifisert under kostnader, men legges til igjen før utregning av resultatmålet «vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk». Ved vurdering av vederlaget er altså leid arbeid og arbeidsgiveravgift ikke behandlet etter samme prinsipp som i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter, «Utredning 1B/2024» og «Totalkalkylepublikasjonen 2024», der det skilles mellom leid arbeid og familiens arbeid ved beregning av årsresultatet for familieårsverket.

I tabell 8.15 nedenfor er det gjort en beregning etter tilsvarende prinsipper som i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter. Kostnaden til leid arbeid er da trukket fra i vederlagene og antall årsverk er beregnet med bare brukerfamiliens arbeidstimer. Tabellen viser dermed årsresultatet per familieårsverk for den aktive brukerfamilien og ikke vederlaget for alt arbeid på bruket. Beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget per årsverk er også gjort med de samme familieårsverkstallene, med timer kun for den aktive brukerfamilien.

Til sammenligning er hovedresultatene for årets referansebruksberegninger, men eksklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2022 til de to framregningsårene 2023 og 2024, satt opp i tabell 8.16.

Volumutviklingen for referansebrukene er beregnet på grunnlag av driftsgranskingene. Trenden for arbeidsforbruk er beregnet med alle jordbrukets timer på driftsgranskingsbrukene alle år, ikke bare brukerfamiliens timer. En endring i anvendte timetall til å bare omfatte brukerfamiliens arbeidstimer i jordbruket, vil kunne gi utslag på den beregnede volumutviklingen som er brukt i årets ordinære referansebruksberegninger. I sammenligningen nedenfor er derfor volumutviklingen per årsverk ikke lagt til i resultatene for de to framregningsårene 2023 og 2024.

Det vil være nivåforskjeller mellom resultatene i tabell 8.15 sammenlignet med resultatene i tabell 8.16 fordi kostnadene til leid arbeid vil være forskjellig fra lønnsevnene til brukerfamilien. Referansebruk med høyere lønnsevne per time enn timelønnen for innleid arbeid, vil få høyere nivåer i tabell 8.15. I og med at jordbruksfradraget er dividert ut på alle utførte årsverk i tabell 8.16, men bare ut på årsverk utført av brukerfamilien i tabell 8.15, vil nivået løftes i tabell 8.15.

Tabell 8.15 Årsresultat inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning eksklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2022 til de to framregningsårene 2023 og 2024. Kr per familieårsverk¹ med 1845 timer per årsverk alle år

	Familie- årsverk ¹	2022	2023	2024 ²
1 Melk, 32 årskyr. Landet	1,680	506 000	451 900	631 200
2 Korn, 521 dekar korn. Landet	0,444	757 900	527 700	643 900
3 Sau, 166 vinterfôra sauer. Landet	1,113	293 000	387 700	462 500
4 Melkeproduksjon geit, 155 årsgeiter. Landet	1,231	492 300	457 800	611 800
5 Svin og korn, 50 avlssvin + 379 dekar korn. Landet	1,230	919 500	1 022 100	947 300
6 Egg og planteprodukter, 6295 høner + 298 daa korn. Landet	1,061	735 500	720 400	882 900
7 Poteter og korn, 129 dekar poteter + 254 daa korn. Landet	1,028	895 800	851 700	968 400
8 Ammeku, 30 ammekyr. Landet	1,043	381 900	438 400	467 900
9 Frukt og bær, 47 dekar frukt og bær. Landet	1,015	519 300	659 700	722 000
10 Grønnsaker, 150 dekar grønnsaker + 268 daa korn. Landet	1,195	759 000	617 100	755 700
11 Fjorfekjøtt og planteprodukter, 130 100 fjørfeslakt. Landet	0,749	1 099 900	1 257 100	1 411 100
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	1,331	626 900	611 400	846 700
13 Melk, 16 årskyr. Landet	1,421	435 500	452 600	578 900
14 Melk, 53 årskyr. Landet	1,939	616 400	499 800	718 700
15 Melk, 70 årskyr. Landet	2,139	716 500	586 500	838 500
16 Melk, 42 årskyr. Arealsoner 1 og 3	1,366	748 900	636 800	870 500
17 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 5A	1,657	477 800	430 800	599 800
18 Melk, 34 årskyr. Arealsoner 2	1,481	524 900	450 400	625 600
19 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 5B	1,695	453 700	414 100	584 600
20 Melk, 44 årskyr. Arealsoner 4	1,945	487 100	382 400	562 400
21 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 6 og 7	1,778	528 300	490 800	703 500
22 Korn, 329 dekar korn. Østlandet	0,308	886 900	687 600	801 200
23 Korn, 825 dekar korn. Østlandet	0,624	962 900	710 800	851 300
24 Sau, 158 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	1,092	263 900	360 500	431 100
25 Sau, 171 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	1,246	307 500	391 600	476 600
26 Sau, 86 vinterfôra sauer. Landet	0,939	81 700	164 400	212 600
27 Sau, 288 vinterfôra sauer. Landet	1,463	419 200	484 200	587 200
28 Ammeku, 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	1,119	400 200	451 100	475 300
29 Ammeku, 33 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	0,907	347 300	375 200	388 800
30 Ammeku, 44 ammekyr. Landet	1,190	377 500	422 200	462 200

1) Antall familieårsverk er antall årsverk beregnet med bare den aktive brukerfamiliens arbeidstimer i jordbruket, det vil si uten timer leid arbeid, og med 1845 timer per årsverk

2) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn i resultatene for året 2024

Tabell 8.16 Vederlag til arbeid og egenkapital inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning eksklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2022 til de to framregningsårene 2023 og 2024. Kr per årsverk¹ med 1845 timer per årsverk alle år

	Årsverk ¹	2022	2023	2024 ²
1 Melk, 32 årskyr. Landet	2,120	492 700	454 400	601 500
2 Korn, 521 dekar korn. Landet	0,491	728 100	521 600	629 100
3 Sau, 166 vinterfôra sauer. Landet	1,286	310 000	394 700	462 600
4 Melkeproduksjon geit, 155 årsgeiter. Landet	1,761	457 500	439 000	552 900
5 Svin og korn, 50 avlssvin + 379 dekar korn. Landet	1,638	796 300	878 700	828 300
6 Egg og planteprodukter, 6295 høner + 298 daa korn. Landet	1,448	655 300	650 100	775 500
7 Poteter og korn, 129 dekar poteter + 254 daa korn. Landet	1,457	750 400	725 200	814 100
8 Ammeku, 30 ammekyr. Landet	1,253	389 400	440 000	468 500
9 Fukt og bær, 47 dekar frukt og bær. Landet	1,749	445 100	533 800	577 800
10 Grønnsaker, 150 dekar grønnsaker + 268 daa korn. Landet	3,210	509 200	467 700	531 800
11 Fjorfekjøtt og planteprodukter, 130 100 fjørfeslakt. Landet	1,006	936 700	1 059 500	1 180 700
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	1,891	574 300	570 000	742 900
13 Melk, 16 årskyr. Landet	1,746	431 000	448 800	555 700
14 Melk, 53 årskyr. Landet	2,553	579 200	496 200	668 500
15 Melk, 70 årskyr. Landet	2,934	650 500	562 200	753 000
16 Melk, 42 årskyr. Arealsoner 1 og 3	2,035	663 000	595 800	761 500
17 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 5A	2,035	470 700	436 500	578 600
18 Melk, 34 årskyr. Arealsoner 2	1,849	513 600	458 600	604 100
19 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 5B	2,103	451 400	423 700	565 900
20 Melk, 44 årskyr. Arealsoner 4	2,374	478 500	396 600	548 500
21 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 6 og 7	2,280	503 300	478 500	649 400
22 Korn, 329 dekar korn. Østlandet	0,322	864 100	674 400	783 800
23 Korn, 825 dekar korn. Østlandet	0,730	884 700	672 300	795 900
24 Sau, 158 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	1,276	286 600	372 300	436 100
25 Sau, 171 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	1,400	314 800	391 700	469 700
26 Sau, 86 vinterfôra sauer. Landet	1,054	115 500	191 300	236 600
27 Sau, 288 vinterfôra sauer. Landet	1,737	419 800	477 900	568 300
28 Ammeku, 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	1,323	406 500	452 900	477 100
29 Ammeku, 33 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	1,132	358 700	385 100	400 400
30 Ammeku, 44 ammekyr. Landet	1,462	381 600	421 700	458 400

1) Antall årsverk er beregnet med referansebrukets totale arbeidstimer i jordbruket (brugerfamilien pluss leid arbeid) og med 1845 timer per årsverk

2) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn i resultatene for året 2024

8.3 Utslag på referansebrukene av årets jordbruksoppgjør

Endringer som følge av jordbruksoppgjøret 2024 er ikke innarbeidet i resultatene for framregningsåret 2024 i denne publikasjonen. Helårsutslaget av endringer som følge av årets jordbruksoppgjør er presentert i tabellene 8.17 og 8.18 nedenfor og i tabell 2 foran med «Hovedresultater».

Under Stortingets behandling av Meld. St. 11 (2023–2024) i Innst. 258 S (2023–2024) ble det vedtatt at timetallet per årsverk skal trappes ned i like deler fra gjeldende 1845 timer til 1750 timer fram til 2027. Avtalepartene har etter Stortingets behandling blitt enige om at antall timer per årsverk reduseres til 1810 timer for 2025. For å fjerne effekten på utslagene av et endret timetall per årsverk, er det for resultatene i tabellene 8.17 og 8.18 regnet kvantumsfast på arbeidsforbruket ved å regne med 1810 timer per årsverk både i 2024 og 2025 (jf. også kapittelet «Hovedresultater» fremst i denne publikasjonen).

I tabell 8.17 er årets jordbruksoppgjør innarbeidet i referansebruksberegningene og regnet fram til kalenderåret 2025 (fullt utslag av oppgjøret) med utgangspunkt i de forutsetninger som er lagt til grunn i oppgjøret. Tabellen viser resultatene både uten og med beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Antall årsverk på referansebrukene er beregnet med alle arbeidstimer i jordbruket (brukerfamilien pluss leid arbeid) og med 1810 timer per årsverk.

Tabell 8.18 viser de tilsvarende utslagene, inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget, per familieårsverk. Antall familieårsverk er antall årsverk beregnet med bare den aktive brukerfamiliens arbeidstimer i jordbruket, det vil si uten timer leid arbeid, og med 1810 timer per årsverk. Til sammenligning er det også i tabell 8.18 tatt med utslagene (inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget) fra tabell 8.17 sammen med årsverkstallene for resultatberegningen i tabell 8.17.

Tabell 8.17 Vederlag til arbeid og egenkapital, både uten og med beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Fullt utslag er helårsvirkningen for kalenderåret 2025 når jordbruksoppgjøret 2024 er innarbeidet med oppgjørets forutsetninger for pris- og kostnadsvekst fra 2024 til 2025. Kr per årsverk med 1810 timer per årsverk alle år

	2024 ¹ før oppgjør ekskl. skatt	2024 ¹ før oppgjør inkl. skatt	Fullt utslag av oppgjør ² ekskl. skatt	Fullt utslag av oppgjør ² inkl. skatt
1 Melk, 32 årskyr. Landet	573 900	606 900	93 500	93 400
2 Korn, 521 dekar korn. Landet	594 000	682 600	73 900	77 800
3 Sau, 166 vinterfôra sauer. Landet	437 000	490 100	77 400	78 600
4 Melkeproduksjon geit, 155 årsgeiter. Landet	547 500	587 100	79 600	79 600
5 Svin og korn, 50 avlssvin + 379 dekar korn. Landet	867 700	909 800	– 19 300	– 20 600
6 Egg og planteprodukter, 6295 høner + 298 dekar korn.	773 900	822 100	40 000	40 000
7 Poteter og korn, 129 dekar poteter + 254 dekar korn.	810 300	851 900	48 000	49 500
8 Ammeku, 30 ammekyr. Landet	442 100	497 400	55 200	55 600
9 Frukt og bær, 47 dekar frukt og bær. Landet	573 100	612 900	31 400	31 500
10 Grønnsaker, 150 dekar grønnsaker + 268 dekar korn.	525 600	546 400	35 200	36 000
11 Fjorfekjøtt og planteprodukter, 130 100 fjorfeslakt.	1 174 300	1 243 700	42 800	42 800
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	711 400	748 400	98 300	98 300
13 Melk, 16 årskyr. Landet	519 600	559 500	66 000	66 100
14 Melk, 53 årskyr. Landet	648 700	675 900	115 800	115 900
15 Melk, 70 årskyr. Landet	737 700	761 600	128 400	128 300
16 Melk, 42 årskyr. Arealsoner 1 og 3	735 700	770 000	100 300	100 300
17 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 5A	549 400	583 600	89 600	89 700
18 Melk, 34 årskyr. Arealsoner 2	572 300	610 100	96 500	96 400
19 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 5B	537 300	570 500	89 800	89 800
20 Melk, 44 årskyr. Arealsoner 4	525 000	554 500	97 000	96 900
21 Melk, 30 årskyr. Arealsoner 6 og 7	623 700	654 300	101 800	101 800
22 Korn, 329 dekar korn. Østlandet	713 300	844 000	125 400	135 000
23 Korn, 825 dekar korn. Østlandet	795 100	864 300	95 800	99 500
24 Sau, 158 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	410 300	461 300	76 700	80 400
25 Sau, 171 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	447 900	497 800	72 300	72 300
26 Sau, 86 vinterfôra sauer. Landet	190 500	243 400	48 500	57 300
27 Sau, 288 vinterfôra sauer. Landet	568 200	608 300	94 100	94 200
28 Ammeku, 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	454 900	507 700	48 800	48 800
29 Ammeku, 33 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	374 200	427 200	50 800	54 000
30 Ammeku, 44 ammekyr. Landet	439 900	487 400	63 200	63 400

- 1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn i resultatene for året 2024. Kroner per årsverk med 1810 timer per årsverk og antall årsverk beregnet med alle arbeidstimer i jordbruket
- 2) Fullt utslag for kalenderåret 2025 (helårsvirkning av oppgjøret) med oppgjørets forutsetninger for pris- og kostnadsvekst fra 2024 til 2025 (jf. tabell 7.1). Kroner per årsverk med 1810 timer per årsverk og antall årsverk beregnet med alle arbeidstimer i jordbruket

Tabell 8.18 Beregnet helårsutslag på referansebrukene av jordbruksoppgjøret 2024, inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Kr per årsverk med 1810 timer per årsverk alle år

	Årsverk (à 1810 timer) ¹	2024 før oppgjør ²	Fullt utslag av oppgjør ³	Antall familie- årsverk ⁴	Fullt utslag per familie- årsverk ⁵
1 Melk, 32 årskyr. Landet	2,161	606 900	93 400	1,712	113 000
2 Korn, 521 dekar korn. Landet	0,500	682 600	77 800	0,453	83 900
3 Sau, 166 vinterfôra sauer. Landet	1,310	490 100	78 600	1,134	88 000
4 Melkeproduksjon geit, 155 årsgeiter. Landet	1,795	587 100	79 600	1,255	107 000
5 Svin og korn, 50 avlssvin + 379 dekar korn. Landet	1,670	909 800	- 20 600	1,254	- 33 400
6 Egg og planteprodukter, 6295 høner + 298 daa korn. Landet	1,476	822 100	40 000	1,081	47 900
7 Poteter og korn, 129 dekar poteter + 254 daa korn. Landet	1,485	851 900	49 500	1,048	63 100
8 Ammeku, 30 ammekyr. Landet	1,277	497 400	55 600	1,063	63 200
9 Frukt og bær, 47 dekar frukt og bær. Landet	1,783	612 900	31 500	1,035	43 800
10 Grønnsaker, 150 dekar grønnsaker + 268 daa korn. Landet	3,272	546 400	36 000	1,218	71 000
11 Fjorfekjøtt og planteprodukter, 130 100 fjørfeslakt. Landet	1,025	1 243 700	42 800	0,764	50 800
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	1,928	748 400	98 300	1,356	131 700
13 Melk, 16 årskyr. Landet	1,780	559 500	66 100	1,448	77 300
14 Melk, 53 årskyr. Landet	2,603	675 900	115 900	1,976	146 500
15 Melk, 70 årskyr. Landet	2,991	761 600	128 300	2,181	168 600
16 Melk, 42 årskyr. Arealson 1 og 3	2,075	770 000	100 300	1,392	139 400
17 Melk, 30 årskyr. Arealson 5A	2,074	583 600	89 700	1,690	105 900
18 Melk, 34 årskyr. Arealson 2	1,885	610 100	96 400	1,510	115 400
19 Melk, 30 årskyr. Arealson 5B	2,144	570 500	89 800	1,728	106 900
20 Melk, 44 årskyr. Arealson 4	2,420	554 500	96 900	1,982	114 200
21 Melk, 30 årskyr. Arealson 6 og 7	2,324	654 300	101 800	1,813	125 600
22 Korn, 329 dekar korn. Østlandet	0,329	844 000	135 000	0,314	140 500
23 Korn, 825 dekar korn. Østlandet	0,744	864 300	99 500	0,636	113 400
24 Sau, 158 vinterfôra sauer. Arealson 5A og 5B	1,301	461 300	80 400	1,113	90 900
25 Sau, 171 vinterfôra sauer. Arealson 6 og 7	1,427	497 800	72 300	1,270	79 300
26 Sau, 86 vinterfôra sauer. Landet	1,074	243 400	57 300	0,957	62 300
27 Sau, 288 vinterfôra sauer. Landet	1,770	608 300	94 200	1,491	108 500
28 Ammeku, 28 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	1,349	507 700	48 800	1,141	54 300
29 Ammeku, 33 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	1,154	427 200	54 000	0,925	63 100
30 Ammeku, 44 ammekyr. Landet	1,490	487 400	63 400	1,213	74 000

- 1) Antall årsverk beregnet med alle arbeidstimer i jordbruket (brukerfamilien pluss leid arbeid) og med 1810 timer per årsverk
- 2) Vederlag til alt arbeid og egenkapital, inklusive beregnet inntektsverdi av jordbruksfradraget (før skatt) og inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2022, men før utslaget av jordbruksoppgjøret 2024 er regnet inn i resultatene for året 2024. Kroner per årsverk med 1810 timer per årsverk og antall årsverk beregnet med alle arbeidstimer i jordbruket (brukerfamilien pluss leid arbeid)
- 3) Fullt utslag for kalenderåret 2025 (helårsvirkning av oppgjøret) med oppgjørets forutsetninger for pris- og kostnadsvekst i 2025 (jf. tabell 7.1). Kroner per årsverk for alt arbeid og med 1810 timer per årsverk
- 4) Antall familieårsverk er antall årsverk beregnet med bare den aktive brukerfamiliens arbeidstimer i jordbruket, det vil si uten timer leid arbeid. Antall familieårsverk er beregnet med 1810 timer per årsverk
- 5) Fullt utslag for kalenderåret 2025 (helårsvirkning av oppgjøret) med oppgjørets forutsetninger for pris- og kostnadsvekst i 2025 (jf. tabell 7.1), når kostnadsveksten for leid arbeid er trukket fra og utslaget er delt på bare brukerfamiliens arbeidstimer. Kroner per familieårsverk med 1810 timer per årsverk

8.4 Økologisk melkeproduksjon

Det er 16 Debio-godkjente melkeproduksjonsbruk som inngår i årets referansebruk nr. 12 med økologisk melk og storfeslakt. Presentasjonen i tabell 8.19 omfatter kun regnskapsåret 2022 (basisåret).

Årets driftsgranskingsbruk med økologisk melkeproduksjon ligger i de tidligere fylkene Akershus, Hedmark, Vestfold, Telemark, Rogaland, Hordaland, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Nordland.

Referansebruk nr. 12 har 28,7 årskyr, 36,9 andre storfe og bare et lite innslag av andre husdyr. Jordbruksarealet i alt er på 488 dekar, herav 429 dekar eng/beite og 52 dekar korn/erter/oljefrø. Referansebruket leverer ca. 184 300 liter melk og 5 360 kg storfekjøtt. Tilsvarende for referansebruk nr. 1 er ca. 231 600 liter melk og 9 750 kg storfekjøtt. Oppnådd melkepris (uten tilskudd) på referansebruk nr. 12 er 7,01 kr per liter, som er 67 øre høyere enn for eksempel på referansebruk nr. 1. For ku- og storfekjøtt er oppnådd pris (uten tilskudd) henholdsvis 2,00 kr høyere og 54 øre lavere per kg enn på referansebruk nr. 1.

Tabell 8.19 viser det økonomiske resultatet for gruppen av driftsgranskingsbruk med økologisk melkeproduksjon, referansebruk nr. 12, i regnskapsåret 2022 og de tilsvarende resultatene for referansebruk nr. 1. Av tabellen går det fram at de ulike inntekts- og kostnadspostene er noe forskjellig mellom de to gruppene av bruk. Pristilskuddene utgjøres i hovedsak av distriktstilskudd melk, distriktstilskudd storfekjøtt og kvalitetstilskudd storfekjøtt. Den relativt store forskjellen mellom de to referansebrukene skyldes både levert mengde og geografisk plassering av enkeltbrukene som inngår. Arbeidsforbruket på de økologiske melkeproduksjonsbrukene er i gjennomsnitt 3489 timer mens det er 3912 timer på referansebruk nr. 1 som i årets beregninger har 32,4 årskyr (og til sammenligning 3754 timer på referansebruk nr. 17 med 30,1 årskyr, 3880 timer på referansebruk nr. 19 med 30,4 årskyr og 4207 timer på referansebruk nr. 21 med 29,8 årskyr).

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
 REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
 Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

Tabell 8.19 Resultatregning for 16 driftsgranskingsbruk med økologisk melkeproduksjon og referansebruk nr. 1, regnskapsåret 2022. Kr

	Økologisk melkeproduksjon	Referansebruk nr. 1
Antall årskyr	28,7	32,4
Omsatt melk, liter per årsku	6 423	7 149
Melkepris (uten tilskudd), kr per liter	7,01	6,34
Jordbruksareal i alt, dekar	488	495
Sum inntekter før tilskudd	1 901 100	2 316 300
Pristilskudd	73 800	186 800
Produksjonsuavhengige tilskudd	985 600	892 900
+ Tilskudd i alt	1 059 500	1 079 700
= Inntekter i alt	2 960 600	3 396 000
Variable kostnader	809 100	1 100 900
Faste kostnader	949 700	1 026 600
Avskrivninger	350 600	372 700
– Kostnader i alt	2 109 500	2 500 200
= Driftsoverskudd	851 100	895 800
+ Leid arbeid	251 800	194 700
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	81 800	107 800
– Jordbrukets andel av kår	5 200	6 300
= Vederlag til arbeid og egenkapital	1 015 900	976 300
/ Antall årsverk	1,891	2,120
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	537 200	460 500

8.5 Sammenligning av resultatene i referansebruks-systemet med resultatene fra totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter

I dette kapitlet er det foretatt en sammenligning av resultatene i referansebruksberegningene for regnskapsåret 2022, med resultatene fra totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter (i resten av dette kapitlet bare kalt totalkalkylen). For referansebrukene er det i år brukt resultatene i tabell 8.15 i kapittel 8.2 ved sammenligningen og ikke resultatene fra årets ordinære referansebruksberegninger, som har blitt brukt i tilsvarende sammenligning tidligere år.

Resultatene fra referansebrukene er beregninger utført på bruksnivå på grunnlag av bruk over et visst økonomisk driftsomfang, mens totalkalkylen er et regnskap for aktive jordbruksbedrifter med aggregerte tall for hele det norske jordbruket fordelt ut på antall årsverk utført av brukerfamilien. På en del områder vil det derfor være ulike beregningsprinsipper som er lagt til grunn i de to systemene. Totalkalkylen vil i større grad fange opp strukturelle endringer i jordbruket og utvalget av referansebruk er ikke representativt for totaljordbruket.

Til sammenligningen har en beregnet et grovt gjennomsnitt av årsresultatene på referansebrukene for regnskapsåret 2022 fra tabell 8.15. Dette er gjort ved å ta årsresultatet fra de første 11 referansebrukene og vekte dem med nasjonale årsverkstall beregnet etter fordelingen av arbeidsforbruket fra landbrukstellingen i 2020. Veid årsresultat for referansebrukene blir da 469 700 kr per familieårsverk. Dette veide årsresultatet er sammenlignet med årsresultatet i totalkalkylens regnskaper for aktive jordbruksbedrifter på 406 600 kr per familieårsverk. Sammenligningen viser at inntektsnivået er ca. 63 100 kr per familieårsverk høyere i referansebruksberegningene.

Det er i år ikke gjort noen sammenligning mellom utviklingen i beregnet årsresultat på referansebrukene i framregningsårene og utviklingen i totalkalkylen. Årsaken er at det ikke er regnet inn volumutvikling til framregningsårene for årsresultatene i tabell 8.15, jf. kapittel 8.2.

Noen forskjeller mellom de to beregningssystemene som kan bidra til å forklare litt nærmere ulikt nivå på delposter, er:

- Alle jordbrukets produksjoner inngår i totalkalkylen, men en del av disse inngår ikke i referansebrukene. Dette er blant annet veksthusproduksjoner (blomster, tomat, agurk m.m.), birøkt og grovfôr for salg.
- Totalkalkylen har med poster som ikke inngår i referansebrukene. Tidligpensjonsordning er en slik post som bidrar til et høyere nivå i totalkalkylen med til sammen omtrent 2 100 kr per familieårsverk i 2022.

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2024. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE.
REGNSKAPSTALL FOR 2022. FRAMREGNEDE TALL FOR 2023 OG 2024.
Budsjettnemnda for jordbruket, 2024

- Referansebrukene bygger på driftsgranskingene. Driftsgranskingene har et krav til standard omsetning på 150 000 kroner for deltakerbruk. De små brukene er derfor ikke representert i referansebruksmaterialet. Alle bruk inngår i totalkalkylen.

Budsjettnemnda for jordbruket

Oslo 17.06.2024

Knut Børve

Berit Bjørlo
Siri Voll Dombu
Steinar Helgen
Anders Johan Huus

Anders Bakke Klemoen
Stian Viksøy Nøkleby
Sigrun Pettersborg
Lise Saga

Per Arne Skjeflo
Ole Nikolai Skulberg
Nora Vågnes Traaholt
Mari Vengnes (observatør)

Lars Johan Rustad

BUDSJETTNEMND A F O R J O R D B R U K E T

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon:
NIBIO, Postboks 115	Schweigaards gate 34 E	406 04 100
1431 ÅS	0191 Oslo	E-post: post@nibio.no
		Internett: nibio.no

PUBLIKASJONER FRA BUDSJETTNEMND A F O R J O R D B R U K E T

Totalkalkylen for jordbruket

ISSN 1503-3325

Totale inntekter, kostnader og resultatmål

Avgitt årlig fra 1948

Volum- og prisindeksar for jordbruket

ISSN 0800-7535

Beregnet på grunnlag av totalkalkylen

Avgitt årlig (ikke 1983, 2001)

Modellbruksberegninger

ISSN 0800-7543

Avgitt årlig fra 1980 til 1992

Referansebruksberegninger

ISSN 0804-4201

Avgitt årlig fra 1993 (ikke 2020)

Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken

ISSN 0806-4652

Avgitt årlig fra 1995
